

Nr 66

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt; given Stockholms slott den 25 januari 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

På grundval av 1954 års nöjesskatteutrednings betänkande föreslås vissa lättnader i nöjesbeskattningen.

Teater, musikunderhållning, litterär underhållning och uppvisning i konstnärlig dans skall enligt förslaget undantas från beskattning. I fråga om sceniska och musikaliska framträdanden kvarstår skatteplikt endast för revyer, kabareter och varietéer.

En utvidgning föreslås i möjligheterna till skattelindring för idrottsorganisationer och andra ideella organisationer. Det skattebelopp för vilket befrielse kan erhållas — f. n. 150 kronor per tillställning — föreslås fördubblat. Vidare skall sådan befrielse, i motsats till vad nu är fallet, åtnjutas för danstillställningar och tillställningar med marknads- och tivolinöjen, som anordnas av ideella organisationer. Förslaget innebär, att de mindre idrottsföreningarnas tävlingar i regel blir helt skattefria samt att de ideella organisationerna överlag får bättre möjligheter att skaffa medel till sin verksamhet genom att anordna nöjestillställningar.

Biografnöjesskatten föreslås omlagd, så att en proportionell skattesats om 38 procent införes i stället för den nuvarande progressiva skatteskalen. Förslaget kommer att medföra en mindre skattesänkning, som överslagsvis kan

beräknas till ca 1,8 milj. kronor för år. Samtidigt föreslås en särskild skattelindring för mindre biografier med högst 60 kronor i veckan.

Skattefrihet föreslås för goda barnfilmer, som visas på barnmatinéer eller av barnfilmklubbar.

Utredningens förslag till omläggning av stödet åt svensk filmproduktion förutsättes bli upptaget till prövning vid utgången av den period, för vilken det nuvarande stödet beslutats.

Den särskilda beskattningen av sådana danstillställningar på restaurang, till vilka inträdesavgift inte kräves, föreslås avskaffad.

De ändrade bestämmelserna, som beräknas medföra ett sammanlagt skat-tebortfall av 11,8 milj. kronor för år — 6,97 milj. kronor för staten och 4,83 milj. kronor för kommunerna — föreslås träda i kraft den 1 juli 1957.

Förslag

till

**förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945
(nr 823) om nöjesskatt**

Härigenom förordnas, att 5 och 8 §§ förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt skola upphöra att gälla samt att 1—3, 7, 13—16, 18, 19, 21, 23 och 27—30 §§ samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

För nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift, *ävensom för annan nöjestillställning, som i 5 § avses*, skall erläggas en särskild avgift benämnd nöjesskatt.

2 §.

Nøjesskatten fördelas med hälften till staten och med hälften till den kommun, inom vars område nöjestillställningen äger rum. För *nöjestillställning som avses i 3 § c)* skall dock nöjesskatten i stället fördelas med tre fjärdedelar till staten och en fjärdedel till kommunen.

3 §.

Med nöjestillställning avses i denna förordning:

a) teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning samt uppvisning i konstnärlig dans;

b) revy-, kabaret- och varietéföreställning;

c) biograf föreställning;

d) uppvisning eller tävling i sport, idrott eller gymnastik så ock eljest i skicklighet av visst slag;

e) danstillställning;

(Föreslagen lydelse)

1 §.

För nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift, skall erläggas *nøjesskatt enligt bestämmelserna i denna förordning.*

2 §.

Nøjesskatten fördelas med hälften till staten och med hälften till den kommun, inom vars område nöjestillställningen äger rum. För *biograf föreställning* skall dock nöjesskatten i stället fördelas med tre fjärdedelar till staten och en fjärdedel till kommunen.

3 §.

Nøjesskatt utgår för följande slag av nöjestillställningar, nämligen

a) revy-, kabaret- och varietéföreställning;

b) biograf föreställning;

c) uppvisning eller tävling i sport, idrott eller gymnastik, så ock eljest i skicklighet av visst slag;

d) danstillställning;

e) cirkusföreställning;

¹ Senaste lydelse av 2 och 7 §§ se 1948:24, av 14 § se 1952:278, av 15 § se 1954:222, av 21 och 23 §§ se 1950:250 samt av 30 § se 1954:365.

(Nuvarande lydelse)

- f) cirkusföreställning;
- g) förevisning av människor, djur eller föremål;
- h) marknads- och tivolinöjen; samt
- i) annan tillställning, som till sin art och sitt syfte är jämförlig med tillställning som avses under a)—h).

Till nöjeställning hänföres icke uppvisning eller tävling i skicklighet, som främst syftar till förkovran i visst yrke, ej heller schacktävlan, visning av museum eller annan liknande inrättning, utställning av djur eller utställning av konst eller andra föremål.

5 §.

Anordnas danstillställning, till vilken allmänheten äger tillträde, i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller i annan lokal, som står i obehindrad inre förbindelse med lokal som ovan sägs, skall, ändock att särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres, nöjesskatt utgå för densamma.

7 §.

Nöjesskatten utgår med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, inberäknat skatten; dock att för biograf-föreställning nöjesskatten utgår med 30 procent, om biljettpriset icke överstiger en krona, och eljest med 30 procent av en krona och 45 procent av återstoden av biljettpriset.

8 §.

För danstillställning som avses i 5 § skall, där avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres eller uppbäres med lägre belopp än nedan sägs, skatten beräknas som om avgift för varje person, vilken äger rätt att delta i dansen, erlagts med
a) fem kronor, där utskänkning av spritdrycker må äga rum;

(Föreslagen lydelse)

- f) förevisning av människor, djur eller föremål;
- g) marknads- och tivolinöjen; samt
- h) annan tillställning, som till sin art och sitt syfte är jämförlig med tillställning som avses under a)—g).

Nöjesskatt utgår icke för uppvisning eller tävling i skicklighet, som främst syftar till förkovran i visst yrke, ej heller för schacktävlan, bridge-tävlan, visning av museum eller annan liknande inrättning, utställning av djur eller utställning av konstverk eller andra föremål.

7 §.

Nöjesskatten utgår med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, inberäknat skatten; dock att för biograf-föreställning nöjesskatten utgår med 38 procent å nämnda pris.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

b) tre kronor, där utskänkning av vin men ej av spritdrycker må äga rum; samt

c) en krona 50 öre, där utskänkning av endast pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum.

Uttages vid sådan danstillställning avgift för varje dans, skall nöjesskatt utgå som om avgiften för varje dansande par utgjorde minst 50, 30 eller 15 öre för de under a)—c) angivna olika slagen av utskänkingsställen.

13 §.

Nöjestillställning, som anordnas av kungl. teatern eller kungl. dramatiska teatern i Stockholm å lokal, som för teaterns verksamhet i huvudstaden stadigvarande begagnas, är undantagen från tillämpningen av denna förordning.

14 §.

För annan nöjestillställning än biograf föreställning skall nöjesskatt icke utgå, därest tillställningen med hänsyn till sitt innehåll är ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte.

Ej heller skall nöjesskatt utgå för biograf föreställning med film, vars visning enligt särskilt, före föreställningens hållande lagakraftvunnet förhandsbesked förklarats vara ägnad att tjäna sådant ändamål eller syfte som avses i nästföregående stycke. Det ankommer på statens biografbyrå att efter framställning meddela förhandsbesked som nyss sagts.

13 §.

Vid erläggande av nöjesskatt för biograf föreställningar må, om högst tre föreställningar, barnmatinéer oräknade, ägt rum under veckan å samma visningsställe, befrielse åtnjutas från skatten i vad den avser sådant visningsställe till den del densamma för den veckan icke överstiger 60 kronor.

14 §.

För annan i 3 § första stycket avsedd nöjestillställning än biograf föreställning skall nöjesskatt icke utgå, därest tillställningen med hänsyn till sitt innehåll är ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte.

Nöjesskatt skall ej utgå för biograf föreställning med film, vars visning enligt särskilt, före föreställningens hållande lagakraftvunnet förhandsbesked förklarats vara ägnad att tjäna sådant ändamål eller syfte som avses i nästföregående stycke. Det ankommer på statens biografbyrå att efter framställning meddela förhandsbesked som nyss sagts.

Ej heller skall nöjesskatt erläggas för visning av film å barnmatiné eller för filmsförevisning, som anordnas av organisation med uteslutande syfte att tillgodose behovet av filmsförevisningar, lämpade för barn. Vad nu sagts skall dock endast gälla, om filmen före föreställningens hållande godkänts av organ som Kungl. Maj:t därtill utser.

(Nuvarande lydelse)

15 §.

Där organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, anordnar nöjestillställning, åtnjutes befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 150 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår *dans eller marknads- och tivolinöjen eller* biograf föreställning med undantag för sådan filmförevisning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Folketshusförening eller — — — stycke sägs.

16 §.

Skall behållning av nöjestillställning användas *uteslutande* för välgörande eller allmännyttigt ändamål, såsom för beredande av hjälp åt behövande eller sjuka, för främjande av barns eller ungdoms vård, fostran eller utbildning eller för stödjande av rikets försvar, må länsstyrelsen, efter hörande av vederbörande kommun, medgiva befrielse från *nøjesskatten*, dock att mot kommunens avstyrkande befrielse icke må medgivas från den kommunen tillkommande andelen av skatten. Där behållningen endast till viss del skall användas för välgörande eller allmännyttigt ändamål må, enligt nyss angivna grunder, befrielse medgivas från motsvarande del av *nøjesskatten*.

Befrielse från nöjesskatt må jämväl, enligt i första stycket angivna grunder, medgivas då skolungdom

(Föreslagen lydelse)

15 §.

Där organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, anordnar i 3 § första stycket *avsedd* nöjestillställning, åtnjutes befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 300 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår biograf föreställning med undantag för sådan filmförevisning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Folketshusförening eller — — — stycke sägs.

16 §.

Skall behållning av nöjestillställning, som *avses* i 3 § första stycket, användas för välgörande eller allmännyttigt ändamål, såsom för beredande av hjälp åt behövande eller sjuka, för främjande av barns eller ungdoms vård, fostran eller utbildning eller för stödjande av rikets försvar, må länsstyrelsen, efter hörande av vederbörande kommun, medgiva befrielse från *nøjesskatt med belopp som finnes skäligt med hänsyn till storleken av behållning, som skall tillfalla sådant ändamål, och övriga förekommande omständigheter, dock, i den mån nøjesskatten förslår därtill, med lägst 30 procent eller, om kommunen avstyrkt befrielse, 15 procent av nämnda behållning, beräknad utan avdrag för nøjesskatt. Mot kommunens avstyrkande må befrielse icke medgivas från den kommunen tillkommande andelen av skatten.*

Befrielse från nöjesskatt må jämväl, enligt i första stycket angivna grunder, medgivas då skolungdom

(Nuvarande lydelse)

utan medverkan av utomstående anordnar nöjestillställning, i vilken till huvudsaklig del ingå andra nöjen än dans och vars behållning, utan att vara avsedd för välgörande eller allmännyttigt ändamål, avses skola användas till främjande av skolans bästa eller eljest till att främja eleverns gemensamma intresse.

18 §.

Preliminärt beslut — — — över densamma.

Befrielse från nöjesskatt enligt 16 eller 17 § må icke meddelas i anledning av ansökan som inkommit senare än tre månader efter det tillställningen ägt rum.

19 §.

Är tillställning sammansatt av skilda delar, av vilka någon är att anse såsom nöjestillställning, skall frågan huruvida nöjesskatt skall utgå bedömas med hänsyn till tillställningens huvudsakliga innehåll och syfte.

Vad i — — — olika grunder.

21 §.

Nøjesskatten skall — — — anordnar nöjestillställningen.

Har någon abonnerat en tillställning helt eller delvis samt för tillträde till densamma uttagit avgifter av deltagarna med högre belopp än han erlagt till anordnaren av tillställningen, skall abonnenten erlagga nöjesskatt med skillnaden mellan å ena sidan den skatt, som anordnaren skulle hava erlagt därest skatten beräknats å de av deltagarna till abonnenten erlagda avgifterna, och å andra sidan skatten å de till anordnaren inbetalda avgifterna.

(Föreslagen lydelse)

anordnar nöjestillställning, vars behållning, utan att vara avsedd för välgörande eller allmännyttigt ändamål, avses skola användas till främjande av skolans bästa eller eljest till att främja eleverns gemensamma intresse.

18 §.

Preliminärt beslut — — — över densamma.

Befrielse från nöjesskatt enligt 16 eller 17 § må icke meddelas i anledning av ansökan, som inkommit till länsstyrelsen eller vederbörande kommunala myndighet senare än sex månader efter det tillställningen ägt rum.

19 §.

Är tillställning sammansatt av skilda delar, av vilka någon är att anse såsom nöjestillställning som i 3 § första stycket avses, skall frågan huruvida nöjesskatt skall utgå bedömas med hänsyn till tillställningens huvudsakliga innehåll och syfte.

Vad i — — — olika grunder.

21 §.

Nøjesskatten skall — — — anordnar nöjestillställningen.

Har någon abonnerat en tillställning helt eller delvis samt för tillträde till densamma uttagit avgifter av deltagarna med högre belopp än han erlagt till anordnaren av tillställningen, skall abonnenten erlagga nöjesskatt med skillnaden mellan å ena sidan den skatt, som anordnaren skulle hava erlagt därest skatten beräknats å de av deltagarna till abonnenten erlagda avgifterna, och å andra sidan skatten å de till anordnaren inbetalda avgifterna. Överstiger sistnämnda avgifter de avgifter som uttagits av deltagarna, äger abonnenten efter ansökan återfå den skatt som belöper å mellanskillnaden.

(Nuvarande lydelse)

23 §.

Där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar är anordnare av nöjeställning skyldig att till uppbördsmyndigheten överlämna på heder och samvete avgiven deklaration rörande vid tillställningen influtna avgifter.

Motsvarande skyldighet — — —
andra stycket.

27 §.

I fråga om nöjeställning, som hålles inom municipalsamhälle eller inom köping vilken ej utgör egen kommun, skall vad i denna förordning sägs angående kommun äga motsvarande tillämpning beträffande municipalsamhället eller köpingen.

28 §.

Om ansvar — — — i skattestrafflagen.

29 §.

Underlåter någon att inom behörig tid avgiva föreskriven deklaration eller, då deklaration befunnits ofullständig, att på anmodan av uppbördsmyndigheten inom förelagd tid fullständiga densamma, vare förlustig rätten att överklaga uppbördsmyndighetens beslut rörande det skattebelopp, för vars fastställande deklarationen skolat ligga till grund.

(Föreslagen lydelse)

23 §.

Där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar är anordnare av nöjeställning som i 3 § första stycket sägs skyldig att till uppbördsmyndigheten överlämna på heder och samvete avgiven deklaration rörande vid tillställningen influtna avgifter.

Motsvarande skyldighet — — —
andra stycket.

27 §.

I fråga om nöjeställning, som hålles inom municipalsamhälle, skall vad i denna förordning sägs angående kommun äga motsvarande tillämpning beträffande municipalsamhället.

28 §.

Om ansvar — — — i skattestrafflagen.

Har någon, ehuru enligt 23 § skyldig att avgiva deklaration, icke behörigen avlämnat sådan deklaration inom föreskriven tid eller avlämnat deklaration med så bristfälligt innehåll att den uppenbarligen icke är ägnad att ligga till grund för skattens fastställande, straffes med böter, högst 300 kronor. Finnes sådan försummelse ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

29 §.

Underlåter någon, ehuru enligt 23 § skyldig avgiva deklaration, att inom föreskriven tid avlämna sådan deklaration eller befinnes avlämnad deklaration ofullständig, må den deklarationsskyldige anmanas att avlämna deklaration eller att lämna felaktigt uppgift. Anmaning skall innehålla föreläggande för den anmanade att avlämna deklaration eller annan uppgift till den, som utfärdat anmaningen, inom viss efter omständigheterna lämpad tid, minst fem dagar efter delfåendet. Härutöver skall anmaningen innehålla uppgift om post-

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

adress för den, som utfärdat anmaningen. Anmaning må utfärdas av länsstyrelse eller uppbördsmyndighet.

I anmaning må vite föreläggas. Om uttagande av vite förordnar länsstyrelsen, i förekommande fall efter anmälan av uppbördsmyndighet.

Över beslut, varigenom vite förelagts, må klagan ej föras.

Talan mot länsstyrelses beslut i fråga om utdömande av vite må av den som förpliktats utgiva vitet föras genom besvär i den ordning 30 § andra stycket stadgar. Vid prövning av besvär över utdömande av vite må jämväl fråga, huruvida och med vilket belopp vitet bort föreläggas, komma under bedömande.

30 §.

Den som icke åtnöjes med uppbördsmyndighetens beslut rörande nöjesskatt och som ej till följd av stadgandet i 29 § förlorat sin rätt till talan, äger i beslutet söka rättelse hos länsstyrelsen genom besvär, vilka skola ingivas till länsstyrelsen.

I länsstyrelsens — — — till finansdepartementet.

Över beslut — — — särskilt stadgas.

30 §.

Den som icke åtnöjes med uppbördsmyndighetens beslut rörande nöjesskatt äger i beslutet söka rättelse hos länsstyrelsen genom besvär, vilka skola ingivas till länsstyrelsen.

I länsstyrelsens — — — till finansdepartementet.

Över beslut — — — särskilt stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957, dock att, utom såvitt angår 18 §, äldre bestämmelser alltjämt skola gälla i fråga om nöjestillställning, som dessförinnan tagit sin början.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 ja-
nuari 1957.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *ändringar i nöjesbeskattningen* samt anför följande.

I. Inledning

I skrivelse den 19 mars 1952, nr 96, anhöll riksdagen, med hänvisning till bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande nr 18, om utredning beträffande ett flertal spörsmål rörande nöjesbeskattningen. Enligt utskottsbetänkandet borde översynen främst avse bestämmelserna i 15 § nöjesskatteförordningen om skattelindring för nöjestillställningar, som anordnas av ideella organisationer. Vid utredningen borde dessutom uppmärksammas bl. a. frågan om förutsättningarna för skattebefrielse enligt 16 § för nöjestillställning, vars behållning användes till välgörande eller allmännyttigt ändamål, ävensom vissa problem i samband med beskattningen av restaurangdans.

Genom beslut den 4 juni 1954 bemyndigades chefen för finansdepartementet i anledning härav att tillkalla högst fem utredningsmän med uppdrag att verkställa en översyn av nöjesskatteförordningen. Med stöd härav tillkallades fyra utredningsmän att verkställa ifrågavarande översyn, nämligen ledamöterna av riksdagens andra kammare, ombudsmannen E. H. Kärrlander, ordförande, och köpmannen C. Christenson, ledamoten av riksdagens första kammare, lantbrukaren M. A. Andersson samt revisionskommisariern N. R. Detlofsson. Sedan Detlofsson den 7 september 1955 avlidit, utsågs i hans ställe byråchefen E. B. A. Ehnбом till ledamot av utredningen.

Enligt direktiven för utredningen, vilken antog benämningen *1954 års nöjesskatteutredning*, skulle — förutom ovan berörda nöjesskattefrågor — även undersökas, hur en beskattning av varietéunderhållning och därmed jämförlig föreställning på restaurang lämpligen borde utformas. Genom beslut den 15 april 1955 utvidgades direktiven till att omfatta vissa andra nöjesskattefrågor, nämligen frågan om biografnöjesskattens tekniska ut-

formning, frågan om nöjesskattelindring för de mindre biografföretagen, speciellt på landsbygden, samt frågan om talan mot länsstyrelses beslut i nöjesskatteärenden. I anslutning härtill utsågs kanslirådet H. E. F. Sterner att vara ledamot av utredningen vid behandlingen av frågor om fullföljd av talan i nöjesskatteärenden.

Nöjesskatteutredningens betänkande (SOU 1956: 23), som avlämnades den 30 juli 1956, innehåller förslag till vissa ändringar i nöjesbeskattningen m. m. På grund av sitt uppdrag med avseende på frågan om biografnöjeskattens tekniska utformning har utredningen även behandlat det statliga stödet åt den svenska filmproduktionen. Utredningen framlägger förslag till en omläggning av ifrågavarande stöd.

Över betänkandet har efter remiss *yttranden* avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, skolöverstyrelsen, statens priskontrollnämnd, statens biografbyrå, besvärssakkunniga, utredningen om fullföljdsrätt i taxeringsmål, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, 1955 års idrotts- och friluftsutredning, 1955 års provinstheaterutredning, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Riksförbundet landsbygdens folk, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Bygdegårdarnas riksförbund, Folkets husföreningarnas riksorganisation, Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm, Folkets parkers centralorganisation, Sveriges folkbiografer aktiebolag, Våra gårdar, Sveriges riksidrottsförbund, Sveriges motorfederation, Sveriges nykterhetsvänners landsförbund, Folkpartiets kvinnoförbund, Folkpartiets ungdomsförbund, Högerns kvinnoförbund, Högerns ungdomsförbund, Svenska landsbygdens kvinnoförbund, Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, Barnens dags förening i Stockholm, Andelsföreningen Skådebanan u. p. a., Folkörörelsernas programaktiebolag, Konsertföreningen i Stockholm, Musikfrämjandet, Riksteaterns centralstyrelse, Svenska musikerförbundet, Svenska teaterförbundets fackorganisation, Föreningen svenska tonsättares internationella musikbyrå (Stim) u. p. a., Teaterrådet, Teatrarnas riksförbund, Föreningen Sveriges filmproducenter, Sveriges filmuthyrareförening, Svenska film- och biografföreningen, Sveriges biografägareförbund, Svenska landsbygdens småbiografägares förbund, Barnfilmkommittén, Arbetarnas bildningsförbund, Svenska turisthotellens riksförbund, Sveriges centrala restaurangaktiebolag, Sveriges hotell- och restaurangförbund, Sveriges hotell- och restaurangpersonals förbund och Audio-visuella sällskapet.

Överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Jämtlands och Norrbottens län har jämväl överlämnat yttranden från ett antal kommunala myndigheter.

Jag övergår härefter till att närmare behandla de genom betänkandet aktualiserade frågorna och skall därvid till en början lämna en redogörelse för huvudinnehållet i gällande förordning om nöjesskatt.

II. Gällande bestämmelser

Enligt 1 § förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt skall sådan skatt erläggas för nöjestillställning, till vilken allmänheten äger tillträde mot avgift. Nøjesskatten upptages i form av skatt på biljett eller annat bevis, som berättigar till deltagande i nöjestillställning, och utgår med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, skatten inberäknad; vid biografföreställning utgår skatten dock med 30 procent, om biljettpriset inte överstiger en krona, och eljest med 30 procent av en krona och 45 procent av återstoden av biljettpriset. Nøjesskatten fördelas med hälften till staten och hälften till den kommun, inom vars område nöjestillställning äger rum. Av nöjesskatten för biografföreställningar tillfaller dock tre fjärdedelar staten och en fjärdedel vederbörande kommun.

Med nöjestillställning avses enligt 3 § bl. a. teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning, uppvisning i konstnärlig dans, revy-, kabaret- och varietéföreställning, biografföreställning, danstillställning och uppvisning eller tävling i sport, idrott eller gymnastik så ock eljest i skicklighet av visst slag. Följande slag av tillställningar anges uttryckligen inte vara att anse som nöjestillställningar i förordningens mening, nämligen uppvisning eller tävling i skicklighet, som främst syftar till förkovran i visst yrke, schacktävlan, visning av museum eller annan liknande inrättning samt utställning av djur eller utställning av konst eller andra föremål.

Från skattskyldighet, sådan den blivit avgränsad i förordningen, har vissa undantag medgivits. Bestämmelserna härom återfinnes i 13 och 14 §§ och avser nöjestillställningar, som

a) anordnas av Kungl. teatern eller Kungl. dramatiska teatern i Stockholm å lokal, som för teaterns verksamhet i huvudstaden stadigvarande begagnas (13 §);

b) med hänsyn till sitt innehåll tjäna vetenskapligt ändamål (14 §); eller

c) anordnas i upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte (14 §).

Fråga om skattefrihet enligt b) och c) för visning av film ankommer det på statens biografbyrå att avgöra.

Nøjesskatteförordningen innehåller härutöver bestämmelser, som gör det möjligt för anordnare av nöjestillställningar att under vissa förutsättningar erhålla skattelindring respektive befrielse från skyldighet att utgöra nöjesskatt. Enligt 15 § åtnjuter organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål, befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning inte överstiger 150 kronor. Såsom sådan organisation anses också folketshusförening eller folkparksförening, så ock annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal, ändå att dess huvudsakliga syfte inte är att främja ovan angivna ändamål. För erhållande av skattelindring ford-

ras, att organisationen under de senast förflutna fem åren inte lämnat utdelning åt sina medlemmar och att det ej är fråga om tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med undantag för sådan filmförevisning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Skall behållning av nöjestillställning användas uteslutande för välgörande eller allmännyttigt ändamål, såsom för beredande av hjälp åt behövande eller sjuka, för främjande av barns eller ungdoms vård, fostran eller utbildning eller för stödjande av rikets försvar, äger länsstyrelsen enligt 16 § att på därom gjord framställning, efter hörande av vederbörande kommun, medge befrielse helt eller delvis från nöjesskatten. Mot kommunens avstyrkande kan befrielse dock ej medges från kommunen tillkommande andel av nöjesskatten. Lämnar länsstyrelsen ej medgivande om befrielse eller är fråga om nöjestillställning av annat slag än nyss sagts, äger kommunen enligt 17 § medge befrielse från den kommunala delen av nöjesskatten.

För nöjestillställning, som anordnas av skolungdom, kan under vissa förutsättningar befrielse från nöjesskatt medges, även om behållningen inte är avsedd för välgörande eller allmännyttigt ändamål (16 § andra stycket).

III. Allmänna synpunkter på en reform av nöjesbeskattningen

Översikt av utredningens förslag

Som inledningsvis framhållits har den nu verkställda utredningen närmast tagit sikte på vissa partiella reformer i nöjesbeskattningen.

Det har till en början gällt att tillgodose önskemål om ökade möjligheter till *nöjesskattebefrielse*. Utredningen har härvidlag sökt sig fram på olika vägar och funnit sig böra föreslå, att följande slag av nöjestillställningar skall undantagas från beskattning, nämligen teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning, uppvisning i konstnärlig dans samt uppvisning eller tävling i icke professionell sport, idrott eller gymnastik. Vad gäller sport, idrott och gymnastik har åtskillnad, som synes, ansetts böra göras mellan professionella och amatörmässiga uppvisningar eller tävlingar. Gränsdragningen dem emellan föreslås skola ske efter samma grunder, som numera tillämpas i fråga om bevillningsavgift enligt 1908 års förordning angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Nøjesskatt skall enligt förslaget inte heller utgå för tillställning, som anordnas i kyrka eller annan gudstjänstlokal.

Det stöd i form av skattelättnad, som tillerkänts ideella organisationer av olika slag, har vidare ansetts böra ökas. Gällande begränsningar med avseende på tillställningens art har nämligen medfört, att stödet åt berörda organisationer inte blivit så stort som önskvärt vore. Utredningen föreslår därför för sin del, att nöjesskattelindring skall få åtnjutas även för tillställningar, i vilka till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivoli-

nöjen. Biografföreställningar anses däremot, liksom hittills, inte böra berättiga till skattelindring.

Det förekommer i betydande utsträckning, att tivoliägare och andra nöjesidkare mot ersättning medverkar vid tillställningar, som anordnas i välgörande syfte. Bestämmelserna om fullständig skattebefrielse i dylika fall har i praxis bedömts olika, allteftersom ersättningen bestämts före tillställningen eller gjorts beroende av intäkternas storlek. Utredningen föreslår nu ett uttryckligt stadgande om att skattebefrielse skall medges, även om anordnaren av tillställningen mot bestämd ersättning eller andel i inflytande intäkter e. d. anlitat annan person, som tillhandahållit anordningarna eller vissa av dem.

Slutligen föreslås skattebefrielse för s. k. skoldanser, i den mån skolans elever själva svarar för dansmusiken.

Restaurangdansbeskattningen har, konstaterar utredningen, med sin nuvarande utformning varit en källa till ständig irritation för restaurangägare, personal och gäster. I avsaknad av en för alla parter godtagbar lösning föreslår utredningen, att de speciella reglerna om skatt på restaurangdans skall upphöra att gälla.

Utredningen har även haft att undersöka, hur en beskattning av *variété-underhållning* eller därmed jämförlig föreställning på restaurang lämpligen bör utformas. De restaurangvarietéer, som numera anordnas, beskattas enligt vanliga regler i den mån särskild avgift uttages för tillträde till desamma. Utredningen föreslår en komplettering av beskattningsreglerna liknande den som varit erforderlig för restaurangdansbeskattningen. Anordnas variétéunderhållning eller därmed jämförlig underhållning på restaurang, föreslås således nöjesskatt skola uttagas, även om särskild avgift för tillträde till nöjestillställningen inte uppbäres. Skatt skall i sådana fall utgå med 50 öre för varje person, vilken äger bevista tillställningen. Även i övrigt skall 50 öre utgöra det lägsta belopp, varmed skatten skall utgå.

Utredningen har övervägt olika möjligheter att genom en teknisk omläggning av *biografnöjesskatten* nå därhän, att en höjning av biografbiljettpriserna i högre grad än nu skulle komma filmproducenterna till godo. Frågan om skattens omläggning har ett visst samband med stödet åt den svenska filmproduktionen. En sådan omläggning är emellertid inte ägnad att i nämnvärd grad kompensera ett borttagande av producentstödet. Den andel av en eventuell prishöjning, som tillfaller den svenska filmproduktionen, blir under alla förhållanden relativt obetydlig.

Med hänsyn härtill och till den svenska filmproduktionens behov av fortsatt stöd föreslår utredningen, att det nuvarande temporära producentstödet skall ersättas med ett varaktigt sådant av något annorlunda utformning. Meningen är sålunda, att biografägarna skall uttaga och till ett centralt organ redovisa tio öre för varje försäld biljett. Förslagets genomförande kräver, att en överenskommelse träffas mellan filmproducenter, filmuthyrare och biografägare.

Det nya stödet har beräknats tillföra den svenska filmproduktionen ca

5,6 milj. kronor årligen. Huvuddelen eller tre fjärdedelar härav föreslås skola fördelas efter i stort sett samma grunder som det nuvarande statliga producentstödet, d. v. s. i förhållande till filmernas spelintäkter under året. Återstående medel avses till största delen skola användas för premiering av konstnärligt högtstående svenska filmer. Även barnfilmproduktionen och produktionen av svenska kortfilmer föreslås skola stimuleras.

Uppgiften att årligen utdela premierna till förtjänta producenter av svenska långfilmer respektive kortfilmer skall enligt förslaget anförtros åt en särskild jury, bestående av fem opartiska och för uppgiften väl lämpade personer. Juryns ledamöter föreslås skola utses av Kungl. Maj:t för en tid av högst tre år.

Utredningen föreslår vidare, att den progressiva skatteskalen skall slopas och att biografnöjesskatten skall utgå efter en skattesats av 35 procent. Eftersom den genomsnittliga skattesatsen vid nuvarande beskattning enligt utredningen uppgår till 38,3 procent, innebär förslaget i denna del en betydande skattesänkning. En förutsättning för skattesänkningen är emellertid, att det föreslagna producentandelssystemet kommer till genomförande.

Behovet av skattelättnad för mindre biografföretag, speciellt på landsbygden, föreslås skola tillgodoses på det sättet, att skattefrihet medges för ett intäktsbelopp av högst 200 kronor för varje vecka, varunder högst tre föreställningar — barnmatinéer oräknade — ägt rum.

Skattefrihet föreslås slutligen för filmförevisningar, som anordnas av barnfilmklubbar och filmstudios och till vilka endast medlemmar i respektive organisationer äger tillträde.

Remissyttrandena

Utredningens förslag har i det stora hela fått ett gynnsamt mottagande. En närmare redogörelse för remissuttalandena kommer att lämnas vid behandlingen av de olika frågor, utredningen haft att taga ställning till. Jag skall här blott lämna en kort orientering om resultatet av remissbehandlingen.

Förslaget att från beskattning undantaga vissa slag av nöjeställningar hälsas med tillfredsställelse. Vissa remissinstanser anser emellertid, att inte bara teater- utan även revy föreställningar bör befrias från nöjesskatt.

Några remissinstanser har dock reagerat mot att skattefriheten för icke professionell sport, idrott och gymnastik skulle omfatta även seriefotboll, boxningsuppvisningar o. d.

Den skattelättnad, som ideella organisationer åtnjuter, anses allmänt böra utvidgas. Däremot är meningarna delade om det sätt, på vilket önskemålen om ökade lättnader bör tillgodoses. Å ena sidan har det ansetts beklagligt från kulturell synpunkt att medge skattelindring för tillställningar, vari dans eller marknads- och tivolinöjen till huvudsaklig del ingår. Som ett alternativ härtill förordas en höjning av det skattefria beloppet. Å andra sidan

föreslås från något håll, att skattelindring skall få åtnjutas även i fråga om biograf föreställningar.

Flertalet remissinstanser ansluter sig emellertid till utredningens förslag. Vissa av dem anser dock, att den föreslagna skattelättnaden inte är tillfyllest utan förordar en höjning av det skattefria beloppet. Från några håll yrkas fullständig skattebefrielse för nöjestillställningar, som anordnas av berörda organisationer.

Övriga av utredningen föreslagna ändringar i bestämmelserna om nöjesskattebefrielse har ej föranlett några mera väsentliga erinringar.

Lämpligheten att avskaffa den särskilda beskattningen av restaurangdans har ifrågasatts endast i ett fåtal remissyttranden. Med åberopande av samma skäl, som ligger till grund härför, avstyrker emellertid ett stort antal remissinstanser den föreslagna beskattningen av restaurangvarietéer.

De olika förslagen rörande biografbeskattningen tillstyrkes av det övervägande flertalet remissinstanser. Så är även fallet med förslaget att ersätta det nuvarande statliga stödet åt den svenska filmproduktionen med det s. k. producentandelssystemet. Sistnämnda förslag har dock väckt betänkligheter på vissa håll.

Departementschefen

Nu gällande nöjesskatteförordning har varit föremål för upprepade detaljustyringar. En mera allmän översyn av författningen verkställdes i slutet av 1940-talet och ledde till vissa partiella reformer, som genomfördes våren 1950.

Ganska snart därefter framfördes emellertid såväl motionsvägen i riksdagen som i särskilda framställningar till Kungl. Maj:t önskemål om ytterligare ändringar i nöjesbeskattningen. Dessa önskemål tog, som jag inledningsvis framhållit, sikte på att bereda ideella och samlingslokaläggande organisationer ökade skattelättnader och att taga restaurangdansbeskattningen under omprövning. Efter hand aktualiserades även andra frågor. Här må nämnas utformningen av en eventuell särbeskattning av varietéunderhållning på restaurang samt vissa frågor rörande biografbeskattningen.

Vid den förnyade översyn av förordningen som verkställdes av nöjesskatteutredningen har tyngdpunkten legat på de här antydda frågorna. Utredningens förslag har genomgående fått ett gynnsamt mottagande från remissinstansernas sida. De är även enligt min uppfattning väl ägnade att ligga till grund för en ändrad lagstiftning.

Flertalet av de frågor, som utredningen haft att taga ställning till, har varit av den natur att eventuella ändringsförslag kunde beräknas påverka det framtida skatteutfallet. Med hänsyn till nöjesskattens betydelse för såväl statens som kommunernas inkomster ligger det i sakens natur att viss återhållsamhet måst iakttagas. Utredningens överväganden har fördenskull i stor utsträckning fått innefatta en avvägning mellan å ena sidan önskvärdheten av en ifrågasatt ändring och å andra sidan storleken av det därmed

förenade skattebortfallet. Den av utredningen verkställda avvägningen synes i det stora hela innefatta en lycklig lösning.

Till utredningens olika förslag skall jag återkomma i det följande. Redan i detta sammanhang vill jag emellertid ingå på vad utredningen förordat i fråga om stöd åt svensk filmproduktion.

Anledningen till att utredningen upptagit detta spörsmål — som inte omnämnes i direktiven — är att biografnöjesskatten med sin nuvarande konstruktion blir särskilt kännbar vid en höjning av biografbiljettpriserna. Av en prishöjning tar det allmänna sålunda 45 procent. Vad därefter återstår skall fördelas mellan biografägare, filmuthyrare och filmproducenter. Möjligheterna att genom biljettprishöjningar skaffa producenterna täckning för ökade kostnader begränsas självfallet härigenom.

Detta problem hade uppmärksammats bl. a. i samband med en hösten 1954 verkställd utredning om fortsatt stöd åt den svenska filmproduktionen. I anslutning härtill uppdrog dåvarande chefen för finansdepartementet åt nöjesskatteutredningen att undersöka möjligheterna till en sådan omläggning av nöjesskatten, att en höjning av biografbiljettpriserna i högre grad än nu skulle kunna komma filmproducenterna till godo.

Utredningens överväganden och förslag rörande biografnöjesskattens konstruktion kommer närmare att redovisas i det följande. Här skall blott konstateras, att utredningen prövat olika alternativ, som emellertid ej befunnits praktiskt genomförbara. Utredningen har emellertid föreslagit den ändringen, att den progressiva skatteskalen skall ersättas med en enhetlig skattesats.

I detta läge har utredningen, närmast på initiativ från Föreningen Sveriges filmproducenter, tagit upp frågan om stödet åt den svenska filmproduktionen. Utredningen föreslår, att det nuvarande temporära stödet, som har formen av skatteåterbäring, skall ersättas med ett mera varaktigt sådant. Meningen är, att biografägarna av den biobesökande allmänheten skall uttaga och till filmproducenterna redovisa tio öre för varje försåld biobiljett. Ett system med sådana biljettpristillägg (producentandelar) förutsätter, att dessa inte belastas med vare sig nöjesskatt eller filmhyra samt att biografägarna inte gör anspråk på någon del därav. Systemets genomförande kräver vidare en överenskommelse mellan berörda intressentgrupper (filmproducenter, filmuthyrare och biografägare). Förslaget förutsätter därutöver en direkt sänkning av den nuvarande biografskatten om ca 5,5 milj. kronor per år. Häri har inte inräknats det skattebortfall som kan uppkomma i den mån biografägarna uttager producentandelen ur förut tillämpade biljettpriser och alltså inte höjer priserna med belopp motsvarande producentandelen. Det bygger alltså på samma princip som det nuvarande filmstödet, d. v. s. att det allmänna avstår från skattemedel.

Det föreslagna producentandelssystemet har beräknats tillföra den svenska filmproduktionen ca 5,6 milj. kronor årligen. Av dessa medel avses huvuddelen eller tre fjärdedelar skola fördelas efter i huvudsak samma grunder som det nuvarande statliga producentstödet, d. v. s. i förhållande till fil-

mernas spelintäkter under året. Återstående medel skall användas för att premiera kvalitetsfilmer m. m. Förslaget innebär en inte oväsentlig höjning av det nuvarande temporära stödet, som av utredningen upptagits till ca 3 milj. kronor för år.

Utredningens förslag är intresseväckande och synes, såsom framhållits i flera yttranden, innebära beaktansvärda fördelar. Betänkligheter anmäler sig emellertid också. Dessa sammanhänger i främsta rummet med att förslaget medför en permanentning och höjning av filmstödet samt att detta skall ske mitt under den period för vilken de nuvarande stödåtgärderna beslutats. Jag får erinra om att det nu utgående stödet tillkom år 1951 i en för filmproduktionen kritisk situation och var avsett som en tillfällig hjälp till självhjälp. När det förlängdes år 1955, gavs, icke minst från riksdagens sida, uttryck för åtskillig tvekan. Stödets karaktär av en tidsbegränsad åtgärd blev starkt understruken. Några nya omständigheter, som kan föranleda ett frångående av den då intagna ståndpunkten, synes icke föreligga.

I detta sammanhang må framhållas, att utredningen huvudsakligen stöder sin uppfattning om behovet av ett mera permanent stöd åt den svenska filmproduktionen på den lönsamhetsundersökning som verkställdes hösten 1954. I vilken utsträckning de därvid framkomna siffrorna alltjämt är aktuella låter sig inte med säkerhet bedöma.

Här skall vidare erinras om den prishöjning på biografbiljetter som inträtt, sedan utredningen avslutade sitt arbete. Den 1 juli 1956 genomfördes sålunda en höjning av biljettpriserna med i genomsnitt 10 procent. Enligt vad filmproducentföreningen framhållit torde denna prishöjning inte komma att påverka besöksfrekvensen. Under sådana förhållanden kan biografernas intäkter beräknas komma att öka med ca 17 milj. kronor per år. Av detta belopp kan ungefär 1,2 milj. kronor beräknas tillfalla de svenska filmproducenterna. Dessa erhåller vidare automatiskt en ökad skatteåterbäring enligt de nuvarande bestämmelserna om producentstöd. — Höjningen av biljettpriserna medför vidare, att det skattebortfall som skulle följa av den föreslagna omläggningen blir större.

Till de här anförda principiella betänkligheterna kommer att förslaget, trots de därmed förenade fördelarna, ej är invändningsfritt från tekniska synpunkter. I flera yttranden har framhållits att systemet är invecklat och svåradministrerat. Dessa invändningar kan enligt min mening inte fränkännas visst fog.

Det föreslagna stödsystemet förutsätter vidare, såsom nyss framhållits, att en överenskommelse träffas mellan de enskilda intressen som beröres av förslaget. Från utredningens sida har bedrivits ett omfattande förhandlingsarbete utan att likväl enighet kunnat uppnås.

En fråga som därvid visat sig särskilt kontroversiell är hur stor del av filmstödet som skall gå till premiering av kvalitetsfilmer och till andra från allmän synpunkt behjärtansvärda ändamål inom förevarande område. Utredningens ställningstagande i fråga om producentstödet synes i avsevärd mån sammanhånga med att man i det föreslagna systemet sett en möjlighet

att tillgodose sådana ändamål; i flera yttranden kräves att en ännu större andel skulle reserveras härför. Från filmproducenthåll har däremot hävdats, att producentandelsmedlen i princip bör fördelas bland de svenska filmproducenterna i förhållande till de bruttointäkter, som deras filmer inspelar under året. Filmproducentföreningen understryker i sitt yttrande mycket starkt, att utredningen gått för långt, när den föreslagit att en fjärdedel av medlen skall användas för nyss nämnda syften.

Det är inte heller fullt klarlagt i vilken mån biografägarnas medverkan kan påräknas. Sveriges biografägareförbund framhåller i sitt remissyttrande, att förbundet är en ideell förening och såsom sådan saknar befogenhet att påtvinga sina medlemmar en utdebitering av ifrågasatt slag till förmån för filmproducenterna. Det skulle således bli nödvändigt att avfordra varje biografägare en skriftlig förbindelse härom.

På grund av det anförda finner jag mig inte kunna förorda, att utredningens förslag om producentstöd nu lägges till grund för beslut av statsmakterna. Detta innebär, att det hittillsvarande stödet bör utgå efter oförändrade principer under återstoden av nu pågående fyraårsperiod. Om riksdagen inte har någon erinran däremot, avser jag att i god tid före periodens utgång uppta frågan på nytt. Skulle härvid fortsatta stödåtgärder befinnas erforderliga, synes utredningens förslag kunna erbjuda en tänkbar utgångspunkt. Jag vill emellertid i detta sammanhang nämna, att jag på ett begränsat område ansett mig kunna redan nu förorda åtgärder för särskilt stöd åt kvalitetsfilm, nämligen i fråga om filmer som är lämpliga för barn. Vad jag i det följande förordar innebär i denna del, att skattefrihet skall åtnjutas för goda barnfilmer, såväl om de visas av barnfilmklubbar som om de förekommer på de vanliga biografernas matinéprogram.

IV. Nöjesskattebefrielse

Frågans tidigare behandling

Vid olika tillfällen har framhållits, att möjligheten till skattelättnad enligt 15 § nöjesskatteförordningen med hänsyn till gällande begränsningar i fråga om tillställningens art inte har fått åsyftad verkan. Sålunda yrkades i de likalydande motionerna I: 292 och II: 377 vid 1952 års riksdag att folketshusföreningar, folkparksföreningar och liknande organisationer med uppgift att tillhandahålla samlingslokaler skulle medges skattebefrielse enligt 15 § oavsett tillställningens art. Till stöd för yrkandet åberopade motionärerna bl. a., att landsbygdens i de flesta fall små organisationer inte kunde anordna sådana tillställningar, som kvalificerade för nedsättning i nöjesskatten.

Bevillningsutskottet vitsordade i sitt betänkande nr 18, att de berörda organisationerna utövade en ur allmänna synpunkter gagnande verksamhet, och utskottet fann det därför vara av betydelse att organisationerna inte

på grund av en alltför hög nöjesbeskattning hindrades i sin verksamhet. Möjligheterna särskilt utanför tätorterna att anordna befrielsekvalificerade tillställningar var enligt utskottets mening begränsade. De i 15 § stadgade villkoren för åtnjutande av skattelindring syntes därför ha medfört, att det ekonomiska stöd som man genom ifrågavarande skattelindring velat ge verksamhet av samhällsnyttig art i många fall uteblivit. Utskottet uttalade vidare bl. a. följande.

Den frågan kan alltså ställas huruvida med avseende å skattebefrielse enligt 15 § nöjesskatteförordningen en olika behandling av skilda slag av nöjestillställningar med hänsyn till deras innehåll är tillfredsställande. Utskottet anser sig icke kunna utan tillgång till rikhaltigare utredningsmaterial taga ställning till denna fråga. Enligt utskottets mening skulle det vara av värde att genom särskild utredning få hela frågan om skattebefrielsens anknytning till bestämda slag av tillställningar allsidigt belyst och utskottet vill för sin del förorda att en sådan utredning verkställs. Utskottet får fördenskull inskränka sig till att uttala, att utgångspunkten bör vara att en lika behandling i skattehänseende av samtliga de i 15 § avsedda organisationerna fortfarande bör upprätthållas.

I detta sammanhang vill utskottet vidare erinra om att 1949 års riksdag begärt utredning av frågan om sänkning av skatten för biografföreställningar, som anordnades av ägare till samlingslokaler. Därvid erinrades om de olägenheter i konkurrenshänseende, som vid en dylik nedsättning i nöjesbeskattningen skulle uppkomma, varför måhända andra vägar till finansiering av stöd åt föreningar som ägde samlingslokaler borde sökas. Utskottet förutsätter att jämväl nämnda synpunkter komma att övervägas.

Såsom inledningsvis omnämnts anhöll riksdagen, på utskottets hemställan, om en utredning i ämnet.

Vid 1953 års riksdag framställdes ytterligare krav på skattebefrielse. I de likalydande motionerna I: 164 och II: 204 hemställdes sålunda om sådan ändring av nöjesskatteförordningen, att tävlingar och uppvisningar i idrott eller gymnastik, som anordnas av förening, vars ändamål är att främja icke professionell idrott eller gymnastik, fritages från nöjesskatt. I fråga om rena nöjestillställningar borde enligt motionärerna däremot endast skattelindring enligt gällande grunder medges. I motionen I: 294 begärdes en allmän översyn av nöjesskatteförordningen. Bl. a. ifrågasattes, om inte nöjesskatten borde helt avskaffas för tillställningar avseende teater, musik eller liknande underhållning, konstnärlig dans samt idrott och gymnastik.

I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 19 fann bevillningsutskottet det knappast vara möjligt att inom ramen för nöjesskattens nuvarande konstruktion tillgodose önskemålen om undantag från nöjesbeskattningen för tillställningar, avseende icke professionell idrott eller gymnastik, teater, musik och liknande underhållning samt konstnärlig dans. Utskottet anförde vidare härom.

Ett undantagande av dessa tillställningar från nöjesskatteförordningens tillämpning komme bl. a. att medföra åtskilliga svårigheter med avseende å gränsdragningen mellan skattepliktiga och icke skattepliktiga tillställningar. Utskottet finner det vidare uteslutet att i anledning av de förevarande mo-

tionerna förorda en så genomgripande översyn av grunderna för nöjesskatten som skulle föranledas därav, att samtliga ovannämnda tillställningar bleve skattefria. Med anledning av vad som anförts i de likalydande motionerna I: 164 och II: 204 vill utskottet tillika uttala, att utskottet icke funnit det sakligt motiverat att ställa i motionerna avsedda tävlingar och uppvisningar i ett särskilt gynnsamt läge med avseende å nöjesskatten.

Vid 1954 års riksdag framfördes motionsvägen yrkanden om ytterligare lättnader för de i 15 § avsedda organisationerna. Dessförinnan hade Sveriges riksidrottsförbund och Sverges socialdemokratiska ungdomsförbund i framställningar till Kungl. Maj:t yrkat fullständig skattebefrielse eller alternativt höjning av det enligt 15 § skattefria beloppet för sina organisationer. Som skäl för en höjning av det skattefria beloppet åberopades den penningvärdesförsämring, som ägt rum sedan 1945. Vad gäller idrotten ansågs därjämte särskilda skäl föreligga för en höjning av beloppet. I motionerna framhölls härvidlag den särställning idrotten i vissa sammanhang intar och storleken av de kostnader, utan vilka tävlingsverksamheten normalt inte kan bedrivas.

Bevillningsutskottet anförde i sitt betänkande nr 44 bl. a. följande.

Vad till en början angår yrkandet i de likalydande motionerna I: 338 och II: 433 att de i 15 § nöjesskatteförordningen avsedda organisationerna skall helt befrias från nöjesskatt, vill utskottet erinra om att en väsentlig del av de tillställningar som är föremål för nöjesbeskattning torde anordnas av dessa organisationer. Ett bifall till nämnda motionsyrkande skulle förden skull komma att innebära en sådan förändring av nöjesbeskattningen som komme att framstå som ett partiellt upphävande av densamma. En skattebefrielse av så vidsträckt innebörd kan utskottet icke tillstyrka. Utskottet finner emellertid vad som i berörda motioner ävensom i de likalydande motionerna I: 339 och II: 272 anförts till stöd för en höjning av det enligt 15 § nöjesskatteförordningen skattefria beloppet vara förtjänt av visst beaktande. Redan den omständigheten att penningvärdet undergått en väsentlig förändring sedan år 1945, då den i lagrummet angivna skattelindringen i sak avvägdes, talar för en förhöjning av avdragsbeloppet. Härtill kommer att omkostnaderna för de ideella organisationerna i allmänhet torde ha stigit mer än som kunnat uppvägas av öknningar på inkomstsidan. Vid övervägande av dessa synpunkter har utskottet funnit sig böra tillstyrka en höjning av det enligt 15 § nöjesskatteförordningen skattefria beloppet från 75 till 150 kronor, vilket senare belopp i stort sett motsvarar den skatt som belöper på en bruttointäkt av 1 000 kronor. Enligt utskottets mening bör denna skattelindring fortfarande tillkomma samtliga de organisationer som avses med förenämnda stadgande, och genomföras från och med den 1 juli 1954. Med erinran om att 1952 års riksdag begärt en översyn av nöjesskatteförordningen, bl. a. beträffande reglerna i 15 §, vill utskottet framhålla, att därest den ändring av nämnda paragraf som utskottet nu förordat godtages, detta vid en blivande översyn av förordningen icke bör utgöra hinder för en omprövning av frågan om nöjesbeskattningen av de ideella organisationerna och att därvid även de i förevarande motioner framförda synpunkterna kommer att övervägas.

Utskottets förslag om en höjning av det skattefria beloppet bifölls av riksdagen. Förordning i ämnet utfärdades den 14 maj 1954 och trädde i kraft den 1 juli samma år.

Utredningen

Allmänna synpunkter

Utredningen har såsom utgångspunkt för sina överväganden i frågan om nöjesskattebefrielse haft bevillningsutskottets nyss återgivna uttalanden. Därjämte har utredningen haft att beakta olika framställningar, som under utredningsarbetets gång gjorts av bl. a. Sveriges riksidrottsförbund, Godtemplarorden, Teatrarnas riksförbund, Musikfrämjandet och Konsertföreningen i Stockholm.

Utredningen erinrar om att de ideella organisationerna för sin verksamhet i stor utsträckning måste lita till frivillig arbetskraft. Intresset för sådant frivilligt arbete synes emellertid bli allt mindre av den anledningen, att staten genom nöjesbeskattningen lägger beslag på en stor del av föreningarnas inkomster. Det kan enligt utredningens mening befaras, att det frivilliga arbetet kan komma att helt förkvävas.

För att få medel för sin verksamhet brukar organisationerna anordna nöjestillställningar. De har därvid, framhåller utredningen, inte lyckats att hålla sig inom den ram, som anvisats i 15 §. På många orter lönar det sig nämligen ej att hålla andra nöjestillställningar än sådana i vilka dans ingår. I många fall lönar det sig inte ens att anordna biografföreställningar.

För att kunna hålla en samlingslokal är det enligt utredningen nödvändigt att den lokalägende organisationen vid sidan av lokalhyrorna erhåller inkomster genom att anordna nöjestillställningar. För en nykterhetsförening är det emellertid ej bara fråga om att hålla en samlingslokal. Dess främsta uppgift är att göra en ideell insats för nykterhetsarbetet. Som det nu är, framhåller utredningen, har lokalfrågan ofta tagit alltför stor del av föreningens krafter i anspråk.

Vad idrottsrörelsen beträffar betonar utredningen, att organisationerna i främsta rummet är intresserade av skattefrihet för rena idrottsarrangemang. Utvecklingen har emellertid lett därtill, att man i allt större utsträckning fått anordna tillställningar med dans och andra nöjesinslag, vilka inte är förenade med skattelindring enligt 15 §.

Utredningen anlägger följande principiella synpunkter på frågan om nöjesskattebefrielse för ideella organisationer av här ifrågakommande slag.

Det synes inkonsekvent, att stat och kommun lämna de ideella organisationerna anslag för deras verksamhet och samtidigt genom nöjesskatten lägga beslag på en del av de medel, som eljest skolat användas för samma ändamål. Allmänt anses, att nöjesskattebefrielse är att föredraga framför direkta understöd. Organisationerna få då själva tillfälle att skaffa sig inkomster. Man kan icke heller bortse från att det har en viss uppfostrande betydelse för medlemmarna i en förening att förvalta medel, som föreningen själv intjänat.

Svårigheterna för de mindre föreningarna bero ofta på att nöjesskatten beräknas på bruttoinkomsten av en tillställning. Följden blir ofta den, att föreningen får sitta emellan sedan alla andra fått sitt. Att skatten utgår på bruttoinkomsten anses dessutom medföra en ojämnhet i beskattningen,

eftersom omkostnaderna variera högst avsevärt tillställningarna emellan. En nettobeskattning är emellertid svår att genomföra och skulle dessutom vara principiellt felaktig ur den synpunkten, att det är publiken och icke arrangören som skall drabbas av nöjesskatten.

I vad angår frågan om skattelättnader för teater- och musiklivet återger utredningen vissa uppgifter ur de förut nämnda framställningarna från Teatrarnas riksförbund, Konsertföreningen i Stockholm och Musikfrämjandet.

Teatrarnas riksförbund hade framhållit, att teaterverksamheten för närvarande befinner sig i ett sådant ekonomiskt läge — orsakat av den allmänna ekonomiska utvecklingen — att det inte ter sig rimligt eller praktiskt att denna konstform utnyttjas som skattekölla.

De ekonomiska förutsättningarna för teaterverksamheten i dag framgår enligt förbundet tydligast av läget för de statsunderstödda teatrarna, d. v. s. främst Kungl. teatern, Kungl. dramatiska teatern, stadsteatrarna i Göteborg, Hälsingborg, Malmö, Norrköping och Uppsala, Göteborgs lyriska teater samt Folkbrörelsernas programaktiebolag, Folkets parkers centralorganisation och Riksteatern. Förbundet lämnar följande uppgifter härom, avseende spelåret 1954/55.

Ur lotterimedelsfonden utgick följande anslag.

De kungliga teatrarna	4 490 000 kronor
Stadsteatrarna och Göteborgs lyriska teater	2 629 000 »
Turnéteatrarna (sommarsäsongen 1954)	2 512 000 »
Av Teaterrådet understödd verksamhet	297 000 »
	<hr/>
	Summa 9 928 000 kronor

Härutöver bidrog vederbörande kommuner med anslag till följande belopp.

De kungliga teatrarna	400 000 kronor
Stadsteatrarna och Göteborgs lyriska teater	708 000 »
	<hr/>
	Summa 1 108 000 kronor

Dessa anslag har emellertid för vissa teatrar inte räckt för att täcka underskotten, varför framställningar gjorts om tilläggsanslag med tillsammans 714 000 kronor, fördelade på följande sätt.

Kungl. teatern	100 000 kronor
Göteborgs lyriska teater	} 549 000 »
Malmö stadsteater	
Stadsteatern Norrköping—Linköping	
Uppsala stadsteater	
Programbolaget	65 000 »
	<hr/>
	Summa 714 000 kronor

De kungliga teatrarna, Göteborgs stadsteater, Göteborgs lyriska teater och Malmö stadsteater åtnjuter ekonomiskt stöd även i den formen att de disponerar respektive teaterbyggnader hyresfritt. Detsamma gäller stadsteatern Norrköping--Linköping i vad avser teaterbyggnaden i Norrköping.

För de privata teatrarna är läget enligt förbundet i stort sett detsamma. Samma faktorer som drivit anslagsbehoven i höjden för de statsunderstödda scenerna har gjort basen allt smalare för de privata teatrarnas existens. Att driva teater utan ekonomiskt stöd från stat eller kommun är ett ekonomiskt vågspel. Det kan, framhåller förbundet vidare, inte vara ett allmänt intresse att teater endast skall kunna spelas, i den mån stat eller kommun finansierar verksamheten eller denna lägges upp med sikte på ständiga succéer.

Av Konsertföreningen i Stockholm hade framhållits, att samtliga orkesterföreningar arbetar under tryckande ekonomiska förhållanden. Musikfrämjandet hade understrukit i sin framställning, att de enskilda tonkonstnärernas ekonomiska läge är ogynnsamt.

Utredningen stöder sin uppfattning om behovet av skattelättnad för teater- och musiklivet på det material, som sålunda redovisats. Det förhållandet, att teater- och musiklivet åtnjuter betydande stöd från det allmänna, ger anledning till följande uttalande av utredningen.

Liksom eljest, när det allmänna stöder anordnare av nöjesskattepliktig verksamhet, medför nöjesskatten, att en större eller mindre del av de lämnade anslagen måste lämnas tillbaka. Anslagen äro emellertid genomgående betydligt större än den redovisade nöjesskatten, varför det aldrig kan bli fråga om att i stället för anslag lämna berörda teatrar och konsertföreningar ytterligare befrielse från nöjesskatt. Däremot skulle det givetvis medföra en minskning av anslagsbehoven, om man undantog dem från nöjesskatteplikt.

Olika alternativ och deras inverkan på skatteutfallet

Enligt utredningen synes den enda möjligheten att komma till rätta med frågan om skattebefrielse vara att genom en kompromiss söka i största möjliga omfattning tillgodose föreliggande yrkanden inom en kostnadsram, som inte i alltför hög grad inverkar på det framtida skatteutfallet. För att kunna bedöma olika tänkbara alternativ har utredningen ansett det nödvändigt att äga tillgång till ett mera detaljerat statistiskt underlag än vad den officiella statistiken kan erbjuda. En tillförlitlig uppfattning om nöjesskattens fördelning på olika slag av nöjestillställningar och anordnare av dylika har erhållits genom en statistisk bearbetning av de nöjesskattedeclarationer, som finnes bifogade länsstyrelsernas till riksräkenskapsverket avgivna uppborädsredogörelser för budgetåret 1953/54.

Innan utredningen ingår på olika tänkbara alternativ, erinrar den om att enligt gällande författningsbestämmelser befrielse helt eller delvis från skyldighet att utgöra nöjesskatt kan komma i fråga för dels vissa slag av nöjestillställningar (3 § andra stycket), dels vissa kategorier av anordnare (13

och 15 §§) och dels nöjestillställningar, som anordnas för vissa ändamål (14 och 16 §§).

För att tillgodose föreliggande yrkanden om utvidgade möjligheter att erhålla nöjesskattebefrielse har utredningen till en början övervägt att från beskattning undantaga teaterföreställningar, musikunderhållning samt gymnastik- och idrottstillställningar.

Ett borttagande av *teaterföreställningar* och *musikunderhållning* ur 3 § a) — eventuellt ett slopande av hela 3 § a) — skulle, framhåller utredningen, givetvis komma att medföra vissa gränsdragningssvårigheter gentemot revy-, kabaret- och varietéföreställningar, som avses i 3 § b). Det måste då i många fall bli fråga om en bedömning av repertoaren. En viss ledning för en sådan bedömning anser utredningen emellertid kunna hämtas ur den praxis, som på sin tid utvecklade sig i fråga om taxesättningen vid nöjesbeskattningen av dylika föreställningar.

Vad gäller *sport*, *idrott* och *gymnastik* anses åtskillnad böra göras mellan professionella och amatörmässiga uppvisningar eller tävlingar. Endast de senare bör enligt utredningen erhålla skattebefrielse, antingen den blir total eller partiell. Gränsdragningen anses kunna ske efter samma linjer, som rätt nyligen fastställts i fråga om bevillningsavgift enligt 1908 års förordning angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Enligt 4 § 10 mom. b) nämnda förordning åtnjutes numera frihet från erläggande av bevillningsavgift för »deltagare i idrottstävling, anordnad av organisation, som är ansluten till Sveriges riksidrottsförbund eller representerad inom Sveriges olympiska kommitté, eller av annan sammanslutning, som enligt medgivande av Kungl. Maj:t må vara likställd med sådan organisation i nu förevarande hänseende».

Enligt vad den statistiska undersökningen givit vid handen uppgick nöjesskatten under budgetåret 1953/54 för teater m. m. till 2 903 553 kronor och för idrott till 3 812 774 kronor eller för dessa tillsammans till 6 716 327 kronor.

I detta sammanhang har utredningen även tagit upp frågan om skattefrihet för tillställningar, som anordnas i kyrka eller annan gudstjänstlokal. Ett uttryckligt undantag i fråga om sådana tillställningar bör enligt utredningen stadgas i 3 § sista stycket.

Genom att på liknande sätt stadga ytterligare undantag från skatteplikt, skulle man enligt utredningen tekniskt sett kunna nå därhän, att 15 § i dess nuvarande form kunde utgå. Alla yrkanden skulle emellertid inte tillgodoses genom detta alternativ. Vidare torde skattelättnaden då inte alltid bli så stor som önskvärt vore. På grund härav och för att inte de ideella organisationerna skulle komma i ett sämre läge än tidigare, skulle en utvidgning av tillämpningsområdet för 16 § samtidigt behöva övervägas.

I detta sammanhang erinrar utredningen om bestämmelsen i 15 § andra stycket, som medger skattelindring för vissa organisationer med uppgift att *tillhandahålla samlingslokal*. Förslag hade framförts om att flytta över detta stycke till 16 §, så att organisation med dylik uppgift skulle kunna få

fullständig skattebefrielse. Utredningen påpekar emellertid, att skattebefrielse enligt 16 § numera normalt torde kunna påräknas för nöjestillställningar, vilkas behållning skall användas för *byggande* av allmän samlingslokal.

Den ytterligare skattebefrielse, som kan bli erforderlig, bör enligt utredningen anknytas till 15 eller 16 §. Flera alternativ är därvid tänkbara.

Till en början kan man tänka sig att helt eller delvis slopa de nu gällande begränsningarna i 15 §. Detta skulle emellertid föra med sig betydande ekonomiska konsekvenser. Ett borttagande av begränsningarna med avseende på såväl nöjestillställningens art som bruttointäktens storlek skulle medföra total nöjesskattebefrielse för alla nöjestillställningar, som anordnas av organisationer med huvudsaklig uppgift att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål ävensom folketshusföreningar, folkparksföreningar och andra samlingslokaläggande organisationer.

Det därav föranledda skattebortfallet kan enligt föreliggande statistikmaterial beräknas uppgå till ett sammanlagt belopp av i runt tal 16 milj. kronor, fördelat sålunda.

	Milj. kr
Samningslokaläggande organisationer	8,3
Idrottsföreningar	5,1
Politiska föreningar	0,5
Nykterhetsföreningar	0,7
Andra ideella organisationer	1,4
	16,0

Efter avdrag för nuvarande skattelindring enligt 15 §, som kan beräknas uppgå till ca 2,7 milj. kronor, blir nettominskningen av skatteintäkten 13,3 milj. kronor.

Alternativt skulle man enligt utredningen måhända kunna nöja sig med att höja det skattefria beloppet enligt 15 §, vilket för närvarande uppgår till 1 000 kronor per tillställning. Begränsningarna skulle då kvarstå men med hänsyn till »takets» höjd skulle ett större antal av de organisationer, som avses i 15 §, komma att få praktiskt taget full skattefrihet för sina tillställningar med de undantag som stadgas i paragrafen.

En annan tänkbar lösning skulle enligt utredningen vara att utvidga 16 § till att omfatta samtliga i 15 § angivna ändamål. Skattebortfallet skulle då — om man enbart räknar med sådana anordnare, som avses i 15 § — bli detsamma som enligt det första alternativet eller ca 16 milj. kronor, minskat med nuvarande skattelindring.

Vid en sammanslagning av 15 och 16 §§ bör emellertid enligt utredningen av kostnadsskäl övervägas, om inte en så omfattande skattebefrielse borde begränsas till att avse nöjestillställningar utom bio och eventuellt dans. Vad

en sådan begränsning skulle komma att innebära i minskat stöd åt de välgörande ändamål, som nu tillgodoses genom 16 §, anser utredningen knappast möjligt att räkna ut. För de organisationer, som åtnjuter skattelindring enligt 15 §, skulle stödet däremot på sätt framgår av nedanstående sammanställning bli ca 8,5 milj. kronor lägre än eljest eller (16,0 — 8,5 =) 7,5 milj. kronor.

	Skatte- bortfall utan begränsning	Bio	Dans	Återstå- ende skatte- bortfall
Samlingslokaläggande organisationer	8,3	4,8	1,6	1,9
Idrottsföreningar	5,1	0,03	1,0	4,1
Politiska föreningar	0,5	0,0	0,2	0,3
Nykterhetsföreningar	0,7	0,5	0,1	0,1
Andra ideella organisationer	1,4	0,1	0,2	1,1
	16,0	5,4	3,1	7,5

Utredningens förslag

Under hänvisning till nyss återgivna överväganden föreslår utredningen skattefrihet för följande slag av nöjeställningar, nämligen

a) teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning och uppvisning i konstnärlig dans;

b) uppvisning eller tävling i icke professionell sport, idrott eller gymnastik; samt

c) underhållning, som anordnas i kyrka eller annan gudstjänstlokal.

I den mån organisationer, som avses i 15 §, anordnar tillställningar av dessa slag, blir, framhåller utredningen, även de delaktiga av den föreslagna skattelättnaden. För deras vidkommande skulle den dock ej bli av någon större betydelse. En viss uppmjukning av 15 § har därför ansetts erforderlig. Enligt utredningens mening bör det vara en god hjälp för berörda organisationer, om man något uppmjukar de gällande begränsningarna med avseende på tillställningens art. Utredningen föreslår därför, att nuvarande begränsningar med avseende på dans samt marknads- och tivolinöjen utgår ur 15 §. Däremot saknas enligt utredningens mening skäl för att biografföreställningar skulle omfattas av skattebefrielsen.

Utredningen har även övervägt en höjning av det skattefria beloppet och anför härom följande.

Skattebortfallet vid partiell skattebefrielse enligt 15 § för alla nöjeställningar utom biografföreställningar kan emellertid redan med nuvarande »tak» beräknas komma att öka med 2,3 milj. kronor. En höjning av taket till 1 500 kronor skulle medföra en ytterligare kostnadsökning av (3,2 — 2,3 =) 0,9 milj. kronor. Och med ett tak på 2 000 kronor kan skattebortfallet beräknas bli 3,8 milj. kronor utöver nuvarande skattelindring, som innebär ett beräknat skattebortfall av 2,7 milj. kronor. Enligt vår uppfattning bör en skattelindring för bruttointäkter upp till och med nu gällande gränsvärdet av 1 000 kronor vara tillfyllest.

En viss uppmjukning bör enligt utredningen även ske av 16 § andra stycket till förmån för de s. k. skoldanserna. En förutsättning för den skattebefrielse, som nu kan komma i fråga för skolungdom, är att andra nöjen än dans till huvudsaklig del ingått i nöjestillställningen. Med denna begränsning torde enligt utredningen ett stort antal av de tillställningar, som anordnas av skolungdom, vara uteslutna från möjligheten till nöjesskattebefrielse. Enligt vad utredningen erfarit har myndigheterna emellertid på sina håll ansett det berättigat med en mera generös tillämpning av detta stadgande. Utredningen finner skäl tala för att de skoldanser, där skolans elever själva svarar för dansmusiken, bör omfattas av skattebefrielsen och föreslår, att nämnda begränsning utgår.

En utvidgning av nöjesskattebefrielsen på ovan angivet sätt har av utredningen beräknats medföra ett skattebortfall för det allmänna av i runt tal 9 milj. kronor, varav för teater m. m. 2,9 milj. kronor, för idrott 3,8 milj. kronor och för tillställningar, som avses i 15 § nöjesskatteförordningen, 2,3 milj. kronor. Enligt fördelningsreglerna i 2 § nämnda förordning faller hälften av skattebortfallet eller 4,5 milj. kronor på staten. Skattebortfallet för idrott blir, framhåller utredningen, i själva verket något lägre än det belopp, som nyss angivits, eftersom detta inkluderar nöjesskatten å professionella idrottsevenemang, vilka även för framtiden avses skola beskattas.

I en reservation har ledamoten *Christenson* på vissa punkter anmält avvikande mening. Då det gällt att tillgodose önskemålen om skattelättnader har utredningen gjort en enligt reservantens mening svårbedömlig gränsdragning mellan teater och revy. Han anför.

Den sistnämnda teaterformen skulle enligt utredningens uppfattning inte kunna betraktas som teaterföreställning. Enligt min mening är revyn en konstart, som har sitt speciella värde. De konstnärliga inslagen i en revy är i regel av hög klass, och revyerna har visat sig utgöra en god skolning för blivande teaterartister. Ungdomens intresse för teater väckes ofta genom revyerna. Ur statsmakternas synpunkt är detta ett intresse värt att odla och befrämja genom att söka höja revykonsten till ett högre plan. De revyer som har högklassig sång, god balett och andra konstnärliga inslag, bör enligt min mening ställas i samma klass som teaterföreställningar.

Ett viktigt personalkrav är, framhåller reservanten vidare, att de engagerade får del av lättnaderna i form av mera socialt betryggande anställningsförhållanden.

Remissyttrandena

Allmänna synpunkter

Behovet av skattelättnader ifrågasattes inte från något håll. Ett flertal remissinstanser anser emellertid, att utredningens förslag i vissa hänseenden inte är tillfyllest. Utredningens förslag angående avgränsningen av det skattepliktiga området och kretsen av befrielseberättigade har också utsatts för kritik. Avvikande uppfattning föreligger vidare i något fall rörande det sätt, på vilket lättnaderna bör genomföras.

Statskontoret framhåller, att spørsmålet om skattelättnader på nöjesbeskattningens område i sista hand måste bli beroende av i vilken utsträckning det allmänna i rådande läge anser sig kunna avstå från inkomster från den indirekta beskattningen. Det är här fråga om en konsumtionsskatt, vilken är att hänföra till en grupp av tjänster, som ämbetsverket anser vara mera umbärliga. Enär utredningen angående den indirekta beskattningen kan förväntas slutföra sitt arbete inom en nära framtid, ifrågasätter ämbetsverket lämpligheten av att nu till separat prövning upptaga frågan om lättnader i en typ av sådana skatter.

Särskilt med tanke på idrotten ifrågasätter riksräkenskapsverket, om inte huvudsyftet med den föreslagna skattebefrielsen, d. v. s. stöd åt olika kulturella och ideella ändamål, måhända effektivare skulle kunna tillgodoses genom en höjning av den gräns för skattelindring som gäller enligt 15 § nöjesskatteförordningen. Om statsmakterna med hänsyn till en genomförd skattebefrielse skulle minska stödet åt idrotten anslagsvägen, skulle idrottsorganisationerna enligt riksräkenskapsverkets uppfattning i stort komma i sämre läge än förut, medan vissa av dem, som redan nu har mycket god ekonomisk ställning, ytterligare skulle förbättra denna till förfång för de verkligt behövande.

Utredningens förslag att begränsa det skattepliktiga området föranleder överståthållarämbetet att ingå på en principdiskussion angående nöjesskattens konstruktion. Skatten är, enligt vad ämbetet framhåller, att anse som en konsumtionsskatt, och som följd härav är anordnaren endast att betrakta som mellanhand mellan den nöjesbesökande allmänheten och skattemyndigheterna. Emellertid har, framhåller ämbetet, nöjesskattens utgörande i successivt ökad omfattning intimt sammankopplats med anordnarnas ekonomiska och andra förhållanden, vilket medfört vittgående fiskaliska eftergifter i form av möjligheter till befrielse från eller lindring i skatten enligt ganska invecklade bestämmelser. Utredningens förslag innebär enligt ämbetet, att det skattepliktiga området inte längre kommer att bedömas från synpunkten av tillställningarnas egen beskaffenhet att skänka nöje eller förströelse. Ämbetet anför vidare.

Nu liksom enligt förslaget avgränsas det skattepliktiga området lagtekniskt så, att man angivit vissa huvudtyper av skattepliktiga tillställningar och tillika utsagt att skatteplikten skall omfatta även med de angivna likartade tillställningar. Tillika har man särskilt såsom icke skattepliktiga angivit vissa tillställningar, vilka i det allmänna föreställningssättet icke ansetts kunna beskattas som nöjestillställningar. Det har med andra ord icke varit möjligt att i författningen uttömmande reglera skatteplikten, utan det har överlåtits åt praxis att med ledning av exemplifieringen utforma det skattepliktiga området i dess detaljer. Det väsentliga i den bedömning, som i det enskilda fallet måste företagas, har varit huruvida den aktuella tillställningen varit förenad med nöjes- eller förströelsemoment som kunnat motivera en beskattning. Det säger sig självt att en sådan bedömning ofta varit förenad med vanskligheter. Med den reträttrörelse som utredningen föreslår när det gäller omfattningen av skatteplikten måste dessa svårigheter avsevärt öka.

Överståthållarämbetet berör även möjligheterna att i administrativ väg meddela tillämpningsföreskrifter och förhandsbesked i hithörande skattefrågor och anför härom bl. a. följande.

Dessa möjligheter äro ju ytterst begränsade; bindande förhandsbesked kunna över huvud taget icke lämnas. Erfarenheterna av restaurangdansbeskattningen visa otvetydigt hur små möjligheterna äro att genom administrativa tillämpningsföreskrifter lösa praktiska avgränsningsspörsmål. Enligt överståthållarämbetets mening kan det vara förenat med mycket stora vanskligheter att — hur önskvärt det ur flera synpunkter än kan te sig — vidtaga väsentliga justeringar av gränserna mellan skattepliktiga och icke skattepliktiga tillställningar, om administrationen samtidigt icke tillförsäkras smidiga former för handhavandet av hithörande frågor.

Om den praktiska tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna uttalar ämbetet vidare.

Utredningen har när det gäller teaterområdet, som uppenbarligen berett vissa bekymmer, tänkt sig att uppkommande gränsdragningsfrågor skola lösas av praxis. Erfarenheterna från det närmast kaotiska tillståndet på filmområdet innan skattefrihetsfrågorna inordnades under en central bedömning synas dock ge vid handen att en ordning med besvärsinstitutet som enda tillgång när det gäller att i praktiken lösa uppkommande gränsdragningsfrågor icke är tillfredsställande. Överståthållarämbetet hyser den bestämda meningen att det praktiska alternativet, för den händelse man vill genomföra en uppspaltning av skattepliktsområdet när det gäller teater och liknande, måste sökas i utfärdandet av rätt ingående detaljföreskrifter. I viss mån annorlunda ställer sig frågan vad angår idrottstillställningarna, beträffande vilka man med relativ lätthet kan övervinna gränsdragningsfrågorna. I vad mån dessa sistnämnda tillställningar skola hänföras till skatteplikten kan därför i huvudsak bedömas oberoende av de synpunkter som här berörts.

Överståthållarämbetet ställer därefter frågan, om det är sannolikt att man på längre sikt kan undvika kritik av nöjesskatten genom att medge ytterligare skatteeftergifter på bekostnad av den ledande principen för ifrågavarande beskattning. Kan man inte upprätthålla ett någotsånär likformigt beskattningsområde kommer detta enligt ämbetet att utgöra en sådan belastning att kritiken inte kommer att försvagas. Ämbetet erinrar i detta sammanhang bl. a. om den gränsdragningsfråga som i betänkandet gjorts mellan operettföreställningar och cirkusföreställningar.

I anslutning till ett yttrande från stadskollegiet i Stockholm ifrågasätter överståthållarämbetet, om inte nöjesbeskattningen borde omprövas i dess helhet. I samband därmed anses lämpligen böra övervägas, om inte den administrativa apparaten för nöjesskattens handhavande kunde utnyttjas bättre för andra uppgifter om man överginge till en förenklad beskattningsform med en mera centraliserad organisation. Ämbetet anser vidare, att biograf-nöjesskatten på så många punkter skiljer sig från den övriga nöjesbeskattningen att det kan finnas skäl att utbryta beskattningen av biografbesöken till reglering i en särskild författning.

I avvaktan härpå torde emellertid enligt ämbetet erfordras kompletterande lösningar av provisorisk karaktär. Härom anföres bl. a. följande.

Med sin förut angivna inställning anser överståthållarämbetet att justeringarna i nöjesskattebestämmelserna icke, som utredningen föreslagit, böra beröra grunderna för skatteplikten utan ta sikte på en utvidgning av befrielsemöjligheterna. Detta alternativ synes bör väljas även om detsamma — vilket icke behöves bli fallet — kan visa sig något dyrare ur rent statsfinansiansiell synpunkt. Därvid bör väl fästas visst avseende vid den tydligen allmänt omfattade uppfattningen att ökat stöd behövs för de ideella organisationerna för deras allmännyttiga verksamhet. Man synes från denna synpunkt kunna göra avkall på de fiskaliska anspråken, eftersom det väl får förutsättas att de medel som här lösgöras komma till användning för ändamål, som ytterst befrämja de allmänna intressena.

Överståthållarämbetet uttalar sig för att statsmakterna nu inte vidtar andra åtgärder på förevarande område än att höja det s. k. taket i 15 §. Ämbetet yttrar i anslutning härtill.

Gränsen torde här böra sättas med sikte på att nå i stort sett samma skattebortfall som utredningens förslag innebär, såvitt gäller det avsnitt varom här är fråga. Av utredningen framgår att en höjning av »taket» till 2 000 kronor skulle medföra ett ökat skattebortfall av ca 7,3 miljoner kronor, vartill kommer 2,3 miljoner kronor om man slopar diskvalifikationen av dansen och tivolinöjerna. Mot dessa 9,6 miljoner kronor står ett skattebortfall av ca 9 miljoner kronor enligt kommitténs förslag. Med hänsyn till den obetydliga skillnad i skattebortfall varom här är fråga synes taket kunna höjas till angivna 2 000 kronor. Anses en mera restriktiv hållning motiverad kan man stanna vid en höjning till 1 500 kronors bruttoinkomst.

I tjänsteutlåtande till stadskollegiet över utredningens förslag avråder *Stockholms stads kammarkontor* från att genomföra en begränsning av beskattningens räckvidd. Kammarkontoret framhåller i detta sammanhang, att en skattelagstiftning skall reglera en beskattningsfråga och inte en bidragsgivning med kommunala medel för särskilda ändamål.

Länsstyrelsen i Malmöhus län gör följande principuttalande.

Genom att utredningen föreslår undantagande från skatteplikt av ett flertal slag av tillställningar, som kunna betecknas såsom typiska nöjeställningar, kan det enligt länsstyrelsens mening ifrågasättas, om här avsedd beskattning i fortsättningen bör utformas såsom en nöjesskatt. Det synes sålunda länsstyrelsen ha varit mera i enlighet med resultatet av utredningen, att helt slopa gällande nöjesskatteförordning och i stället införa bestämmelser om punktskatt för vissa slag av tillställningar. Därest en dylik genomgripande omläggning av beskattningen icke skulle anses böra komma ifråga, vill länsstyrelsen, som i det väsentliga ej har något att erinra mot det sakkliga resultatet av utredningsarbetet, icke motsätta sig att förslaget genomföres.

De uppmjukningar i nöjesskatten, som utredningen föreslagit, finner *länsstyrelsen i Östergötlands län* vara högst betydande. Länsstyrelsen konstaterar, att framförda yrkanden om skattebefrielse blivit väl tillgodosedda, och anför vidare.

För sina ställningstaganden ha de sakkunniga kunnat redovisa goda skäl. Spörsmålet om i vilken utsträckning lättnad i nöjesskatten kan medgivnas blir till sist en avvägningsfråga. Å ena sidan måste intresset av skattelättnad för den skattskyldige nog prövas. Å andra sidan måste med nöd-

vändighet beaktas, att det allmännas intresse av att erhålla skatteintäkter icke trädes för nära. De sakkunniga synas härutinnan ha funnit en lämplig avvägning. Att skatt icke bör uttagas för sådan verksamhet, som ekonomiskt stödjdes av staten genom anslag och som även är beroende av detta stöd, torde vara en riktig grundsats. Uttryck härför är den föreslagna skattefriheten för teaterföreställning, tävling i icke professionell sport m. m.

Enligt *länsstyrelsen i Kalmar län* torde utredningens förslag rörande ändring av 3 § nöjesskatteförordningen komma att medföra en önskvärd förstärkning av vederbörande arrangörers ekonomi. Länsstyrelsen anser ej heller uteslutet, att slopandet av nöjesskatten i denna del kan komma att medföra sänkta biljettpriser och därigenom måhända större publiktillströmning.

Vid ett genomförande av utredningens förslag torde enligt *länsstyrelsen i Gotlands län* vinnas inte blott en önskvärd och behövlig skattelindring utan även en avsevärd minskning av deklarationsskyldigheten för ideella organisationer. Därtill kommer lättnader vid tillämpningen av bestämmelserna för de myndigheter, som har att taga befattning därmed.

Statens priskontrollnämnd har sett som sin uppgift att bedöma utredningens förslag med avseende på den inverkan, de kan tänkas få på prisläget. Om de lättnader i nöjesbeskattningen, varom här är fråga, gör nämnden följande uttalande.

Även om det synes föga realistiskt att antaga, att denna skattejustering kan få någon direkt prissänkande inverkan, torde man dock kunna räkna med att nöjesskattens borttagande eller reducering kan få en återhållande inverkan på prissättningen och bryta den uppåtgående pristrend, som nämnden kunnat förmärka på olika nöjesbeskattade områden. Nämnden har med hänsyn härtill intet att erinra gentemot förslaget genomförande i dessa delar.

Av utredningen föreslagna lättnader i nöjesbeskattningen synes enligt *Svenska stadsförbundet* innebära för kommunernas vidkommande godtagbara lösningar.

Om förslaget rörande skattefrihet för vissa slag av nöjestillställningar genomföres i oförändrat skick, torde uppborndsmyndigheterna enligt *Svenska landskommunernas förbund* komma att ställas inför stora svårigheter, då det gäller att bedöma om en tillställning är nöjesskattepliktig eller tillhör de skattefria kategorierna. Förbundet anför vidare.

Utredningens förslag till gränsdragning måste bli ytterst svår att praktiskt tillämpa. Till ledning för uppborndsmyndigheterna måste klart kunna preciseras vad som skiljer t. ex. teaterföreställning från revy, vad som menas med musikunderhållning o. s. v. Om det inte är möjligt att lämna klara och entydiga definitioner på de enligt det föreliggande förslaget skattefria tillställningarna, synes en överarbetning böra göras i syfte att så långt möjligt få gränsen mellan skattskyldighet och skattefrihet objektivt fastställbar.

Riksförbundet landsbygdens folk finner utredningens förslag ägnade att gagna all sådan verksamhet, som för närvarande betungas av nöjesskatt men som av olika skäl borde befrias från sådan beskattning. Det är enligt förbundet särskilt värdefullt att utredningen med sina förslag sökt speciellt främja verksamhet av ideell karaktär.

Som förut antytts har vissa remissorgan inte ansett utredningens förslag om skattelättnader tillfyllest. En närmare redogörelse för de yrkanden, som i anslutning därtill framförts, lämnas i det följande. Här skall blott nämnas, att vissa organisationer — Svenska musikerförbundet och Folkpartiets ungdomsförbund — även yrkat, att nöjesskatten helt avskaffas.

Som skäl för detta yrkande anför *Folkpartiets ungdomsförbund*, att skatten varken ur rättvisesynpunkt eller rent lagtekniskt synes kunna utformas på ett acceptabelt sätt och ej heller kan sägas ha någon väsentlig samhälls-ekonomisk betydelse. I fråga om biografbeskattningen anser förbundet dock en successiv avveckling nödvändig främst av statsfinansiella skäl.

Teater m. m.

Emot utredningens förslag att från beskattning undantaga bl. a. teaterföreställningar och musikunderhållning har flertalet remissinstanser inte haft något att invända. De intresseorganisationer, som yttrat sig i denna fråga, hälsar förslaget med stor tillfredsställelse.

Folkets husföreningarnas riksorganisation, Sveriges folkbiografer aktiebolag, Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm samt Folkrorelsernas programaktiebolag anför i ett gemensamt yttrande följande.

Vi finna det ytterst värdefullt och välbetänkt att utredningen föreslår nöjesskattens borttagande för teater. Såvitt nu kan bedömas skapas därigenom också samstämmighet mellan de nordiska ländernas förhållande inom detta avsnitt. Omkring 550 Folkets hus har f. n. spelbara teaterscener. Det stora flertalet av dessa driver sporadiskt teater i egen regi, dels genom Programbolaget, dels genom detta bolags samarbete med Riksteatern. Från bolaget förmedlades sistlidna säsong 1 318 teaterföreställningar genom turnéverksamhet ute i landet. Sedan bolaget 1944 började med denna serviceverksamhet har verksamheten oupphörligt ökat och för att fylla ett önskat behov skulle teaterverksamheten behöva ökas till 2 å 3 ggr nuvarande omfattning. Programbolaget åtnjöt statsbidrag för senaste säsong med 350 000 kr., vilket dock icke gällde stöd åt lustspel utan endast dramatiska föreställningar och operetter. Någon revyturné ges icke f. n., men skulle varit utsluten från statligt bidrag. Under de senaste två åren har en uppenbar stagnation skett i verksamheten, trots att behovet sålunda icke på långa vägar är fyllt. Siffrorna för dessa år är nämligen praktiskt taget lika. Dessvärre är det i huvudsak de smärre orterna, som synes ha fått vidkännas en minskning. Från Dalarnas distrikt rapporteras sålunda att antalet föreställningar från 1954—1955 och till 1955—1956 minskat med 20 % på de smärre och medelstora orterna. Orsaken anges vara de försämrade ekonomiska möjligheterna. Skattens borttagande ökar möjligheten att ge teater och kan upphäva den tendens till stagnation, som f. n. förefinnes.

Folkets parkers centralorganisation anför, att den föreslagna skattebefrielsen för teaterverksamhet för organisationer och företagare, vilka har till uppgift att bjuda allmänheten denna form av underhållning, innebär en värdefull och betydande hjälp i deras riskfyllda och uppoffrande arbete.

Teatrarnas riksförbund anför.

Skälen för nöjesskattens slopande för teatrar och orkesterföreningar få för varje år ytterligare ökad tyngd. Framför allt gäller detta den snabbt

fortgående lyftningen av den allmänna lönenivån, där teatrar och orkesterföreningar få allt svårare att följa med. En ny faktor tillkommer för framför allt teaternas del, i och med att svensk television nu på allvar står inför sin begynnelse. Riksförbundet hyser visserligen den övertygelsen, att televisionen icke kan ersätta den levande teatern och i längden icke bör väntas leda till någon nedgång i teaternas besöksfrekvens. Det är emellertid sannolikt, att en icke obetydlig nedgång inträder under en övergångstid, vilket i så fall kommer att ytterligare öka teaternas ekonomiska svårigheter.

Svenska musikerförbundet uttalar, att landets stats- och kommunalunderstödda teatrar och orkesterföreningar har haft mycket stora ekonomiska svårigheter att brottas med. Detta har enligt förbundet tydligt framgått bl. a. av de senaste uppmärksammade avtalsförhandlingarna för teateranställda och musiker vid landets orkesterföreningar. Då anslagen till teatrar och orkesterföreningar väsentligt överstiger vad som inflyter från dem i nöjesskatt, är det enligt förbundets mening även med hänsyn härtill välbetänkt att slopa skatten på dylik underhållning.

Liknande synpunkter framföres även av *Tjänstemännens centralorganisation*.

Svenska teaterförbundets fackorganisation uttalar om nöjesskatten på teaterverksamheten bl. a. följande.

Denna utgör f. n. ett ytterst kännbart tryck på inte minst den privata teaterverksamheten, som arbetar med mycket begränsade ekonomiska resurser. Detta leder till att teaternas vid programvalet måste hålla sig till den minsta gemensamma nämnaren för publiksmaken och utesluter konstnärlig risktagning, till skada för teaterlivet.

Vidare bidrar skattetrycket till svårigheten att uppnå en rimlig ekonomisk trygghet för de engagerade. Bortsett från ett antal toppartisterna är löneförhållandena ytterst otillfredsställande. Minimilönen vid Stockholms privata teatrar ligger f. n. under 700 kr per månad och majoriteten av de engagerade torde under engagemangstiden icke uppnå en lön av 1 000 kr per månad. Dessa siffror bör ses i relation till engagemangsförhållandena vid dessa teatrar; helårsengagemang förekommer inte, en mindre del av artisterna har s. k. säsongengagemang (7 månader per år), medan huvuddelen engageras endast för pjäs och med en garanterad minimitid av 30 dagar.

Frågan om teaterföreställningar som nöjesskatteobjekt bedömes av *1955 års provinsteaterutredning* med utgångspunkt från dels teaterns värde ur kulturell synpunkt, dels det förhållandet att huvudparten av de offentliga teaterföreställningar, som ges i vårt land, till betydande del subventioneras genom statsbidrag och ej sällan genom bidrag från vederbörande kommun med belopp, överstigande dess nöjesskatt för teaterföreställningar. Enligt provinsteaterutredningen bör all teater med hänsyn till dess betydelse för kulturlivet åtnjuta skattefrihet. Utredningen anför.

Att den konstnärliga teatern utgör en värdefull kulturell faktor, som det ligger i samhällets intresse att främja, torde det inte råda några delade meningar om. Däremot brukar det i övervägandena om frihet från nöjesskatt ifrågasättas, i vad mån skattefrihet kan anses motiverad ur kulturell synpunkt jämväl för teaterverksamhet av ren underhållningskaraktär — här-

vid bortses från revy, kabaret och varieté. I detta avseende vill utredningen framhålla, att underhållningsteater ofta kan väcka teaterbesökarens intresse för mera högklassig teater och således indirekt befördra utvecklingen på området. För införande av nöjesskattefrihet för alla arter av teater, vilket skulle utgöra ett led i samhällets främjande av teaterverksamheten, talar vidare det förhållandet att vid beviljande av statsbidrag till sådan verksamhet någon åtskillnad ej göres beträffande konstnärlig och ren underhållningsteater. Därjämte är det olämpligt att begränsa nöjesskattefriheten till konstnärlig teater med hänsyn till de svärbemästrade gränsdragningsfrågor, som skulle uppkomma vid en sådan begränsning.

I fråga om teaterföreställningar, som subventioneras genom stats- och kommunalbidrag, föreligger enligt provinsteaterutredningen därjämte alldeles speciella skäl för skattefrihet. Utredningen anför.

Nøjesskattebestämmelserna medför att en del av stats- och kommunalbidragen — utom då det gäller Kungl. Teaterns och Kungl. Dramatiska teaterns föreställningar på de fasta scenerna i Stockholm — återgår till stat och kommun. Även om nöjesskatten formellt är en konsumtionsskatt, är det dock i realiteten teaterföretaget som får bära skattebördan. Frånsett den direkta utgift som nöjesskatten innebär medför den administrativa besvär och kostnader både för dem som levererar och för dem som tar emot skatten. Då teatern subventioneras kan en dylik administrativ omgång ej anses vara motiverad.

Provinsteaterutredningen understryker i anslutning härtill, att skattelättnaden inte, såsom nöjesskatteutredningen synes ha förutsatt, bör föranleda en automatisk sänkning av nu utgående bidrag från stat och kommun. Det bör i varje särskilt fall prövas, om och i vad mån bidragen bör minskas till följd av skattefriheten.

Utredningens ståndpunkt att den föreslagna skattefriheten inte skall avse revy-, kabaret- och varietéföreställningar har väckt gensagor från åtskilliga remissinstanser. I flera yttranden finner man det följdriktigt, att även revyföreställningar befrias från nöjesskatt. Från några håll påpekas också de gränsdragningssvårigheter, som skulle bli följderna om utredningens förslag i denna del genomfördes.

Länsstyrelsen i Stockholms län finner sålunda gränsdragningen mellan berörda slag av nöjestillställningar tämligen godtycklig och ifrågasätter, om man inte borde undantaga även revy-, kabaret- och varietéföreställningar från skatteplikt. Därigenom skulle man också enligt länsstyrelsen undvika de tolkningssvårigheter, som otvivelaktigt kan väntas uppkomma genom den av utredningen föreslagna uppdelningen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har i princip intet att erinra mot utredningens förslag i denna del men framhåller, att gränsdragningen understundom kan bli tveksam, särskilt som det saknas en klar definition på vad som innefattas i revy-, kabaret- och varietéföreställningar. Länsstyrelsen anför vidare.

En revy med »röd tråd» kan säkerligen skrivas så, att den blir svår att skilja från en fars, och att avgöra, om ett enstaka artistuppträdande på en

restaurang bör hänföras till skattefri musikunderhållning eller konstnärlig dans eller till skattepliktig varietéföreställning, torde också bereda svårigheter. Påpekas kan även att de ofta förekommande uppträdandena av en eller flera medlemmar i en restaurangorkester till sin art äro mycket närbesläktade med vissa kabaretnummer. En sådan flytande gräns kan komma att skapa besvärligheter i tillämpningen hos uppborgsmyndigheterna.

Med hänsyn till att i dessa gränsfall subjektiva bedömanden bliva avgörande i kanske högre grad än annars, torde det vara risk för att författningstillämpningen på olika platser kan bliva mycket varierande. Det får väl även förutses, att avgörandet av sådana mål i högre instans blir besvärligt för den, som icke bevisat föreställningarna ifråga.

En närmare bedömning av program eller repertoar kommer enligt *länsstyrelsen i Kopparbergs län* att bli nödvändig för att avgöra hur en nöjestillställning av ifrågavarande slag skall behandlas i nöjesskattehänseende. Länsstyrelsen anför vidare.

Härvid komma säkerligen att uppstå svårigheter av liknande art som i många fall yppade sig, när det under taxsystemets tid gällde att bestämma om en tillställning skulle beskattas enligt taxa I eller taxa III. Med största sannolikhet kommer brist på likformighet att bli det utmärkande för olika uppborgsmyndigheters bedömande av hithörande frågor, i det att uppfattningen om vad som är teaterföreställning och musikunderhållning eller revy, kabaret eller varieté kan växla hos skilda myndigheter. Ofta kanske det verkliga avgörandet ligger hos en nöjesskattekontrollant. Liksom fallet var under taxsystemets tid torde man på grund av skillnaden i nöjesskattehänseende mellan å ena sidan teaterföreställning och musikunderhållning och å andra sidan revy, kabaret och varieté få räkna med en stark tendens hos åtskilliga nöjesanordnare att till den förra gruppen hänföra tillställningar som rätteligen tillhöra den senare. Detta kommer sannolikt att leda till talrika tvister mellan uppborgsmyndigheter och nöjesanordnare om huru en tillställning av hithörande slag rätteligen skall rubriceras och därmed också om skyldigheten att avgiva deklaration och redovisa nöjesskatt.

Utredningen har beträffande gränsdragningsfrågornas lösande hänvisat till att en viss ledning kunde hämtas ur den praxis som på sin tid utvecklade sig ifråga om taxesättningen vid nöjesbeskattningen av sådana tillställningar som i detta sammanhang avses. Länsstyrelsen hyser emellertid den uppfattningen, att det icke är tillräckligt med en dylik hänvisning till äldre praxis, utan anser i stället att tydliga anvisningar böra på något sätt meddelas i anslutning till författningen. I författningstexten kunna kanske några uttömmande definitioner och utförligare föreskrifter icke inrymmas, men det vore väl inte uteslutet, att förklarande anvisningar till författningstexten kunde meddelas på samma sätt som i fråga om vissa andra författningar. Genom dylika anvisningar kan man visserligen inte undanröja alla svårigheter, men möjligheterna till likformig tillämpning av bestämmelserna skulle otvivelaktigt förbättras och många onödiga tvister, som eljest kanske komme att föras ända upp i högsta instans, skulle kunna undvikas.

En omarbetning av förslaget om skattefrihet för teaterföreställningar finner *länsstyrelsen i Västernorrlands län* om ej ofrånkomlig så dock i högsta grad önskvärd.

Som en praktisk lösning av gränsdragningsfrågan föreslår *länsstyrelsen i Jämtlands län*, att »annan teaterföreställning, musikunderhållning, litterär

underhållning och uppvisning i konstnärlig dans än den, som anordnas av sådan organisation för teater- eller musikunderhållning, som är statsunderstödd eller av Kungl. Maj:t förklarats likställd med dylik organisation i nu förevarande hänseende» skall vara att anse som skattepliktig nöjessställning enligt 3 § nöjesskatteförordningen.

Enligt vissa länsstyrelser hör i varje fall revy föreställningar likställas med teaterföreställningar och befrias från nöjesskatt.

Länsstyrelsen i Kalmar län uttalar sålunda.

Vid bedömning av revyn som konststart är länsstyrelsen närmast böjd att ansluta sig till reservantens Carl Christenson uppfattning i denna del, att revyer är en konststart, visserligen med sitt eget speciella värde, men ofta av hög konstnärlig halt, vilket ingalunda alltid torde vara fallet med vissa teaterföreställningar, vilka ändock föreslås erhålla befrielse från nöjesskatt. Det torde icke kunna förnekas, att revyn har ett visst samhällsintresse, däri-genom att den ofta speglar tidens ansikte, enkannerligen dess lyten, och genom sitt ofta karikerande sätt att återge och belysa dagens händelser kan ge publiken en tankeställare och sätta problem under debatt. I den allmänna meningen torde revyn jämnställas med teatern och betraktas såsom teaterverksamhet.

Gränsdragningssvårigheter åberopas också som skäl för att undantaga revy föreställningar från skatteplikt. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* anför.

Det kan tänkas, att en revy just med tanke på undgående av nöjesskatt utformas så, att det svårligen kan avgöras huruvida den skall bedömas som teaterföreställning eller icke. Även om författningen kompletteras med anvisningar för uppbördsmyndigheterna till ledning vid bedömningen av frågan om revy eller teater, torde svårlösta tolkningsproblem uppstå.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför.

Revyn är en mönstring av aktuella händelser och personer ofta med satirisk udd. I detta avseende kan revyn jämföras med en teaterföreställning, där en samhällssatirisk pjäs står på programmet. I revyn ingår ofta sång och dans. Detta är också fallet med bl. a. operetten. Man kan icke utan vidare hävda, att teaterföreställningen har större kulturellt och konstnärligt värde än revyn. Av det sagda kan enligt länsstyrelsens mening ifrågasättas, om icke även den art av underhållning, som revyn utgör, bör befrias från nöjesskatt på samma grunder som teaterföreställningar. Gränsdragnings-svårigheterna skulle härigenom minskas.

Liknande synpunkter framföres av *länsstyrelserna i Hallands, Värmlands och Västmanlands län*.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län ifrågasätter om anledning föreligger att, med de långtgående befrielser på olika områden som utredningen föreslår, bibehålla beskattningen av revyer. Länsstyrelsen nämner som exempel förslaget att slopa restaurangdansbeskattningen.

Tanken att i nöjesskattehänseende likställa revyer med teaterföreställningar omfattas även av flertalet hörda intresseorganisationer.

Enligt *Folkets husföreningarnas riksorganisation, Sveriges folkbiografier aktiebolag, Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm* och *Folkrörelsernas pro-*

gramaktiebolag utfaller en jämförelse mellan en teaterföreställning av det lättare slaget och en stark revyföreställning ofta till den senares favör. I varje fall anses inte förhållandena vara sådana att direkta värdeomdömen, giltiga för alla fall, kan fattas.

Liknande synpunkter framföres av *Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Andelsföreningen Skådebanan u. p. a.* samt *Sveriges hotell- och restaurangpersonals förbund*.

Folkets parkers centralorganisation och *Teatrarnas riksförbund* erinrar om de skäl, som på sin tid låg till grund för slopandet av den differentierade nöjesbeskattningen för andra nöjestillställningar än biografföreställningar.

Stim anför.

STIM som under en följd av år haft anledning förhandla med landets revyteatrar om utnyttjande av STIMs repertoar och av den anledningen kontinuerligt följt revyverksamheten vill framhålla, att de konstnärliga inslagen i de svenska revyerna ofta är av mycket hög klass. Revyn kan enligt STIMs uppfattning i många fall jämnställas med god teater. Ofta står en revy t. o. m. på ett högre konstnärligt plan än en teaterföreställning. Skattebefrielse för teaterföreställningar men beskattning av revyföreställningar skapar givetvis svårigheter vid gränsdragningen mellan de två kategorierna. Av dessa skäl vill STIM förorda, att även revyföreställningar befrias från nöjesskatt.

Det har också i pressdiskussionen om dessa frågor antytts, att svårighet kunde föreligga, då det gäller att draga en gräns mellan konsert och revy, varvid man som exempel framhållit Evert Taubes visaftnar och Karl Gerhards enmansrevyer. Genom skattebefrielse även för revyer skulle ovan antydda olägenheter kunna undanröjas. Skattebortfallet torde vara mycket litet.

Det vore enligt *Sveriges hotell- och restaurangförbund* önskvärt att draga gränsen mellan skattefri och skattebelagd underhållning så, att till den förra även räknades vissa högklassiga revyföreställningar. Förbundet anför vidare.

Oberoende av huruvida så sker eller icke torde — med den utvidgade skattefrihet utredningen föreslagit — från fall till fall kunna sättas i fråga huruvida icke på grund av § 19 st. 1 i nöjesskatteförordningen en revy i vissa fall skall kunna anses utgöra skattefri underhållning. Önskvärt vore, att detta problem från början klarlades till ledning för skattemyndigheterna vid deras framtida utformning av praxis på ifrågavarande punkt.

Den föreslagna skattefriheten för musikunderhållning väntas inte komma att medföra några tillämpningssvårigheter. Betänkligheter har emellertid i ett yttrande uttalats mot att jazzkonserter och annan lättare musikunderhållning skall åtnjuta skattefrihet. Enligt *länsstyrelsen i Västerbotens län* bör sålunda skattefriheten begränsas att endast omfatta konserter av seriös karaktär, anordnade av orkester- eller musikföreningar som har till ändamål att främja musiklivet.

Ett speciellt problem, som upptagits av bl. a. *länsstyrelsen i Västmanlands län*, erbjuder de s. k. automatgrammofonerna. Länsstyrelsen anför härom följande.

Länsstyrelsen har funnit att inom länet finnas å kaféer utplacerade ett icke ringa antal automatgrammofoner till allmänhetens begagnande. Den nöjesskatt, som inflyter från nyttjandet av dessa, är uppenbarligen alldeles för ringa för att motsvara bruttointäkterna från grammofonerna. Möjligheterna till kontroll av intäkterna från uppborndsmyndighets sida försvåras avsevärt därigenom, att kassaapparaterna i grammofoner tömmas vid ore-gelbundet återkommande tillfällen genom att ägarna till grammofonerna i så gott som samtliga fall äro bosatta på annan ort än placeringsorten. Från ett företag för uthyrning av sådana grammofoner har länsstyrelsen inhämtat, att dylika vanligen betinga ett pris av 6 000—7 000 kronor samt att man plägar beräkna en årlig avskrivning av omkring 20 procent på anskaffningsvärdet.

Därest det inte föreskrives, att automatgrammofons kassaapparat bör vara plomberad och endast öppnas i närvaro av nöjesskattekontrollant, vill länsstyrelsen föreslå, att nöjesskatten ersättes med en fast avgift. Detsamma bör enligt länsstyrelsen även gälla s. k. automatiska spelapparater, som nyttjas av allmänheten under liknande förhållanden som grammofonerna.

En annan lösning skulle enligt *länsstyrelsen i Västernorrlands län* vara att begränsa skatteplikten till anläggningar med flera automater. I de ofta förekommande fall, där på ett kafé eller konditori eller liknande endast en enstaka automatgrammofon är uppställd, skulle då inte behöva uttagas någon nöjesskatt. Begränsningen skulle gälla inte bara automatgrammofoner utan även andra avgiftsbelagda spelapparater, som brukar finnas på dylika näringsställen.

Överståthållarämbetet samt *länsstyrelserna i Hallands och Kopparbergs län* ifrågasätter, om inte spelning på automatgrammofon måste betraktas som en form av musikunderhållning och på den grund omfattas av den föreslagna skattefriheten för sådan underhållning.

Överståthållarämbetet anför härom följande.

Spelning mot avgift på s. k. automatgrammofoner har enligt praxis ansetts såsom skattepliktigt nöje. Härvid läser vissa paralleller ha dragits med de s. k. spelautomaterna. Föreliggande prejudikat synas dock icke utesluta möjligheten att även den omständigheten kan ha bidragit till utgången att musikunderhållning är underkastad skatteplikt. Om som utredningen nu föreslår en lagstiftning genomföres av innebörd att musikunderhållning icke skall hänföras under skatteplikten synes man icke utan vidare kunna utgå från att de hittills fällda avgörandena i fråga om automatgrammofonerna skola anses gälla även efter lagändringen. Under angiven förutsättning synes det överståthållarämbetet angeläget att förevarande fråga, som har stor räckvidd, klarläggas i nu förevarande sammanhang.

Sveriges centrala restaurangaktiebolag finner den underhållning, som erhålles vid spelning på automatgrammofoner, till alldeles övervägande del vara att anse som musikunderhållning och därför böra bedömas enligt utredningens huvudregel om skattefrihet för dylik underhållning.

Underhållning i kyrka eller annan gudstjänstlokal

Förslaget att underhållning, som anordnas i kyrka eller annan gudstjänstlokal, skall vara skattefri har i allmänhet lämnats utan erinringar.

Länsstyrelsen i Hallands län påpekar emellertid, att sådan underhållning endast torde anordnas i form av konserter, uppförande av oratorier och dylika tillställningar, som även eljest avses skola undantagas från beskattning.

Kommunalnämnden i Huddinge framhåller, att den föreslagna bestämmelsen kan skapa viss oklarhet. På många platser, särskilt mindre orter, kombineras nämligen ofta gudstjänstlokal med allmän samlingslokal, i vilken bl. a. biografställningar förekommer.

Sport, idrott och gymnastik

Förslaget att från beskattning undantaga uppvisningar och tävlingar i icke professionell sport, idrott och gymnastik har i allmänhet tillstyrkts.

Statskontoret finner emellertid, att de skäl, som talar för skattefrihet för teaterföreställningar m. m. samt för tillställningar i gudstjänstlokaler, knappast gör sig gällande med samma styrka beträffande sportevenemang, i vart fall inte för en del av dessa.

Länsstyrelsen i Malmöhus län föreslår vissa begränsningar i skattefriheten med avseende på fotbollstävlingar och boxning. I fråga om tävlingar inom seriefotbollen och landskamper i fotboll, som anses vara utan jämförelse mest publikdragande, anför länsstyrelsen.

Det är uppenbarligen i huvudsak nöjesmomentet, som samlar den stora publiken. Härigenom skiljer sig dessa evenemang icke mycket från andra nöjestillställningar. Å andra sidan ger fotbollen ofta en god lektion i framåtanda och väcker otvivelaktigt särskilt bland den yngre delen av publiken intresse för aktiv utövning av fotbollssport. Fotbollen torde även i viss mån få subventionera mindre inkomstgivande idrottsgrenar. På grund härav vill länsstyrelsen i princip tillstyrka skattebefrielse även för fotbollstävlingar men ifrågasätter, om icke ett »tak» för denna befrielse bör tagas under övervägande av fiskaliska skäl. För andra slag av sport- eller idrottsevenemang synes ett dyl. »tak» knappast erforderligt för detta läns vidkommande.

Länsstyrelsen, som finner starka sakliga och principiella skäl föreligga för att undantaga boxningen från skattefrihet, anför härom följande.

Boxningen skiljer sig från andra sport- eller idrottsgrenar därigenom, att den i vissa lägen går ut på att tillfoga annan människa skada. Dess utövande kan medföra bestående men för utövaren och är uppenbart ägnat att verka förråande på publiken. Särskilt ungdomen är lättpåverkad av upplevelser vid idrottstävlingar och dess idealbildning och verksamhetslust kan få en skev inriktning genom boxningen. Härigenom framstår boxningen såsom en mindre önskvärd idrottsgren. I och med detta bortfaller grunden för en välvillig behandling ur nöjesskattesynpunkt.

För fotbollssportens del torde det enligt *länsstyrelsen i Södermanlands län* vara tillfyllest med en sådan ändring av gällande bestämmelser, som är ägnad att verksamt hjälpa mindre välsituerade föreningar och medföra skattelindring för de övriga. Länsstyrelsen anser medlet härför vara en lämpligt avvägd höjning av den nuvarande partiella skattebefrielsen enligt 15 § nöjesskatteförordningen.

Även länsstyrelsen i Hallands län finner det tveksamt, om alla former av sport i förevarande hänseende skall likställas med idrotten. Länsstyrelsen anför härom.

Så bör enligt länsstyrelsens uppfattning vara fallet med t. ex. simning, rodd, fotboll, handboll, tennis och övriga sådana grenar, som med hänsyn till deras förmånliga inverkan på kroppens allsidiga utveckling kunna anses jämförliga med gymnastik och allmän idrott. Däremot har hittills exempelvis cykel-, motor- och segelsport eller andra liknande grenar, där de användas redskapen äro jämförelsevis dyrbara och ha stor betydelse för prestationsförmågan, icke ansetts hänförliga till sådana »idrottsliga eller därmed jämförliga allmännyttiga ändamål», för vilka partiell skattebefrielse enligt 15 § nöjesskatteförordningen kan erhållas. Då någon skarp avgränsning mellan begreppen sport och idrott icke torde kunna åstadkommas, vore det givetvis från rättstillämpningens synpunkt fördelaktigast att icke göra någon åtskillnad mellan dem i nöjesskattelhänseende, men frågan synes böra närmare omprövas under beaktande av de skäl, som vid de nuvarande bestämmelsernas tillämpning föranlett, att vissa sportgrenar icke ansetts böra behandlas lika förmånligt som idrotten i allmänhet.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser skattefriheten för idrottsrörelsens amatörmässiga tävlingar och uppvisningar motiverad, även om kritik kan riktas mot förslaget att premiera visst slag av nöjestillställningar.

Som tidigare nämnts har riksräkenskapsverket och överståthållarämbetet uttalat sig för att de föreslagna reglerna om skattebefrielse ersättes med en höjning av »taket» i 15 §.

Den av utredningen föreslagna gränsdragningen mellan professionell och icke professionell sport, idrott och gymnastik kan inte godtagas av statskontoret, som härom anför följande.

I betraktande av det beslut, som fattats av 1955 års riksdag rörande frihet från erläggande av bevillningsavgift vid idrottstävlingar, vill statskontoret icke motsätta sig, att från nöjesskatt undantages uppvisning (tävling), som anordnas av organisation, ansluten till Sveriges riksidrottsförbund eller representerad inom Sveriges olympiska kommitté. I anslutning till statsmakternas beslut rörande bevillningsavgiften har utredningen jämväl ansett, att frihet från nöjesskatt borde åtnjutas av annan sammanslutning, som enligt medgivande av Kungl. Maj:t i förevarande hänseende vore att likställa med ovan omfördörd organisation. Med hänsyn till angelägenheten av att nöjesskatteförordningen i görligaste mån erhåller en sådan utformning, att av densamma direkt framgår, vid vilka tillställningar nöjesskatt skall uttagas, är ämbetsverket icke berett understödja förslaget i denna del.

Samma fråga har upptagits i ett till *stadskollegiet i Stockholm* avgivet tjänsteutlåtande, vari följande jämförelse göres med förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Där utgör detta stadgande huvudstadgandet i fråga om sådan befrielse, medan det i 3 § nöjesskatteförordningen blir ett slags förklaring till punkten c) i katalogen. Skall denna förklaring läsas så, att — liksom i förordningen om bevillningsavgifter — det uteslutande är uppvisning eller tävling med i stadgandet angiven anordnare som befrias från nöjesskatt eller

kan även annan amatörtävlan komma i åtnjutande av denna förmån? Svaret kan, såvitt jag kunnat finna, icke utläsas ur betänkandet. Frågan kan också formuleras så: måste en idrottsförening vara ansluten till organisation eller sammanslutning som i stadgandet sägs för att vinna befrielse från nöjesskatt? Om detta avsetts, är stadgandet icke rätt avfattat, avses det icke, måste det ifrågasättas, om stadgandet alls skall ingå i 3 §. Möjligen bör det intagas i tillämpningsföreskrifterna och för övrigt även då givas en annan form än det har i förslaget.

Länsstyrelsen i Malmöhus län påpekar i anslutning till den föreslagna regeln, att denna innebär att Kungl. Maj:t skall kunna utvidga kretsen av organisationer. I den mån det allmänna saknar möjlighet påverka villkoren för anslutning till riksidrottsförbundet eller representantskap i olympiska kommittén, synes enligt länsstyrelsen Kungl. Maj:t även böra förbehållas möjlighet att begränsa kretsen.

Avsikten torde enligt *länsstyrelsen i Hallands län* vara, att nöjesskatt inte skall utgå för tävling mellan svenska amatörer och utländska professionella idrottsmän. För undvikande av missförstånd anses författningstexten emellertid böra förtydligas i detta hänseende.

På grund av att den föreslagna skattefriheten inte skall omfatta uppvisning eller tävling i skicklighet av visst slag ifrågasätter *överståthållarämbetet*, om inte den negativa katalogen i 3 § andra stycket kunde kompletteras så att uppvisningar och tävlingar av typen modellsport kunde undantagas från skatteplikten. Alternativt förordas ett uttalande av innebörd, att hobbyföreningar för bedrivande av modellbygge och modellsport må komma i fråga för skattelindring enligt 15 §.

I nyssnämnda till *stadskollegiet i Stockholm* avgivna tjänsteutlåtande föreslås att inte endast schacktävlan utan även bidgetävlan befrias från nöjesskatt. Så har, uppges det, i praktiken redan skett i Stockholm utan direkt stöd i förordningen. Även »annan därmed jämförlig tävlan» bör enligt tjänsteutlåtandet undantagas från skatteplikt.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför i samma fråga.

De klassiska exemplen på tävlingar, som här avses, äro frågesport och tävlingsbridge. Det synes länsstyrelsen billigt och rättvist, att icke professionella tävlingar av också detta slag omfattas av skattefrihet. Det är möjligt att en sådan utvidgning av skattefriheten skulle komma jämväl vissa andra grupper av tillställningar till del, exempelvis uppvisningar anordnade av hobbyföreningar och dyl. Denna utvidgning, som torde sakna betydelse ur fiskalisk synpunkt, synes emellertid önskvärd såtillvida, att man därigenom kommer från de gränsdragningsvårigheter mellan sport och eljest »skicklighet av visst slag» som kunna befaras uppstå vid ett genomförande av förslaget. Exempel på dyl. tillställningar är modellflygtävlingar och s. k. lådbilstävlingar.

Den s. k. modellsporten har även uppmärksamats av *länsstyrelsen i Hallands län*, som anser den ha en viss uppfostrande betydelse i samband med ungdomens fritidsverksamhet.

Motorsportens ställning i nöjesskattehänseende tas upp till behandling av

Sveriges motorfederation, som anser att federationen bör jämföras med riksidrottsförbundet och Sveriges olympiska kommitté. En framställning från federationens sida om likställighet med nämnda organisationer vid tillämpningen av förordningen angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter har emellertid, anmärker federationen, avslagits av Kungl. Maj:t. Till följd härav skulle federationen och dess klubbar inte heller bli delaktiga av den nöjesskattebefrielse, som nu föreslagits. Federationen vidhåller emellertid sin uppfattning, att den bör jämföras med nyssnämnda organisationer, och anför härom följande.

Även om i vissa tävlingar penningpriser utgår till motorförare och vid dessa tävlingar startersättningar betalas, torde med professionell idrott få avses sådan idrott, där utövaren gör viss ekonomisk vinning av sitt deltagande. Det må framhållas, att i fråga om behållen inkomst av sitt tävlingsutövande ligger motorförarna långt under den nivå, som är normal för utövarna av fri-idrott, fotboll, tennis etc., vars organisationer enligt det föreliggande förslaget utan vidare erhåller befrielse från skyldighet att erlägga nöjesskatt. Av de ca 4 000 tävlingsutövande motorcyklisterna och ca 5 000 tävlingsutövande bilisterna i Sverige torde ett försvinnande fåtal överhuvudtaget ha någon nettobehållning av sitt tävlingsutövande. Övriga får på grund av sportgrenens art säkerligen tillskjuta avsevärda belopp för att kunna utöva sin sport. Även om vissa motorförare utövar sporten i förhoppning om att få inkomster av densamma, blir detta, som nämnts, endast i rena undantagsfall möjligt.

Federationen anlägger också sociala aspekter på motorklubbarnas verksamhet och anför härom följande.

På grund av motorismens utveckling har de över landet utspridda klubbarna fått en mer och mer socialt inriktad verksamhet genom att det fallit på klubbarnas lott att i viss utsträckning taga hand om motorungdomen. Då motorsporten till skillnad från många andra idrotter hittills icke haft något som helst stöd från staten och i mycket ringa utsträckning från kommunerna, har denna motorklubbarnas sociala verksamhet fått bedrivas med medel som influtit från publiktävlingarna. Det synes oss därför vara ett mycket rimligt krav från vår sida, att staten och kommunen åtminstone bidrager till denna sida av motorklubbarnas verksamhet med de belopp, som annars skulle ha erlagts i nöjesskatt.

1955 års idrotts- och friluftsutredning konstaterar bl. a., att de små föreningarnas inkomster av idrottstillställningar är av jämförelsevis mindre betydelse. I yttrandet anföres vidare.

De små föreningarna torde redan tidigare i stor utsträckning ha åtnjutit hel skattebefrielse för sina idrottstillställningar genom bestämmelserna om taket i 15 § nöjesskatteförordningen. Den föreslagna skattebefrielsen för idrottstillställningar får sålunda betydelse närmast för de större — och därmed i regel ekonomiskt bärkraftigare — föreningarna i tätorterna. I detta sammanhang kan förtjäna påpekas, att ett borttagande av nöjesskatten antagligen icke skulle föranleda en motsvarande nedsättning av entréavgifter utan närmast komma de arrangerande föreningarna till godo som ökade inkomster.

I fråga om nöjestillställningar, anordnade av idrottsföreningar, konstateras däremot i yttrandet från idrotts- och friluftsutredningen, att skattefrå-

gan är av relativt större betydelse för de mellanstora och små föreningarna. Härom anföres bl. a. följande.

Om den i 15 § stadgade begränsningen i fråga om skattskyldighet för nöjeställningar utsträcker till att gälla även för danstillställningar, torde detta kunna bli till fördel för ett mycket stort antal föreningar, låt vara att det icke i genomsnitt torde gälla stora belopp.

Idrotts- och friluftsutredningen uttalar även, att varken en skattebefrielse för idrottsställningar eller en eventuell höjning av det s. k. taket enligt 15 § nöjesskatteförordningen skulle i högre grad inverka på behoven av ekonomiskt stöd åt idrotten från det allmännas sida. Ett genomförande av de föreslagna lättnaderna i beskattningen bör därför inte få tagas till intäkt för återhållsamhet i fråga om statsanslag till idrotten.

Uppmjukning av 15 §

Enligt *länsstyrelsen i Östergötlands län* torde det vara ett samhällsintrasse, att det arbete, som utföres av de ideella organisationerna, inte försvåras genom hög beskattning. Staten stöder dem, framhåller länsstyrelsen, i betydande utsträckning anslagsvägen.

Länsstyrelsen i Kalmar län uttalar, att förslaget kommer att medföra en välbehövlig lättnad för berörda organisationer. I länsstyrelsens yttrande understrykes, att organisationerna nästan undantagslöst har ekonomiska svårigheter att kämpa med.

Den föreslagna ändringen av 15 § är enligt *länsstyrelsen i Kristianstads län* att föredraga framför andra tänkbara lösningar.

Riksförbundet landsbygdens folk hälsar den föreslagna skattelättnaden med tillfredsställelse. Ifrågavarande organisationer fyller enligt förbundet en så stor uppgift för trivseln på landsbygden, att de bör stödjas på allt sätt och i varje fall inte drabbas av en sådan påлага, som nöjesskatten i vissa fall utgjort.

Uttalanden av samma innebörd föreligger från *Bygdegårdarnas riksförbund*, *Folkets parkers centralorganisation* och *Sveriges nykterhetsvänners landsförbund*.

Vissa länsstyrelser har framfört erinringar mot förslaget att taga bort den nuvarande begränsningen med avseende på dans samt marknads- och tivolinöjen.

Sålunda finner *länsstyrelsen i Hallands län*, att även om den föreslagna lösningen innebär en viss ekonomisk fördel för ideell verksamhet av allmännyttig art, densamma är beklaglig från kulturell synpunkt.

Länsstyrelsen i Värmlands län anser, att skattelättnaden bör ges i form av en höjning av det nuvarande skattefria beloppet och inte genom premiering av lågklassiga tillställningar. Länsstyrelsen anför vidare.

Vad särskilt danstillställningar beträffar kan väl icke göras gällande, att dessa tillställningar äga något kulturellt värde. Det förhåller sig snarare tvärtom. Slutsatsen måste bli den, att om vi över huvud taget skola hava kvar nöjesbeskattningen i vårt land, så skola danstillställningar beskattas.

Skulle emellertid undantaget för danstillställningar komma att upphävas, synes detta icke med nödvändighet behöva draga med sig ett slopande även av undantaget för marknads- och tivolinöjen, som måste anses vara ännu lägre tillställningar. En ideell organisation, som anordnar marknads- och tivolinöjen, bör icke erhålla skattelättnad.

Även om en utveckling i antydd riktning är att beklaga, anser emellertid *länsstyrelserna i Kalmar och Älvsborgs län*, att de ideella föreningarnas verksamhet är alltför betydelsefull för att man skall undandraga dem det ekonomiska stöd, vartill utredningens förslag lämnar möjlighet.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför.

Erfarenheten har visat, att de kapitalsvaga organisationerna, särskilt på landsbygden, oftast har stora svårigheter att anordna publikdragande nöjestillställningar, därest dans ej ingår. Följden har ju blivit att dessa organisationer icke kunnat utnyttja det ekonomiska stöd staten velat giva dem i form av skattelindring. Under sådana förhållanden finner länsstyrelsen de sakkunnigas förslag att utsträcka den partiella skattefriheten jämväl till dans och tivolinöjen kunna godtagas.

Vissa remissinstanser har inte ansett den av utredningen föreslagna skattelättnaden tillräcklig utan har föreslagit ytterligare lättnader.

Enligt *länsstyrelsen i Södermanlands län* bör sålunda skattelindring även medges för nöjestillställningar, däri biografföreställning till huvudsaklig del ingår. Undantag anses emellertid böra göras för verksamhet av yrkesmässig karaktär.

Länsstyrelsen i Hallands län anser däremot begränsningen med avseende på biografföreställning nödvändig för att hindra ett kringgående av föreskrifterna om biografbeskattningen.

Sveriges nykterhetsvänners landsförbund uttalar, att skattelindring även bör medges för biografföreställningar, som anordnas av lokalägande föreningar.

Såsom tidigare anmärkts har flera remissinstanser, som ett alternativ till utredningens förslag att från nöjesskatt helt fritaga icke professionell sport och idrott, förordat en höjning av 150-kronorsgränsen i 15 §. En höjning av detta tak föreslås även från andra håll.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län finner det sålunda önskvärt, att det skattefria beloppet höjes, men är med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna inte beredd föreslå en sådan åtgärd.

Av de hörda organisationerna anser *Sveriges nykterhetsvänners landsförbund*, att »takets» bör sättas vid lägst 2 000 kronor.

Svenska landsbyggdets kvinnoförbund tillstyrker likaledes skattefrihet för en intäkt av denna storlek.

Bydegårdarnas riksförbund förordar, under hänvisning till bl. a. penningvärdets fall, att det skattebelopp som vederbörande organisation får behålla höjes till minst 200 kronor.

Våra gårdar finner de föreslagna lättnaderna vara i blygsammaste laget, åtminstone vad gäller de lokalägande föreningarna. Föreningen anför.

Föreningar, som icke har en samlingslokal att förvalta, kan anpassa sin verksamhet och därmed sina utgifter efter de inkomster, som står till buds. För en lokalförvaltande förening är utgifterna i stort sett givna och kan icke skäras ner, om inkomsterna minskas. Dessa föreningar är därför i större utsträckning hänvisade att genom nöjesarrangemang söka täcka utgifterna för fastigheten. Många av samlingslokalerna, i synnerhet på landsbygden, är för sin finansiering nästan helt beroende av biograf- eller nöjestillställningar. Många kommuner har generellt beslutat återbetala den kommunala delen av nöjesskatten för alla skattebelagda arrangemang, som anordnas av lokalägande föreningar inom kommunen. Med hänsyn till den samhällsgagnande funktion, som samlingslokalerna fyller, synes det fullt logiskt att motsvarande befrielse finge gälla även den statliga delen. Idrottsrörelsen, som redan förut intager en av samhället gynnad ställning, föreslås av utredningen erhålla full befrielse från nöjesskatt å idrottsarrangemang. Sävitt av betänkanudet kan utläsas torde motsvarande privilegium avses att gälla även hästsport, häri inbegripet travtävlingar med eller utan totalisator. Vi har svårt att inse, att dessa arrangemang kan hänföras till en speciellt högklassig form av förströelse eller att de arrangerande organisationernas verksamhet skulle representera en högre grad av samhällsnytta än den, som utövas genom tillhandahållande av samlingslokal.

För att lokalägande föreningar med ett fåtal danstillställningar inte skall komma i sämre läge än sådana med ett större antal tillställningar men med samma bruttointkomst, är det enligt föreningen önskvärt med en höjning av »taket» till åtminstone 1 500 kronor.

Den mest konsekventa lösningen hade enligt *Folkpartiets ungdomsförbund* varit att från beskattning helt fritaga ideella organisationer, utom möjligen i fråga om biografföreställningar.

För fullständig nöjesskattebefrielse uttalar sig även *Högerns ungdomsförbund* och *Sverges socialdemokratiska ungdomsförbund*.

Som ett tredje alternativ föreslås från vissa remissinstansers sida en utvidgning av tillämpningsområdet för 16 §, som medger fullständig nöjesskattebefrielse i fall där behållningen skall användas uteslutande för välgörande eller allmännyttigt ändamål.

Länsstyrelsen i Kalmar län anför följande.

Med den senare tidens skrämmande utveckling beträffande alkoholmissbruket för ögonen, torde det stå alltmera klart för varje medborgare, att det är av vitalt intresse för hela vårt folk, att åtgärder vidtagas för att åstadkomma en minskning i alkoholkonsumtionen och hindra missbruk av spriten. Varje nykterhetsfrämjande verksamhet måste därför enligt länsstyrelsens förmenande betraktas som i högsta grad allmännyttig och till gagn för hela vårt folk. Länsstyrelsen vill därför föreslå, att nykterhetsorganisationerna måtte beredas möjlighet även till den mera omfattande nöjesskattebefrielsen enligt 16 § genom att exemplifieringen av befrielseändamålen i denna paragraf utökas med »nykterhetsfrämjande verksamhet.»

Liknande uttalanden göres av *länsstyrelserna i Södermanlands, Hallands och Älvsborgs län*.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anför.

Vad som skall anses som ett välgörande eller allmännyttigt ändamål är ofta svårt att avgöra och bestämmelserna i nämnda paragraf torde ha föranlett en oenhetlig tillämpning hos länsstyrelserna. Önskvärt vore om ifrågasvarande begrepp genom ytterligare exemplifiering eller genom utfärdande av särskilda anvisningar kunde närmare definieras.

Enligt praxis utgör byggande av allmän samlingslokal och anläggande av idrottsplats o. dyl. befrielsegillt ändamål. Däremot synes enligt praxis skattebefrielse icke kunna medgivas, då behållningen skall användas för underhåll eller driftskostnader av en redan befintlig allmän samlingslokal eller idrottsanläggning. Länsstyrelsen anser att befrielse borde kunna beviljas även i sådana fall. Särskilt torde bygdegårdsföreningarna på landsbygden, vilka ha stor betydelse för trivseln på landsbygden och därför i viss mån motverka avflyttningen därifrån, ha svårt att klara ekonomin för sina samlingslokaler.

1955 års provinsteaterutredning anför.

Det torde få erinras om att kulturfondsutredningen i sitt betänkande den 15 juni 1955 framhållit, att lösningen av frågorna om landsbygdens lokaler för kulturell verksamhet m. m. genom tillkomsten av allt fler bygdegårdar och liknade samlingslokaler utgör en grundförutsättning för bl. a. provinsteaterverksamhetens fortsatta utveckling, men att denna förändring till det bättre endast kan ske etappvis under en lång tidsperiod. Detta uttalande accentuerar, hur angeläget det med hänsyn till bl. a. provinsteatern är att på olika sätt söka främja beståndet av nuvarande samlingslokaler. Ur provinsteaterns synpunkt är det vidare viktigt att skapa ökade förutsättningar för förbättring av bl. a. lokalernas sceniska anordningar.

Ehuru en mera vittgående uppmjukning av begränsningarna i 15 § skulle vara önskvärd, har provinsteaterutredningen med hänsyn till skattebortfalllets omfattning dock ej ansett sig böra förorda större uppmjukning än den föreslagna.

Slutligen må nämnas ett förslag från *länsstyrelsen i Västernorrlands län* att utvidga kretsen av dem, som åtnjuter skattelindring enligt 15 §, till att även omfatta de s. k. samhällsföreningarna. Länsstyrelsen anför.

Inom länet finnas dylika föreningar i relativt stort antal. Dessa föreningar ha till syfte att samla medel till olika för samhället, byn eller bygden gemensamma samhällsnyttiga ändamål, såsom ytterbelysning, bastu, tvättstuga med maskinell utrustning, parkanläggning o. d. Enär angivna ändamål i rättspraxis icke ansetts vara av allmännyttig art, ha dylika föreningar ej kunnat erhålla det önskvärda stöd för sin verksamhet, som en lindring i eller befrielse från nöjesskatt skulle utgöra. Då dessa föreningar emellertid arbeta för gemensamma samhällsgagnande ändamål och med avsevärda ekonomiska uppoffringar från medlemmarnas sida, synes det länsstyrelsen angeläget att möjlighet till lindring i nöjesskatten skapas också för föreningar av denna art.

Skoldans

Lämpligheten av en sådan ändring av 16 § nöjesskatteförordningen, att skolungdomen däri tillerkänd skattebefrielse jämväl skall avse de s. k. skoldanserna, har inte ifrågasatts från något håll.

Högerns ungdomsförbund anser emellertid, att skattebefrielsen bör utsträckas till att även gälla skoldansar, vid vilka skolans elever ej själva svarar för dansmusiken.

Departementschefen

Enligt förordningen om nöjesskatt utgår sådan skatt i princip för alla nöjesbetonade tillställningar i den mån allmänheten äger tillträde mot avgift.

Nöjesskatteförordningen medger emellertid i begränsad omfattning befrielse helt eller delvis från skyldighet att erlagga nöjesskatt. Vissa slag av tillställningar är sålunda undantagna från beskattning. Vidare åtnjuter bl. a. ideella och samlingslokaläggande organisationer skattebefrielse i större eller mindre utsträckning för av dem anordnade nöjestillställningar. Skattebefrielse kan slutligen medges, när behållningen av en nöjestillställning skall gå till välgörande eller liknande ändamål.

En av utredningens huvuduppgifter har varit att taga ställning till de olika krav på ytterligare lättnader i nöjesbeskattningen, som tid efter annan framförts. Utredningen har föreslagit skattefrihet för vissa slag av nöjen, som nu är beskattade, och en liberalisering av hittills gällande bestämmelser om skattelindring för ideella och samlingslokaläggande organisationer.

Utredningens förslag i denna del är ganska genomgripande och innebär ett betydande skattebortfall, inemot 9 milj. kronor om året; det omfattar huvudparten av de i betänkandet förordade skattelättnaderna. Förslaget har i vad angår dess ekonomiska konsekvenser rönt endast ett fåtal invändningar. För egen del finner jag att den nuvarande ordningen på här aktuella områden är så otillfredsställande att betänkligheter, som eljest i dagens ekonomiska läge kan hysas mot lättnader i konsumtionsbeskattningen, bör få stå tillbaka. Som jag redan framhållit beträffande utredningens förslag i stort, har utredningen enligt min uppfattning gjort en lämplig avvägning mellan de olika intressen som anmäler sig i sammanhanget.

Från överståthållarämbetets sida har från principiella utgångspunkter anförts kritik mot förslaget, i vad det innebär att tillställningar av olika slag, bl. a. teaterföreställningar, skall undantas från skatteplikt. Att medge så långtgående undantag skulle enligt ämbetets uppfattning innebära att nöjesskatten, som nu är en konsumtionsskatt avsedd att betalas av allmänheten, ändrar karaktär. Ämbetet förordar, att intressena av skattelättnader i stället tillgodoses genom vidgade möjligheter till skattebefrielse.

I anledning av vad ämbetet anført får jag erinra om att redan de nu gällande bestämmelserna i viss utsträckning innebär att tillställningar av vissa slag är undantagna från skatteplikt. Vad utredningen föreslagit innebär endast att man går vidare på denna väg. Det torde inte råda delade meningar om att bestämmelserna om nöjesskatt bör medge tämligen vidsträckt undantag. I den mån grunden för en undantagsbestämmelse är den att tillställningen till sin art bedömes såsom kulturellt värdefull eller eljest önskvärd från allmänna synpunkter, synes det riktigt att föreställningen som sådan undantas från skatteplikt; det är genom föreställningens art som en

skiljelinje kan uppdras mot den utpräglad kommersiella nöjesverksamhet som i första hand bör drabbas av nöjesskatt. Att härvid schabloner måste användas ligger i öppen dag.

Jag övergår härefter till att behandla de särskilda förslagen.

Utredningens förslag beträffande sceniska och musikaliska framträdanden o. likn. innebär att teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning och uppvisning i konstnärlig dans skall undantagas från beskattning. Skatteplikten på förevarande område är i förslaget inskränkt till revy-, kabaret- och varietéföreställningar.

Enligt min mening talar starka skäl för att teaterföreställningar, konserter, konstnärlig dans och litterär underhållning inte skall nöjesbeskattas. Det rör sig här om en verksamhet, vars kulturella värde sedan länge varit allmänt erkänt. Ett uttryck för detta är de betydande anslag som stat och kommuner ger till sådan verksamhet. Men det skulle innebära en påtaglig orättvisa att begränsa skattefriheten till företag som åtnjuter understöd. Någon egentlig kritik mot utredningens ståndpunkt i denna del kan inte sägas ha framkommit vid remissbehandlingen.

De invändningar som rests mot förslaget avser i huvudsak gränsdragningen mot det område där skatt alltjämt avses skola utgå. Önskemål har därvid framförts om att utvidga det skattefria området till revyer. Några remissinstanser vill helt slopa beskattningen av sceniska och musikaliska framträdanden; även kabareter och varietéer skulle sålunda fritas från nöjesskatt.

Vid ett bedömande av den föreliggande frågan bör man enligt min uppfattning fasthålla vid vad som är grunden för den föreslagna skattefriheten, nämligen det kulturella värde som i allmänhet ligger i teater- och konsertverksamhet. Även om revyer, kabareter och varietéer kanske till betydande del innehåller uppträdanden, som är jämförbara med teater och musikunderhållning, är den allmänna inriktningen klart nöjesbetonad och mera kommersiell. Detta utesluter inte att de ifrågavarande tillställningarna kan bjuda på konstnärliga inslag av god halt och att enstaka revyer t. o. m. kan bjuda på större kulturella värden än enklare lustspel och operetter. Generellt sett träder emellertid de konstnärligt värdefulla inslagen mera i bakgrunden. Man torde utan överdrift kunna fastslå att det här rör sig om typiska nöjestillställningar. Belysande är, att medan den seriösa teater- och konsertverksamheten vanligen bedrivs under brydsamma ekonomiska förhållanden, motsvarande, såvitt är känt, inte torde gälla revyer, varietéer och kabareter.

I debatten kring kommitténs förslag på förevarande punkt har gränsdragningssvårigheter på sina håll tillmätts avgörande vikt. Jag är medveten om att sådana svårigheter kan föreligga, och jag skall strax återkomma till dem. Inte minst med tanke på dessa svårigheter synes det motiverat att, såsom utredningen föreslagit, uppställa schablonmässiga regler. Vill man följa utredningens intentioner, blir det därför ofrånkomligt att en från kulturell

synpunkt tämligen likgiltig operett fritas från nöjesskatt, medan en högtstående revy drabbas därav.

Det skulle emellertid föra för långt, om gränsdragningssvårigheterna fick föranleda mera betydande avsteg från vad som från principiell synpunkt framstår som motiverat. Jag vill i detta sammanhang framhålla att gränsdragningssvårigheterna knappast skulle bli mindre, om även revyer undantogs från skatteplikt. Sådana svårigheter skulle även kvarstå, om skattefriheten fick omfatta kabareter och varietéer, nämligen i förhållande till cirkusföreställningar.

På grund av det anförda finner jag mig böra förorda utredningens förslag att begränsa det skattepliktiga området till revyer, kabareter och varietéer.

I de vanligen förekommande fallen torde det inte erbjuda några svårigheter att avgöra om en tillställning utgör revy, kabaret eller varieté eller till sin art och sitt syfte är jämförlig med sådan tillställning (nuvarande 3 § första stycket i). För anordnaren är det ofta av intresse från reklam-synpunkt att öppet redovisa sin tillställning som revy, kabaret eller varieté. Från skattefri teater- och konsertverksamhet skiljer sig de ifrågavarande tillställningarna närmast därigenom att de är sammansatta av ett flertal var för sig i huvudsak självständiga nummer med blandat innehåll av merendels lättare art. I detta sammanhang torde få erinras om stadgandet i 19 § nöjesskatteförordningen, att s. k. sammansatta tillställningar skall bedömas med hänsyn till deras huvudsakliga innehåll och syfte. Den omständigheten att exempelvis en kabaret huvudsakligen består av musikaliska inslag bör givetvis inte föranleda till att tillställningen blir skattefri, om nämligen tillställningens syfte och allmänna uppläggning är sådana att den enligt vanligt språkbruk är att beteckna som kabaret.

Åtskilliga gränsfall kan emellertid förekomma, kanske i synnerhet i gränsområdet mellan skattefri musikunderhållning — t. ex. jazzkonserter eller annan lättare musikunderhållning — samt kabaret eller varieté men även mellan vissa teaterföreställningar och revyer. Utredningen har hänvisat till den praxis, som på sin tid utvecklade sig i fråga om taxesättningen vid nöjesbeskattningen. Konsert, operaföreställning och annan musikalisk föreställning, dramatisk och litterär föreställning samt uppvisning i konstnärlig dans beskattades då efter en lägre taxa än lättare underhållning, såsom cirkus-, kabaret- och varietéföreställningar. En viss ledning kan måhända hämtas från de fall, som då kom upp till bedömning. I övrigt torde man med ledning av vad som är typiskt för de olika slagen av tillställningar få pröva från fall till fall om skatteplikt föreligger. Vad angår de nyss antydda fallen av lättare musikunderhållning synes för skattefrihet böra fordras, att showinslag el. likn. ej förekommer och att åhörarna — möjligen utöver en presentation av programmet — inte bjudes på annat än instrumentalmusik och sång. I fråga om gränsdragningen mellan teater — däri inbegripet operett- och balettföreställningar — samt revyer, kabareter och varietéer synes det, i enlighet med vad förut antytts, kunna få betydelse,

om programmet upptar en sammanhängande pjäs — ev. några enaktare — eller det består av ett flertal sinsemellan tämligen självständiga nummer av blandat, företrädesvis lättare innehåll.

Av den här intagna ståndpunkten att musikunderhållning skall fritas från nöjesskatt torde följa att s. k. automatgrammofoner ej skall föranleda uttag av sådan skatt. Däremot kvarstår skatteplikten i fråga om t. ex. spelautomater och filmautomater.

Vad jag här förordat påkallar ändringar i 1—3 §§ förordningen om nöjesskatt, varjämte bestämmelsen i nuvarande 13 § bör upphävas.

I de ella organisationer kan enligt 15 § nöjesskatteförordningen i viss utsträckning erhålla befrielse från nöjesskatt. Möjligheterna härtill är emellertid begränsade. Befrielse kan endast erhållas för skattebelopp t. o. m. 150 kronor för varje föreställning, motsvarande 1 000 kronor i biljettintäkter. Vidare gäller, att dans, marknads- och tivolinöjen samt biograf-föreställningar är undantagna. För sådana tillställningar skall organisationerna inbetala skatt i vanlig ordning. I d r o t t s t ä v l i n g a r intar ej någon särställning; befrielse kan erhållas med högst 150 kronor för varje tävling.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har långt gående yrkanden framförts om vidgade möjligheter till skattebefrielse, bl. a. till förmån för idrottsrörelsen. Utredningen har, närmast med tanke på skattebortfallets storlek, inte ansett det möjligt att tillmötesgå alla dessa yrkanden. Utredningens förslag innebär att uppvisningar och tävlingar i icke professionell sport, idrott och gymnastik helt fritas från nöjesskatt samt att befrielse enligt reglerna i 15 § skall kunna avse även dans samt marknads- och tivolinöjen. Däremot skulle den i nämnda paragraf stadgade gränsen vid 150 kronor kvarstå.

För egen del finner jag i likhet med utredningen och flertalet remissinstanser, att det föreligger ett starkt behov av lättnader för de ideella organisationerna i fråga om nöjesskatten. Detta gäller inte minst idrottsrörelsen. Såsom utredningen framhållit måste emellertid begränsningar iakttas. I detta sammanhang får hänsyn bl. a. tagas till de berörda kommunerna.

Utredningens förslag har i stort sett fått ett gynnsamt mottagande vid remissbehandlingen. Kritik har emellertid inte saknats. Man har i flera yttranden vänt sig emot att seriefotboll och boxningsmatcher skall vara fria från nöjesskatt samt att skattelindring skall kunna erhållas för tivoli- och marknadsnöjen. Det har även framhållits att utredningens förslag i främsta rummet skulle tillgodose de större sport- och idrottsorganisationer, som kan anordna publikdragande tävlingar, medan de mindre idrottsföreningarna och övriga ideella organisationer inte skulle erhålla tillräckligt stöd.

Enligt min uppfattning är den sistnämnda synpunkten värd att särskilt uppmärksammas. Det är visserligen ett beaktansvärt önskemål att idrotts-tävlingar så långt möjligt blir fria från nöjesskatt, och jag kan ej dela de betänkligheter som anförts mot att fritaga t. ex. seriefotbollen. Emellertid föreligger det för de mindre idrottsföreningarnas och övriga ideella orga-

nisationers vidkommande ett starkt behov av lättnader. Dessa organisationer synes arbeta under brydsamma ekonomiska förhållanden. För de nu nämnda organisationerna skulle det vara av större värde, om de genom höjning av 150-kronorsgränsen i 15 § kunde tillgodogöra sig mera av intäkterna från nöjestillställningar som de anordnar till stöd för sin verksamhet. Den frågan kan då ställas, om tyngdpunkten i den skattelättnad som nu kan medges skall läggas på att tillgodose de nu nämnda organisationernas behov eller om en betydande del av det skattebelopp, från vilket det allmänna avstår — inemot hälften — skall reserveras för att göra de mest publikdragande sport- och idrottsevenemangen helt skattefria.

Såsom framgår av det nu anförda måste ett val träffas mellan de båda här antydda alternativen. Man synes med andra ord ha att välja mellan å ena sidan utredningens förslag om fullständig skattefrihet för icke professionella sport- och idrottstävlingar samt å andra sidan att höja 150-kronorsgränsen.

För det sistnämnda alternativet kan ytterligare skäl anföras. Det synes kunna skapa större rättvisa de olika föreningarna emellan och innebär ändå en betydande lättnad i fråga om idrottstävlingar o. dyl. Större enkelhet torde också vinnas i tillämpningen. Bl. a. torde behovet av en gränsdragning mellan professionell och icke professionell idrott bortfalla. Slutligen undgås den nackdel med utredningens förslag som ligger däri att enskilda kommuner skulle kunna drabbas förhållandevis hårt.

Vid övervägande av de skäl som talar för de båda här nämnda alternativen har jag funnit att företräde bör ges åt det sistnämnda, d. v. s. att höja 150-kronorsgränsen. Jag förordar att denna gräns bestämmes till 300 kronor, vilket innebär att biljettintäkter t. o. m. 2 000 kronor för varje tillställning blir skattefria.

Vad angår utredningens förslag att tillåta sådan skattebefrielse för dans-tillställningar samt marknads- och tivolinöjen kan jag inte dela de betänkligheter som framförts vid remissbehandlingen. För de mindre organisationerna torde intäkterna av sådana tillställningar ha särskild betydelse. Vill man, i enlighet med vad jag här förordat, ge dessa organisationer ett effektivt stöd genom lättnader i nöjesbeskattningen, torde den av utredningen anvisade vägen vara ofrånkomlig. Jag biträder därför utredningens förslag i denna del.

Jag vill i detta sammanhang nämna, att jag inte funnit mig böra nu framlägga något förslag till ändring i fråga om den krets av organisationer, som kan få åtnjuta skattelindring. Denna fråga har inte prövats av utredningen.

Utredningens förslag att införa möjlighet till skattebefrielse enligt 16 § för skoldanser finner jag mig kunna biträda. Jag anser dock ej erforderligt att såsom villkor för skattebefrielse föreskriva att skolans elever själva skall svara för dansmusiken.

Beträffande utredningens förslag att underhållning i kyrka skall vara fri från nöjesskatt har i ett yttrande ifrågasatts om en särskild undantagsbestämmelse är erforderlig. Därvid har påpekats att den under-

hållning som kan ifrågakomma även utan särskilt stadgande skulle vara fri från nöjesskatt. Det har vidare framhållits att den föreslagna bestämmelsen skulle kunna skapa oklarhet i de fall då gudstjänstlokal samtidigt utgör allmän samlingslokal. Jag delar den uppfattning som kommit till uttryck i nämnda yttranden och föreslår därför inte någon särskild bestämmelse på området.

Däremot vill jag i anslutning till vad som föreslås av några remissinstanser förorda, att *bridgetävlingar* likställes med schacktävlingar och således fritas från skatteplikt.

Vid remissbehandlingen av utredningens förslag har olika meningar uttalats i frågan om de nu aktuella skattelättnaderna bör påverka de statliga understöden åt teatrar, orkesterföreningar och ideella organisationer. Jag finner ej erforderligt att pröva denna fråga nu. Uppenbart är emellertid att de avsedda skattelättnaderna kan komma att bli en av de faktorer, med vilka man kan få räkna vid bedömningen av det framtida understödsbehovet.

V. Medverkan av företagare i nöjesbranschen

Frågans tidigare behandling

Vid tillämpning av 16 § förordningen om nöjesskatt har, i fråga om nöjestillställningar som anordnas under medverkan av företagare i nöjesbranschen, den mellan parterna träffade uppgörelsen tillmätts avgörande betydelse för frågan om nöjesskattebefrielse. Där behållningen endast till viss del skall användas för välgörande eller allmännyttigt ändamål, må befrielse nämligen medges från motsvarande del av nöjesskatten. Åtskillnad har därvid ansetts böra göras mellan å ena sidan det fall, då nöjesföretagare medverkar mot andel i intäkterna, och å andra sidan det fall, då företagen för sin medverkan erhåller till beloppet bestämd ersättning.

I de likalydande motionerna I: 213 och II: 283 vid *1951 års riksdag* framställdes bl. a. yrkande om sådan ändring av 16 § första stycket, att befrielse från nöjesskatt enligt detta författningsrum skulle kunna medges även då företagare i nöjesbranschen medverkar mot andel i intäkterna.

Med anledning härav uttalade bevillningsutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 12 bl. a. följande.

Som skäl för yrkandet om ändring i gällande bestämmelser har i motionerna framhållits, att det vore otillfredsställande med en olika behandling i fråga om befrielse från nöjesskatt av, å ena sidan, det fall då en företagare medverkade mot andel i intäkterna och, å andra sidan, det fall då företagen för sin medverkan erhöle till beloppet bestämd ersättning. För anordnaren av nöjestillställningen vore det nämligen, enligt motionärerna, en fördel med en uppgörelse av det förra slaget, när han på så sätt kunde avbörda sig risken för ekonomiskt bakslag.

Med anledning härav vill utskottet framhålla, att anordnandet av nöjeställning i flertalet fall givetvis är förbundet med en viss risk. Det får då antagas, att om en vid nöjeställning medverkande tivoliägare eller liknande rörelseidkare åtar sig denna risk, han också betingar sig ofta nog betydande favörer vid avtalsuppgörelsen, ett förhållande som uppenbarligen går ut över de intressen, som nöjeställningen är avsedd att befrämja. Då nöjesskatteförordningen medger efterskänkande av nöjesskatten i vissa fall, är motivet härtill givetvis, att statsmakterna på detta sätt velat stödja ur samhällets synpunkt behjärtansvärda ändamål, vilkas tillgodoseende på enskilt initiativ i viss utsträckning måste ske med medel, som hopbragts genom nöjesanordningar av olika slag. Den förmånsställning, som sålunda beretts nöjeställningar av denna kategori, måste, såsom framgår av förarbetena vid bestämmelsernas tillkomst, motsvaras av ett krav från det allmännas sida, att vid nöjeställningarna inflytande medel i tillbörlig omfattning tillgodoföras ändamål, till vars förmån tillställningarna anordnats.

Någon allmängiltig norm för vad som i detta hänseende skall anses skäligt läser icke kunna uppställas. Det torde ej heller böra ifrågakomma att med anledning av vad i motionerna anförts på ifrågavarande område tillskapa författningsbestämmelser, som taga sikte på ett visst slags ekonomiska uppgörelser mellan, å ena sidan, anordnare av nöjeställningar och, å andra sidan, medverkande härvid. I stället bör det ankomma på myndigheterna att i det enskilda fallet träffa avgörande i frågor om befrielse från nöjesskatt med beaktande av de ekonomiska uppgörelser och övriga omständigheter, som förekommit i samband med anordnandet av en nöjeställning.

Frågan om skattebefrielse för nöjeställningar, vid vilka företagare i nöjesbranschen medverkat, togs åter upp vid 1952 års riksdag. I motionen I: 155 hemställdes sålunda om utredning angående ändring av 16 § i syfte att uppnå en enhetlig rättstillämpning. En allmängiltig norm ansågs kunna uppställas på så sätt att en ekonomisk uppgörelse mellan anordnare av nöjeställning och företagare i nöjesbranschen på basis av viss andel i bruttointäkten eller ock en viss engångsersättning för utfört arbete bedömdes lika och att nöjesarrangören hade att påräkna fullständig befrielse från nöjesskatt, därest tillställningen anordnats till förmån för de i 16 § angivna syftemålen.

Under återopande av vad 1951 års bevillningsutskott anförts och då det visat sig, att de i motionen angivna fallen föranlett olika tolkningar, förklarade bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 18, att utskottet inte ville motsätta sig, att de berörda förhållandena övervägdes i samband med den översyn av reglerna om nöjesskatten som utskottet förordat. Hela frågan om företagsidans förhållande till de befrielseberättigade anordnarna av nöjeställningar borde enligt utskottet därvid allsidigt belysas.

Utredningen

Gällande praxis med avseende på skattebefrielse för nöjeställningar under medverkan av nöjesföretagare har enligt utredningen menliga verkningar för barnensdagsföreningarna. Dessa brukar varje år anordna marknader, kombinerade med nöjen. Eftersom barnensdagsföreningarna ej alltid

har råd att skaffa egna tivolin, brukar de samverka med tivoli- och karusellägare, och därmed upphör i många fall möjligheten till en eljest självklar skattebefrielse.

Nuvarande ordning drabbar enligt utredningen helt och hållet anordnaren, som får taga ansvaret för hela tillställningen och samtidigt utlova i förväg på ena eller andra sättet bestämd ersättning för nöjesidkarens medverkan. Det kan, säger utredningen, vara en dålig uppgörelse om ersättningen skall utgå med andel i biljettintäkterna, men den anordnande organisationen undviker riskerna för alltför stora förluster. Man kan ej heller på förhand avgöra, hur stor publiktillströmningen blir. Det är då en fördel, om den eller de medverkande nöjer sig med en procentuell andel av intäkterna.

Som regel ger, framhåller utredningen, ett dåligt arrangemang ett sämre netto. Av denna anledning får det anses vara en fördel, om anordnaren kan anlita ett större tivoli som dragplåster. Erfarenheterna torde emellertid, när det gäller barnensdagsfestligheter, ha visat att även tivoliägarna har ett icke ringa intresse för ett sådant samarbete. Allteftersom barnensdagsrörelsen får en fastare form, blir givetvis möjligheterna att hävda dess intressen vid uppgörelser med tivoliägare större.

Enligt utredningen är det från anordnarens sida ett önskemål, att en ändring genomföres, så att frågan om nöjesskattebefrielse blir oberoende av om medverkan av nöjesföretagare sker på ena eller andra sättet. I många fall känner vederbörande anordnare inte till att befrielse från nöjesskatt under vissa omständigheter ej medges vid medverkan av detta slag. Det blir då en mindre angenäm överraskning för honom, när han får länsstyrelsens meddelande härom. För dem, som känner till praxis på detta område, kan å andra sidan förhållandet tänkas inbjuda till transaktioner i syfte att erhålla en skattebefrielse, som egentligen inte skolat medges.

Det anförda ger enligt utredningen vid handen, att en ändring är påkallad. Utredningen föreslår därför, att befrielse enligt 16 § första stycket för viss tillställning skall avse inträdes- eller därmed likställda avgifter från samtliga vid tillställningen förekommande anordningar, oavsett om anordnaren av tillställningen mot bestämd ersättning eller andel i inflytande intäkter e. d. anlitat annan person, som tillhandahållit anordningarna eller vissa av dem.

Utredningen erinrar om att de allmänna förutsättningarna för skattebefrielse enligt första stycket givetvis skall äga tillämpning även för de fall, varom här är fråga. Skattebefrielse skall självfallet inte medges, oavsett hur stor del av behållningen som tillfaller välgörande ändamål. Att i författningsväg bestämma i hur hög grad dylika ändamål skall tillgodoses, för att skattebefrielse över huvud taget skall kunna medges, har utredningen emellertid inte ansett lämpligt. Det torde enligt utredningen få ankomma på vederbörande myndigheter att från fall till fall bedöma detta.

Helt allmänt uttalar utredningen, att nöjestillställningen uppenbarligen bör ha anordnats främst i syfte att tillgodose de ändamål, som åberopas för erhållande av skattebefrielse. Den uppkomna behållningens fördelning mel-

lan anordnaren och nöjesidkaren bör därför tillmätas betydelse i detta sammanhang; som norm torde härvidlag få uppställas, att en inte alltför obetydlig del av behållningen skall tillfalla anordnaren och avsättas för välgörande ändamål.

Någon mera ingående kontroll av behållningens användning vid skattebefrielse enligt 16 § har, enligt vad utredningen framhåller, hittills inte utövats från länsstyrelsernas sida. Vid ett genomförande av utredningens ändringsförslag torde det emellertid bli av större betydelse än tidigare, att viss kontroll utövas över att behållningen i avsedd utsträckning verkligen användes för ändamål, som berättigar till nöjesskattebefrielse. Att i författningen uttryckligen stadga en skyldighet för vederbörande myndigheter att i efterhand kontrollera behållningens användning finner utredningen emellertid inte erforderligt. Det ligger dock enligt utredningen i det allmännas intresse, att en efterföljande kontroll verkligen kommer till stånd, i varje fall när det gäller större arrangemang. Vederbörande anordnare bör därför i förekommande fall avkrävas kompletterande redovisning, innefattande bl. a. uppgifter om medlens placering och användning. Ett samarbete synes enligt utredningen härvid lämpligen böra ske mellan länsstyrelserna och vederbörande kommunala myndigheter, vilka sistnämnda också torde ha intresse av att kontrollera medlens användning.

Den kontroll, varom här är fråga, avser närmast att fastställa huruvida medlen i sista hand fått en sådan användning, att förutsättningar för nöjesskattebefrielse alltjämt är för handen. En mera allmän kontroll av den verksamhet, som bedrivs i välgörande syfte här i landet, har utredningen inte haft anledning att närmare överväga. I detta sammanhang erinrar utredningen dock om att justitieombudsmannen (ämbetsberättelsen 1956, s. 258 ff.) funnit anledning beröra en närbesläktad fråga, nämligen om myndigheternas åtgärder för åstadkommande av erforderlig kontroll över lotterier.

Remissyttrandena

Anledningen till att nöjesskattebefrielse inte medgivits för tillställningar, där tivoliägare medverkat mot ersättning i form av andel i intäkterna, finner *överståthållarämbetet* vara att en sådan uppgörelse ansetts utgöra en presumtion för att tillställningen inte uteslutande tjänat ett allmännyttigt syfte utan därjämte ett privatekonomiskt. Har däremot ett fast arvode betingats för tivoliägarens medverkan har presumtionen varit den motsatta.

Vad utredningen föreslagit i fråga om medverkan av företagare i nöjesbranschen är enligt *länsstyrelsen i Kalmar län* ägnat att skapa reda och klarhet i en tidigare svårbemästrad fråga, varför länsstyrelsen med hänsyn här till vill tillstyrka vad utredningen föreslagit i detta hänseende, ehuru länsstyrelsen fortfarande anser det principiellt mindre tillfredsställande att professionella nöjesföretag undgår nöjesskatt.

Länsstyrelserna i Kristianstads, Malmöhus, Älvsborgs, Skaraborgs och

Norrbottnens län finner förslaget välmotiverat och ägnat att undanröja orättvisor vid bestämmelsernas tillämpning. Länsstyrelsen i Norrbottens län anför.

Den praxis, som utvecklats vid tillämpningen av 16 § i de fall, då företag inom nöjesbranschen medverkat vid nöjestillställning, har förutom att den medfört, att de ekonomiskt svagare organisationerna nödgats erlagga nöjesskatt medan de bättre ställda undsluppit sådan, även inneburit en stark frestelse för anordnarna att söka undgå skatt därigenom, att, sedan nöjesföretaget enligt överenskommelse tillgodoräknats procentuell andel av intäkterna, utskryta det slutliga avtalet såsom om uppgörelsen avsett i förväg till beloppet bestämd ersättning. Länsstyrelsen hälsar med tillfredsställelse att nämnda olägenheter genom det tillägg som föreslagits till 16 § komma att försvinna.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anlägger följande synpunkter på föreliggande problem.

I nöjesskatteförordningen finnas ej regler givna för det fall att anordnare av nöjestillställning samarbetat med annan, varvid denne förbehållit sig viss andel i intäkten. I själva verket torde båda regelmässigt vara att anse såsom »anordnare» i förordningens mening. Skyldighet att avlämna nöjesskatte-deklaration skulle under sådana förhållanden åligga båda. Var och en skulle deklarerera de å honom belöpande intäkterna. Skattebefrielse skulle följaktligen kunna ifrågakomma endast för den som använde sin behållning för befrielsegillt ändamål. Med hänsyn till utsikten att erhålla nöjesskattebefrielse, plägar dock ideell förening vid samarbete med en tivoliägare regelmässigt ensam ställa sig såsom anordnare till tillställningen. Det dubbla anordnarskapet, som i realiteten förelegat, och från vilket det varit svårt att bortse, torde ha varit den främsta orsaken till att bedömningen av dessa ärenden i beskattningshänseende icke blivit enhetlig.

Innebörden i de nu föreslagna bestämmelserna är enligt länsstyrelsen, att ett samgående mellan en förening och en tivoliägare i beskattningshänseende skall medföra, att fallet skall bedömas som om det var fråga om en enda tillställning. Däremot skapas ej klarhet i den viktiga frågan om förutsättningarna för skattebefrielse och dennas omfattning i nu avsedda fall. Länsstyrelsen anför vidare.

Den gjorda hänvisningen till paragrafens första stycke lämnar stöd för att även s. k. delbefrielse allttjämt skall få ifrågakomma. Då emellertid grunderna för befrielsens omfattning ej närmare preciserats, kommer svårigheten att bedöma dessa fall att kvarstå. Enligt länsstyrelsens uppfattning bör skattebefrielse vid dessa »dubbla» nöjestillställningar begränsas till att avse den del av den skattepliktiga bruttointäkten, som svarar mot vad som slutligen kommit det befrielsegilla ändamålet till godo. Detta torde stå i överensstämmelse med den princip som uttalats i första stycket av 16 § och bör för förebyggande av skilda tolkningar komma till klart uttryck i lagtexten. Att utsträcka skattefriheten därutöver synes innebära ett oberättligt gynnande av en nöjesidkares privata intresse.

I anledning av utredningens uttalande om att en inte alltför obetydlig del av behållningen skall tillfalla anordnaren och avsättas för välgörande ändamål anför länsstyrelsen följande.

Delta uttalande torde knappast överensstämma med vad departementschefen i detta avseende anförde i propositionen nr 344 vid 1945 års höstriks-

dag: »Befrielse från nöjesskatt torde böra ifrågakomma endast om en väsentlig del av behållningen skall användas för sådant ändamål, varom nu är fråga, och där anledning icke föreligger till antagande, att ett privatekonomiskt vinstintresse ligger bakom anordnandet av tillställningen.» Med hänsyn till behovet av mera klarläggande riktlinjer på detta område vore det önskvärt att denna fråga bleve föremål för ytterligare överväganden.

Frågan vad som skall anses utgöra »en icke alltför obetydlig del» beröres även av *länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län*. Den senare finner ett klarläggande uttalande på denna punkt erforderligt.

Länsstyrelsen i Hallands län efterlyser synpunkter, som kan vara vägledande för tillämpningen av bestämmelserna om skattebefrielse, och anför.

Från anordnarens synpunkt ter det sig naturligt att betrakta vad som enligt överenskommelse tillfaller nöjesföretaget, vare sig fråga är om engångsersättning eller viss andel i bruttointäkterna, såsom en omkostnad, som skall frånräknas bruttointkomsten, innan den »behållning» framkommer, som jämte eventuellt återburen nöjesskatt är avsedd att tillgodoföras det välgörande eller allmännyttiga ändamålet. Enligt denna uppfattning tillfaller ju då hela »behållningen» ifrågavarande ändamål. Skattebefrielse anses dock kunna vägras, därför att omkostnaderna varit för höga och tillställningen gynnat privatekonomiska vinstintressen. Detta är en fråga, som bör bedömas i större sammanhang, eftersom samma problem uppkommer, så snart omkostnaderna för en välgörenhetstillställning icke kunna anses skäliga. För undanröjande av nuvarande osäkerhet och åstadkommande av en någorlunda enhetlig rättstillämpning bör det undersökas, om icke denna fråga på något sätt kan regleras lagstiftningsvägen. Man skulle ju förslagsvis kunna tänka sig ett stadgande av innehåll, att befrielse från nöjesskatt, om ej särskilda omständigheter till annat föranleda, icke bör medgivas för tillställning, då omkostnaderna varit större än behållningen (inberäknat den del därav, som eventuellt skall användas för annat än välgörande eller allmännyttigt ändamål, jämför 16 § första stycket andra punkten nöjesskatteförrordningen). Anordnarna av välgörenhetstillställningar skulle härigenom lättare kunna bedöma hur omfattande arrangemang de kunna vidtaga med hänsyn till risken för ekonomiskt bakslag. Blotta tillvaron av ett sådant stadgande skulle också för arrangörerna innebära en mening till viss försiktighet, så att de söka åstadkomma förmånliga uppgörelser med de medverkande och se till, att dessas privatekonomiska intressen icke gynnas otillbörligt. I händelse av uppenbart missbruk i sistnämnda hänseende bör givetvis befrielse vägras, även om behållningen överstigit omkostnaderna. Å andra sidan bör i vissa fall befrielse kunna medgivas, även om behållningen blivit mindre än omkostnaderna, nämligen om dessa i och för sig varit skäliga, men bruttointäkterna genom ringa publikanslutning på grund av otjänlig väderlek eller dylikt blivit avsevärt mindre än som beräknats. Villkoret för skattebefrielse kan också skärpas eller formuleras på annat sätt, t. ex. så, att omkostnaderna icke få överstiga 1/3 av bruttointäkterna eller dylikt.

Enligt *länsstyrelsen i Kopparbergs län* bör nöjesskattebefrielsen avse den nöjesskatt, som belöper på anordnarens intäkter oavsett om dessa uppbäres direkt av anordnaren eller tillföres denne i form av viss andel av det medverkande tivolits intäkter. Det kan enligt länsstyrelsens mening inte gärna antagas, att den del av anordnarens behållning som härrör från ett tivoli inte kommer att användas till välgörande eller allmännyttigt ändamål. I an-

slutning till regeringsrättens praxis på förevarande område har länsstyrelsen emellertid på senare tid inte medgivit nöjesskattebefrielse i fråga om den del av behållningen, som härrör från ett medverkande tivoli företag. Omsvängningen medför att anordnare, som tidigare fått nöjesskattebefrielse även på sin andel i tivoliintäkter, numera får finna sig i att dylika intäkter frånräknas.

Länsstyrelsen går därefter in på utredningens förslag och anför följande.

Det föreslagna andra stycket i 16 § kommer emellertid att ge ökad möjlighet till befrielse i nu berörda fall. Den föreslagna bestämmelsen innebär att befrielse skall — bortsett från de biljettintäkter anordnaren själv direkt uppbär — kunna medges ej endast för nöjesskatt som belöper på anordnarens andel i biljettintäkter från tivoli utan även på den del av biljettintäkterna tivolit behåller. Enligt det betraktelsesätt som kommit till uttryck här ovan skulle det sistnämnda innebära en speciell utvidgning av nu befintliga befrielsemöjligheter medan stadgandet i övrigt snarast utgör ett förtydligande till eller anvisning angående tillämpning av den i 16 § meddelade allmänna regeln om befrielse för välgörande eller allmännyttigt ändamål.

Då nöjesskattebefrielse i nu åsyftade fall enligt förslaget kan komma att avse hela nöjesskatten även om nöjesskatten delvis belöper på inträdesavgifter m. m., som tillfalla medverkande tivoli företag, men av utredningens uttalanden framgår, att skattebefrielse icke skall medges, oavsett huru stor del av behållningen som tillfaller välgörande ändamål, uppkommer spörsmålet i vad mån man i sådana fall skall ingå i prövning av vad som är det huvudsakliga i en sålunda sammansatt tillställning och huruvida man, i analogi med vad i 19 § föreskrivits för där åsyftade fall, skall följa någon huvudsaklighetsregel. Utredningens uttalanden i detta hänseende äro obestämda och för bestämmelsernas praktiska tillämpning knappast tillräckligt vägledande. Det vore därför önskvärt att till ledning för de myndigheter, som ha att under redogöransvar pröva befrielseansökningar beträffande här åsyftade fall förutsättningarna för befrielse närmare bestämdes. När det gäller större organisationer med möjlighet att hävda sig vid uppgörelser med av dem anlitade nöjesföretagare, behöver kanske något problem i detta hänseende ej uppkomma. Men det kan måhända ej anses uteslutet, att i andra fall nöjesföretagaren för sin medverkan ställer sådana villkor, att hans intressen bli de mest framträdande.

Länsstyrelserna i Kristianstads samt Göteborgs och Bohus län framhäver risken för missbruk. Den föreslagna ändringen i 16 § kan sålunda tänkas inbjuda till transaktioner av sådant slag, att professionella nöjesföretag undgår nöjesskatt i icke avsedd omfattning. Den senare länsstyrelsen antar dock att de organisationer, som idkar välgörenhet, inte skall låna sig till ett illegalt utnyttjande av bestämmelserna.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län är tveksam, huruvida över huvud taget befrielse från nöjesskatt för intäkter, som härrör från marknads- och tivoli-anordningar, bör medges.

Länsstyrelsen i Västerbottens län finner en delbefrielse, exempelvis i proportion till hur stor del av bruttointäkterna som kvarstår sedan nöjesföretaget erhållit sin andel, vara mera rättvisande. En proportionering anses böra ske även då uppgörelse träffats om procentuell delning av bruttointäkterna från de olika nöjesanordningarna.

Utredningens uttalande, att behållningens användning i viss utsträckning bör kontrolleras i efterhand, har upptagits till bedömning av *länsstyrelsen i Kristianstads län*, som härom anför följande.

Vad beträffar den efterföljande kontrollen av användningen av behållningen av tillställningar, för vilka nöjesskattebefrielse beviljats, kommer denna givetvis att erbjuda svårigheter, icke minst med hänsyn till länsstyrelsens begränsade personalresurser. Denna kontroll torde enligt länsstyrelsens mening få inskränkas till de fall, då befrielsen avsett mera betydande nöjesskattebelopp, något som nöjesskatteutredningen också antyder. Av värde vore emellertid om anvisningar rörande sättet för efterkontrollens verkställande utfärdades centralt, t. ex. av riksräkenskapsverket.

Enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* bör denna kontroll ankomma på uppborndsmyndigheten.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser, att anspråken på kontroll i varje särskilt fall bör kunna eftergivnas, när det gäller tillställningar som anordnats av vissa organisationer, såsom barnsängsföreningar, Röda korset och lottakörer. Endast där särskilda omständigheter ger anledning därtill, anser länsstyrelsen, att redovisning bör ifordras över hur nöjesskattemedlen använts.

Länsstyrelsen i Västmanlands län finner det, inte minst med hänsyn till de skattskyldiga, vara motiverat, att ett klart stadgande om myndigheternas befogenhet i detta avseende intages i författningen. Länsstyrelsen anför vidare.

Utredningen intager en avvisande inställning till det i nyare praxis tillämpade förfarings sättet att i beslut om befrielse enligt 16 § nöjesskatteförordningen föreskrives, att för visst ändamål avsedda medel skola insättas å spärrat konto. Länsstyrelsen anser sig för sin del böra uttala en motsatt uppfattning i frågan, eftersom det i tillämpliga fall rört sig om ganska stora belopp nöjesskatt, som skola användas för ur samhällets synpunkt angelägna ändamål, vilkas tillgodoseende icke bör äventyras genom bristfällig kontroll från det allmännas sida. Därest av någon anledning medlen böra placeras på annat för sökanden mera vinstgivande sätt, bör självfallet länsstyrelsen på framställning med ändring av sitt tidigare beslut kunna medgiva ändrade grunder för beloppens förvaltning.

Folkets husföreningarnas riksorganisation, Sveriges folkbiografer aktiebolag, Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm och Folkrorelsernas programaktiebolag ansluter sig helt till utredningens uppfattning i denna fråga och anför härom i sitt gemensamma yttrande följande.

Ett klarläggande av denna punkt i den riktning nöjesskatteutredningen tänkt sig är välkommet, eftersom länsstyrelserna nu handlar efter vitt skilda principer. I ena fallet kräver man att hela behållningen av den nöjesskattebefriade tillställningen skall tillföras spärrkontot, i andra fallet endast att de restituerade nöjesskatte medlen skall föras dit. Tillställningen anordnas ju i syfte att även finansiera organisationens löpande verksamhet och ett beslut att hela behållningen skall tillföras spärrkontot kommer att verka på så sätt att därigenom föreningen för sin dagliga verksamhet undandras en inkomst, som hittills varit nödvändig för den normala driftens upprätthållande. Det kan utvecklas dithän, att föreningen blir tvungen att

låna upp pengar för att kunna fortsätta verksamheten i oförändrad omfattning på grund av att nettoinkomsten av tillställningen måste överföras till spärrkonto.

Enligt *Barnens dags förening i Stockholm* bör man välja den ur administrativ synpunkt enklaste vägen. Detta kan ske genom att generellt medge skattefrihet för barnensdagsföreningar och deras tillställningar.

Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* ifrågasätter, om ansökningsförfarande verkligen erfordras i fråga om dylika organisationer och om det inte är tillfyllest med en anteckning om förhållandet på deklarationens baksida.

Länsstyrelsen i Kristianstads län finner däremot i likhet med utredningen, att ansökningsförfarandet är nödvändigt för kontrollen beträffande användningen av de medel som det allmänna genom skattebefrielsen avhänder sig.

Vissa länsstyrelser ifrågasätter, om inte ytterligare ändringar och förtydliganden borde ske för ernående av en enhetlig tillämpning av 16 §. Vad som skall anses utgöra välgörande eller allmännyttigt ändamål bör enligt *länsstyrelsen i Skaraborgs län* bestämmas genom ytterligare exemplifiering eller utfärdande av särskilda anvisningar.

Enligt *länsstyrelsen i Älvsborgs län* bör exempelvis tillställningar, som anordnas till förmån för de gamlas resor, genom uttryckligt stadgande tillerkännas nöjesskattebefrielse.

I samband härmed upptager *länsstyrelsen i Kopparbergs län* följande spörsmål.

Författningstextens avfattning tyder närmast på att länsstyrelsen här har att efter skälighetsprövning avgöra, huruvida ändamålet enligt länsstyrelsens uppfattning är i 16 §:ns mening välgörande eller allmännyttigt. I verkligheten kan länsstyrelsen icke företaga någon självständig bedömning i detta hänseende utan är bunden av den tolkning av bestämmelserna som kommit till uttryck vid den högsta instansens prövning av liknande frågor eller som kan tänkas komma till uttryck vid eventuell omprövning av det aktuella fallet.

Länsstyrelsen berör vidare ett av regeringsrätten den 2 december 1954 meddelat utslag i anmärkningsmål och anför i anslutning därtill följande.

Av regeringsrättens utslag framgår, att regeringsrätten funnit redogöraransvar icke föreligga för de i länsstyrelsens beslut deltagande, enär detta beslut meddelats av länsstyrelsen i dess egenskap av besvärsmyndighet. Av motiveringen till beslutet måste man emellertid draga den slutsatsen, att redogöraransvar föreligger när länsstyrelse prövar en ansökan och sålunda icke meddelar beslut i egenskap av besvärsmyndighet. Länsstyrelsens bifall till en ansökan om befrielse från nöjesskatt enligt 16 § Nf medför alltså redogöraransvar för de i beslutet deltagande befattningshavarna.

Vad som är välgörande eller allmännyttigt har i författningstexten ej närmare bestämts. Endast genom en uppräknig av några exempel, som ej är uttömmande, har givits en viss anvisning om arten av befrielsegilla ändamål. Såsom bestämmelserna äro utformade är således en skälighetsbedömning ofrånkomlig. De befattningshavare i länsstyrelsen som företaga sådan prövning komma därvid kanske till den bestämda övertygelsen att i det ak-

tuella fallet det uppgivna ändamålet fyller förutsättningarna för befrielse, d. v. s. är välgörande eller allmännyttigt i 16 §:ns mening. Då emellertid ett beslut i enlighet med denna övertygelse kan ådraga dem betalningsskyldighet för den nöjesskatt, för vilken sökts befrielse, är det inte säkert att de i länsstyrelsens beslut deltagande våga medgiva befrielse. För länsstyrelsen förefaller det med hänsyn till arten av den prövning varom här är fråga orimligt att redogöransvar skall kunna utkrävas.

Skall den verkliga prövningen av ansökningar om skattebefrielse enligt 16 § fortfarande ankomma på länsstyrelse, anser länsstyrelsen, att bestämmelserna bör utformas så, att av dessa klart framgår vad som är att hänföra till välgörande eller allmännyttigt ändamål. Om så ej kan ske, förordar länsstyrelsen att avgörandet i befrielsefrågor överflyttas till en myndighet, som inte är underkastad redogöransvaret.

Departementschefen

Enligt 16 § nöjesskatteförordningen kan länsstyrelsen medgiva befrielse från nöjesskatt, om behållningen av en tillställning uteslutande skall användas för välgörande eller allmännyttigt ändamål. Skall behållningen endast delvis användas för sådant ändamål, kan befrielse medges från motsvarande del av nöjesskatten.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har viss tvekan förelagat om hur dessa bestämmelser skall tillämpas, när tivoliägare eller andra företagare i nöjesbranschen medverkat vid tillställningen i fråga. Som regel har befrielse medgivits, då medverkan skett mot bestämd ersättning men däremot inte då företagaren erhållit andel av intäkterna.

Förhållandet har väckt kritik, och utredningen har i anledning härav föreslagit en kompletterande bestämmelse av innebörd att nöjesskattebefrielse i nu avsedda fall skall avse inträdes- eller därmed likställda avgifter från samtliga vid tillställningen förekommande anordningar, även om annan person mot bestämd ersättning eller andel i inflytande intäkter el. dyl. tillhandahållit anordningarna eller vissa av dem. I anslutning till förslaget uttalar utredningen att man bör kräva att en inte alltför obetydlig del av behållningen skall tillfalla anordnaren och avsättas för välgörande ändamål. Enligt utredningen följer detta av det allmänna kravet på att tillställningen i fråga bör ha anordnats främst i syfte att tillgodose de ändamål, som åberopas för att erhålla skattebefrielse.

I likhet med utredningen finner jag det mindre lämpligt att frågan om nöjesskattebefrielse, såsom torde följa av den nuvarande bestämmelsen, blir beroende av i vilken form ersättning utgår till den medverkande företagaren. Såsom framhållits kan det allmännyttiga ändamål, för vilket tillställningen anordnas, under vissa förutsättningar antas bli bättre tillgodosett, om företagaren erhåller andel i bruttointäkterna än om han får fast ersättning. Å andra sidan torde, när fast ersättning utgår, även denna i regel innefatta en viss vinst för den medverkande företagaren.

Syftet med ifrågavarande bestämmelser är, att den nettointäkt som skall tillfalla det välgörande eller allmännyttiga ändamålet inte skall minskas genom att anordnaren har att erlægga nöjesskatt. Svårigheterna att nå detta syfte torde i främsta rummet sammanhånga med att befrielsen sålunda tager sikte på en nettointäkt, medan nöjesskatten och därmed indirekt befrielsebeslutet avser bruttointäkter. Genom utredningens förslag har, såsom flera länsstyrelser påpekat, dessa svårigheter inte helt övervunnits. Det torde över huvud taget vara ogörligt att uppställa automatiskt verkande regler, varigenom befrielse erhålles för ett nöjesskattebelopp som någorlunda exakt motsvarar den för det välgörande eller allmännyttiga ändamålet avsedda nettobehållningen.

För att uppnå ett sådant resultat synes det erforderligt att länsstyrelserna får befogenhet att mera fritt pröva frågan med vilket belopp befrielse bör medges. Detta kan ske sålunda, att länsstyrelsen, med utgångspunkt från den behållning som — utan avdrag för nöjesskatt — är avsedd att tillfalla det allmännyttiga eller välgörande ändamålet, beräknar en häremot svarande skälig bruttointäkt och därpå belöpande nöjesskatt. Vid en sådan beräkning synes böra beaktas förhållandet mellan de intäkter, som tillfaller anordnaren och den medverkande företagaren, respektive ev. fast ersättning som erlagts till den senare, publiktillströmningen och andra omständigheter som påverkat förhållandet mellan nettointäkten och bruttointäkten.

En sådan bestämmelse gör det möjligt att ge skälig nöjesskattebefrielse även om endast en mindre del av behållningen skall gå till välgörande eller allmännyttigt ändamål. Å andra sidan kan det i huvudsak förhindras, att befrielse erhålles för den del av bruttointäkterna som motsvaras av vinst för den medverkande företagaren. Bestämmelsen bör utformas så att befrielse kan erhållas även om tillställningen gått med underskott. För den händelse tillfredsställande utredning icke kan vinnas i nu angivna hänseenden synes en schablonmässig minimiregel önskvärd. Denna synes kunna utformas så att nöjesskattebefrielse, om förutsättningar för sådan i övrigt föreligger, skall medges med minst 30 procent av den nettointäkt som skall tillfalla det uppgivna ändamålet. Nettointäkten skall härvid upptagas utan avdrag för erlagd nöjesskatt.

Den här ifrågasatta schablonregeln skulle innebära, att om 10 000 kronor återstår till det välgörande eller allmännyttiga ändamålet, sedan kostnaderna fråndragits, befrielse erhålles för ett skattebelopp av 3 000 kronor. Detta belopp motsvarar en biljettintäkt av 20 000 kronor.

Har bruttointäkten i själva verket varit högre, ankommer det på anordnaren att förebringa utredning om att omkostnaderna, eller åtminstone viss del därav, varit skäliga och sålunda icke innefattat nämnvärd vinst för den medverkande företagaren. För full skattebefrielse bör sålunda fordras, att det göres troligt att företagaren i huvudsak avstått från vinst.

I enlighet med det anförda föreslår jag, att 16 § erhåller ändrad lydelse av innebörd, att om behållning av nöjestillställning skall användas för välgörande eller allmännyttigt ändamål, må länsstyrelsen efter hörande av

vederbörande kommun medgiva befrielse från nöjesskatt med belopp som finnes skäligt med hänsyn till storleken av behållning, som skall tillfalla sådant ändamål, och övriga förekommande omständigheter, dock med minst 30 procent av nämnda behållning, beräknad utan avdrag för nöjesskatt. Liksom hittills bör gälla, att befrielse från den kommunen tillkommande andelen av skatten ej får medgivas mot kommunens avstyrkande.

Den här förordade bestämmelsen bör i tillämpliga delar även gälla i fråga om det tidigare berörda spörsmålet om skattebefrielse för skoldanser.

I några yttranden har föreslagits, att exemplifieringen i 16 § av välgörande och allmännyttiga ändamål måtte kompletteras i vissa hänseenden. Jag är inte beredd att nu lägga fram något förslag i denna fråga, som ej närmare berörts av utredningen. Tillfogas kan, att det i denna del föreligger åtskilliga avgöranden i högsta instans, vilka synes kunna ge myndigheterna erforderlig vägledning.

Av skäl som utredningen anfört finner jag ej erforderligt att införa särskilda bestämmelser angående kontroll över att behållningen av nu avsedda tillställningar kommer de uppgivna ändamålen till godo. I anslutning till vad som anförts vid remissbehandlingen vill jag emellertid anmärka, att det inte synes vara något att erinra mot nuvarande praxis att i vissa fall kräva att behållningen eller del därav insättes på spärrat konto.

En länsstyrelse har i sitt yttrande ingått på frågan om redogöraransvaret för befattningshavare hos länsstyrelsen vid prövning av vissa ärenden om nöjesskattebefrielse. Jag skall senare i samband med bestämmelserna om besvär i nöjesskattemål återkomma till denna fråga.

VI. Restaurangdansbeskattningen

Gällande bestämmelser m. m.

Nøjesskatten är i princip utformad såsom en skatt på den avgift besökaren av en nöjeställning har att erlägga. Härifrån är dock i 5 § nöjesskatteförordningen undantag stadgat i fråga om danstillställningar, som anordnas i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller i annan lokal, som står i obehindrad inre förbindelse med sådan lokal. För danstillställning av detta slag skall nöjesskatt utgå, »ändock att särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres». Syftet härmed har varit att inrymma även den s. k. restaurangdansen under beskattningen.

För danstillställning utgår nöjesskatten efter samma grunder som för flertalet övriga nöjeställningar, alltså med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, inberäknat skatten. Restaurangdansbeskattningen har emellertid nödvändiggjort särskilda bestämmelser för de fall, då avgift för tillträde till danstillställningen inte uppbäres eller uppbäres med alltför lågt belopp.

Enligt 8 § skall skatten i fråga om restaurangdansen beräknas som om avgift för varje person, vilken äger rätt att deltaga i dansen, erlagts med

- a) fem kronor, där utskänkning av spritdrycker må äga rum;
- b) tre kronor, där utskänkning av vin men ej av spritdrycker må äga rum; samt
- c) en krona 50 öre, där utskänkning av endast pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum.

Uttages vid sådan danstillställning avgift för varje dans, skall nöjesskatt utgå som om avgiften för varje dansande par utgjorde minst 50, 30 eller 15 öre för de ovan angivna olika slagen av utskänkingsställen.

I motionen II: 138 vid 1952 års riksdag föreslogs en sådan ändring av nöjesskatteförordningen, att skatt inte vidare skulle utgå på restaurangdans, såvitt anginge sprit- och vinrestauranger. Motionärerna anförde bl. a. följande.

Det synes vara en orättvisa att de, som på grund av sitt yrke eller tjänst äro tvingade att frekventera näringsställen, skola behöva betungas med ovidkommande skatteutgifter. Särskilt hårt drabbas handelsresande, som äro hänvisade till att intaga sina måltider på de hotell, där de taga in. Någon valfrihet mellan olika restauranger står dem ofta inte till buds utom i de större städerna.

Denna dansskatt har dessutom vållat restaurangnäringen, semesterresande, turister och handelsresande mycken irritation, krångel och besvär.

Bevillningsutskottet, som tog upp denna fråga i sitt förutnämnda betänkande nr 18, var inte berett att förorda beskattningens avskaffande för sprit- och vinrestaurangeras del. Däremot ansåg utskottet särskild uppmärksamhet böra ägnas frågan om uttagande av nöjesskatt av sådana gäster, som uppenbarligen besöker restaurang i annat syfte än för att dansa. En undersökning om vad som kunde åtgöras för att förhindra detta ansågs lämpligen böra ske i samband med den av utskottet förordade översynen av nöjesskatteförordningen.

Utredningen

Restaurangdansbeskattningen har enligt utredningen med sin nuvarande utformning varit en källa till ständig irritation för restaurangägare, personal och gäster. Det vill synas, som om denna irritation speciellt föranletts av de svårigheter som uppkommit, när det gällt att i praktiken tillämpa regeln att det är själva deltagandet i dansen, som skall beskattas. Därtill kommer, att bestämmelserna i denna del tillämpas högst olika.

Att anordna ifrågavarande beskattning så, att anledningarna till irritation från restauranggästernas sida undanröjes, är, enligt vad utredningen framhåller, i och för sig svårt. Gäller det därutöver att överväga, vad som kan göras för att undvika att nöjesskatt uttages av sådana gäster, som besöker restaurang i annat syfte än för att dansa, finner utredningen det ännu svårare att nå en praktiskt genomförbar lösning. Den av bevillningsut-

skottet förordade undersökningen har emellertid i direktiven utvidgats till att avse bestämmelsernas materiella innehåll och över huvud taget gällande principer för beskattningen av restaurangdans.

Utredningen erinrar om att skattens införande på sin tid motiverades med att restaurangerna undgick nöjesskatt för sina danstillställningar genom att under danskvällar höja sina supépriser i stället för att uttaga särskild inträdesavgift. Eftersom skatten är avsedd att i sista hand bäras av publiken, torde det inte enbart ha varit rättvisesynpunkter mellan restauranger och andra anordnare av dans utan även hänsynen till publiken som därvid varit utslagsgivande. Någon större betydelse ur fiskalisk synpunkt kunde en beskattning av restaurangdansen däremot knappast beräknas få.

I den utredning, som föregick restaurangdansbeskattningens införande 1943, beräknades denna skatt komma att inbringa drygt 1,5 milj. kronor per år. En sedermera inom riksräkenskapsverket verkställd bearbetning av de vid uppbördsredogörelserna för kalenderåret 1948 fogade nöjesskattedeklarationerna gav emellertid vid handen, att den under nämnda år debiterade nöjesskatten, vad gäller restaurangdans, för hela riket uppgick till 748 597 kronor 82 öre.

Inkomstutfallet för år 1948 uppgick således, konstaterar utredningen, inte till stort mer än hälften av vad som beräknats årligen inflyta i nöjesskatteintäkter för restaurangdansen. Emellertid har nöjesskatteintäkten å restaurangdans ånyo ökat. För budgetåret 1953/54 skall den enligt utredningen ha uppgått till inemot 1,3 milj. kronor.

Utredningen påpekar emellertid, att de här återgivna uppgifterna inte är fullt jämförbara. Det ursprungligen beräknade inkomstutfallet grundar sig sålunda på uppgifter om antalet danstillställningar i samband med utskänkning år 1941. Uppgifterna för år 1948 och budgetåret 1953/54 grundar sig båda på riksräkenskapsverkets deklarationsunderlag, men är ändå inte sinsemellan jämförbara, beroende på att olika statistiska metoder kommit till användning vid bearbetningen av deklarationsmaterialet.

För att få fram jämförbara siffror har utredningen från överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser inhämtat uppgifter för åren 1948, 1953 och 1954 om antalet offentliga danstillställningar på restaurang i samband med utskänkning av spritdrycker och vin samt antalet anordnare av dylika tillställningar.

Utredningen har på grundval av dessa uppgifter upprättat följande sammanställning över antalet danstillställningar. Sammanställningen utvisar att frekvensen i fråga om nöjestillställningar av ifrågavarande slag beskrivit en utvecklingskurva liknande den, som kunnat konstateras med ledning av uppgifterna rörande inkomstutfallet.

	1941	1948	1953	1954
Spritrestauranger		13 691	18 040	18 787
Vinrestauranger		1 044	1 356	1 371
	18 149	14 735	19 396	20 158

Vid den ursprungliga beräkningen av skatteutfallet antogs, att antalet dansande vid dylika tillställningar i medeltal uppgår till 100 personer. Med motsvarande beräkning kan restaurangdansen under åren 1948, 1953 och 1954 antagas ha inbringat nedan angivna belopp.

1948	1,075 milj. kronor
1953	1,414 » »
1954	1,471 » »

Uppgifterna om antalet anordnare av restaurangdans i samband med utskänkning av spritdrycker och vin visar också på en ökning sedan 1948. För hela riket har antalet anordnare av dylika tillställningar uppgått till:

	1948	1953	1954
Spritrestauranger	339	372	387
Vinrestauranger	28	35	35
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	367	407	422

Svårigheterna att öva kontroll över och ernå en likformig tillämpning av restaurangdansbeskattningen finner utredningen tala för att den ej bör bibehållas i sin nuvarande form. Med utgångspunkt härifrån har utredningen prövat olika möjligheter att lösa sin uppgift.

Därvid har det legat närmast till hands att överväga en ändring av bestämmelsernas tillämpning och i framtiden uttaga skatt av alla restaurangbesökare danskvällar. Helt andra kontrollmöjligheter skulle härigenom vinnas. I stället för att sälja dansbiljetter skulle man genomgående kunna taga upp skatten på notan. Om restaurang önskar uttaga skatten genom att i stället höja supépriset i motsvarande mån eller själv svara för dansskatten, föreligger ändå möjlighet att kontrollera skatten genom att paragonnotor, bongar etc. sparas. Utredningen konstaterar emellertid, att en sådan utvidgning av restaurangdansbeskattningen skulle komma att rubba själva grunden för densamma, eftersom skatten härigenom skulle komma att avse restaurangbesöket som sådant.

Vid olika tillfällen har förslag framförts om att uttaga restaurangdansskatt enligt någon schablonmetod. Utredningen har tagit tanken på en schablonbeskattning under närmare övervägande, eftersom man genom en schablonmässig beräkning av skatten kunde beräknas inte blott undgå de nuvarande olägenheterna utan även uppnå större enkelhet i beskattningen. Resultatet av dessa överväganden redovisas sålunda.

Enklaste formen för en schablonbeskattning skulle väl vara att belägga varje danstillställning med en till beloppet på förhand fastställd skatt, oberoende av restaurangernas storlek etc. En sådan lösning är av praktiska skäl att föredraga men skulle — det inses genast — komma att drabba restaurangerna ganska orättvist. Eftersom en enhetsschablon torde böra motsvara ett genomsnitt av nuvarande skattebelastning och av denna anledning komma att ligga relativt högt, skulle beskattningen i denna form även komma att medföra en icke obetydlig skatteskärpning för de mindre dansrestaurangerna.

Rättsviseskäl tala således för en differentiering av schablonbeskattningen. Eftersom det i princip är restauranggästerna, som skatten i sista hand avses skola träffa, har det därvid förefallit mest naturligt att grunda en schablonmässig beräkning av skatten på vederbörande dansrestaurangers kapacitet, d. v. s. förmåga att taga emot gäster. En sådan beräkningsgrund torde dessutom vara mera stabil än övriga tänkbara sådana, exempelvis restaurangernas omsättning.

Utgår man från att skattebelastningen vid en schablonbeskattning av restaurangdansen så nära som möjligt skall ansluta sig till nuvarande beskattning, bör differentiering ske icke blott efter restaurangernas kapacitet utan även allteftersom fråga är om sprit-, vin- eller andra dansrestauranger. Skatteskalen bör vidare beräknas på basis av gällande skattesatser.

Genom en allt längre gående differentiering av skatten skulle man i viss utsträckning kunna undgå de nackdelar, som äro förknippade med en enhetlig skatt av schablontyp. En schablonbeskattning på grundval av restaurangernas kapacitet skulle emellertid i vissa fall ändå medföra, att vederbörande restauratör finge erlægga skatt med belopp, som överstiger vad han enligt nuvarande bestämmelser maximalt kunnat komma upp till. Den skulle vidare komma att medföra en klassificering av restaurangerna även efter deras kapacitet. För att få avsedd effekt skulle differentieringen slutligen behöva göras så omfattande, att de praktiska fördelarna av en sådan lösning försvinna.

Utredningen har slutligen prövat det i riksdagsmotioner och eljest framförda alternativet att avskaffa restaurangdansbeskattningen. Som skäl härför hade bl. a. återopats skattens ringa statsfinansiella betydelse. Det hade gjorts gällande, att många restauranger skulle ha gått ifrån att anordna dans. I stället hade man i allt större utsträckning övergått till att anordna dans i förhryrda festvåningar.

Utredningen anser emellertid, att dess undersökning rörande skatteutfallet inte ger belägg för dessa uppgifter. Dessutom får man enligt utredningen räkna med att redovisade skatteintäkter, med hänsyn till den bristfälliga kontrollen, knappast kan beräknas ge en tillförlitlig bild av skattens ekonomiska räckvidd. Utredningen stöder denna sin uppfattning på en frekvensundersökning, som redovisas sålunda.

För att få en uppfattning om i vilken utsträckning nöjesskatt redovisas av restaurangerna ha vi genom vederbörande uppbördsmyndigheter införskaffat vissa uppgifter angående restaurangerna i fem städer och lika många landskommuner. Uppgifterna avse restaurangernas kapacitet, antalet under år 1954 anordnade danstillställningar och i anslutning därtill redovisad nöjesskatt. Kapaciteten har i varje särskilt fall bedömts efter restaurangens serveringsyta, antal bord och platser. Uppgifterna härom avse själva dansrestaurangens och därmed »i obehindrad inre förbindelse» stående serveringslokalers maximala kapacitet under danskvällar.

Föreliggande uppgiftsmaterial omfattar 60 restauranger. Dessa hade under år 1954 anordnat sammanlagt 4 325 danstillställningar.

Det av dessa restauranger redovisade antalet dansande i genomsnitt per danstillställning varierar högst avsevärt. Variationerna röra sig mellan 15,5 och 113,0 % av deras kapacitet. I tre fall förekommer en genomsnittsfrekvens, som ligger över 100 %. 27 restauranger ha redovisat dansande gäster med minst 50 % av hela sin kapacitet. Av dessa uppvisa 13 restauranger en genomsnittsfrekvens av 75 % och däröver. Flertalet, nämligen 33 restauranger, ha redovisat mindre än 50 % dansande gäster.

En jämförelse har också gjorts mellan den nöjesskatt, som maximalt skulle ha erlagts av respektive restauranger vid fullsatt hus, och redovisad sådan skatt. Slutsummorna och differensen dem emellan uppgå till

beräknad nöjesskatt	619 178
redovisad nöjesskatt	258 786
	differens 360 392

I genomsnitt ha restaurangerna redovisat 41,8 % av den på grundval av deras kapacitet beräknade totala nöjesskatten.

Sammanfattningsvis konstaterar utredningen, att några fiskaliska skäl knappast kan åberopas för vare sig ett bibehållande eller avskaffande av restaurangdansbeskattningen. För en fortsatt beskattning av restaurangdans skulle närmast tala rättvisesynpunkter. Att finna någon tekniskt hållbar och för såväl restaurangägare som -gäster tillfredsställande form för densamma har emellertid, enligt vad utredningen framhåller, visat sig vara förenat med betydande svårigheter.

Av skäl som förut angivits har utredningen avvisat såväl möjligheten att beskatta samtliga gäster som alternativet att införa schablonbeskattning. Enär utredningen inte funnit några ytterligare alternativ, värda att tagas under övervägande, och då den inte vill förorda en fortsatt beskattning efter nuvarande linjer, föreslår utredningen att skatten på restaurangdans skall upphöra.

Denna skatt uppgick, enligt vad som framgår av föreliggande statistiska material, budgetåret 1953/54 till drygt 1,2 milj. kronor. Anledning saknas enligt utredningen att räkna med att någon större förändring av skatteutfallet sedan dess ägt rum. Ett genomförande av utredningens förslag kunde således beräknas medföra ett skattebortfall av i runt tal 1,2 milj. kronor.

Remissyttrandena

Flertalet remissinstanser delar utredningens uppfattning, att bestämmelserna om beskattning av restaurangdans bör upphöra.

Statskontoret, riksräkenskapsverket och *statens priskontrollnämnd* har sålunda intet att erinra mot att denna beskattning upphör.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför.

Vad beskattningen av restaurangdans beträffar torde visserligen denna ha förekommit så länge att anordnarna av sådan dans med all sannolikhet hunnit utbilda ett system för, hur den skall ordnas utan att uttagandet av nöjesskatt vållar irritation. Några tekniska olägenheter torde alltså icke behöva möta mot dess bibehållande. Då emellertid skattens borttagande skulle i olika avseenden medföra lättnad för restaurangerna samt en sådan lättnad får i nuvarande läge för branschen anses önskvärd, vill länsstyrelsen icke motsätta sig utredningens förslag i denna del.

Länsstyrelsen i Östergötlands län, som livligt tillstyrker utredningens förslag, anför bl. a.

Att skatt stundom måste avfordras den, som besöker restaurang för att där intaga måltid men ej för att dansa, är icke tillfredsställande. Av naturliga skäl är det vidare svårt för uppbördsmyndigheterna att övervaka bestämmelsernas efterlevnad. Osäkerheten om deras rätta tolkning torde ha föranlett en viss eftergivenhet vid deras tillämpning. I varje fall har denna ej blivit enhetlig. Härtill kommer att någon enhetlig praxis ej heller utbildats i fråga om sättet för skattens uttagande från den restaurangbesökande allmänheten.

I tillstyrkande riktning uttalar sig vidare *länsstyrelserna i Kalmar, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Kopparbergs län*.

Överståthållarämbetet anser, att det kan bli en konsekvens av förslagets genomförande att dans på de s. k. danssalongerna skulle kunna bli skattefria. Ämbetet anför.

Anses restaurangdansbeskattningen böra slopas är en begränsning av skattefriheten till att avse dans å de egentliga restaurangerna därför nödvändig. Även med en sådan begränsning kvarstå dock åtskilliga mindre tillfredsställande sidor av förslaget. Den vidlyftiga diskussionen kring dessa spörsmål skall dock här icke återupprepas. Det må här blott framhållas att skälen för restaurangdansskattens avskaffande för Stockholms del icke gälla med samma styrka som på vissa andra håll i landet. De lokala förhållandenas inverkan leder tankarna på någon anordning, varigenom det skulle överlåtas åt vederbörande kommuner att avgöra om ifrågakvarande beskattning skulle upprätthållas inom kommunen eller ej. Ämbetet har dock ej kunnat finna en lösning efter en sådan linje möjlig.

Även *länsstyrelsen i Malmöhus län* påpekar risken för att andra företagare inom nöjesbranschen än de, som för närvarande anordnar danstillställning utan att taga särskild avgift för tillträde till densamma, kan komma att uttaga avgiften genom pålägg på förtäringen. Som exempel nämner *länsstyrelsen* dansetablissemang med möjlighet till servering.

Länsstyrelserna i Värmlands och Västerbottens län anser, att restaurangdansbeskattningen bör bibehållas.

Svenska stadsförbundet är av samma uppfattning och uttalar, att utredningen ej anfört bärande skäl för sitt förslag beträffande restaurangdans.

Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet landsbygdens folk, Folkpartiets ungdomsförbund, Svenska musikerförbundet och *Stim* biträder däremot utredningens förslag.

Så är även fallet med branschens egna organisationer.

Sveriges hotell- och restaurantförbund finner det ådagalagt, att restaurangdansskatten varit förbunden med avsevärda tillämpningssvårigheter, att några enhetliga principer och former för dess upptagande inte gått att tillskapa, att den utgjort en källa till besvär och irritation såväl för företagen som för gäster samt att den varit av ytterligt ringa finansiell betydelse, särskilt sett i förhållande till de olägenheter och kostnader den dragit med sig.

Svenska turisthotellens riksförbund anlägger följande synpunkter på restaurangdansskatten.

När dans anordnats för uteslutande inom anläggningen boende gäster har enligt gällande bestämmelser ingen dansskatt uttagits. Härigenom har ett antal mera avsides belägna företag, som knappast besökas tillfälligt, ej behövt besvara sina gäster med att av dem uttaga dansskatt. De företag där emot, som tillika besökts av icke boende gäster, även om dessa skulle vara ett litet fåtal, har tvingats att uttaga skatt icke allenast av de tillfälliga gästerna utan jämväl av samtliga boende gäster, enär dansen då ansetts gälla som offentlig danstillställning. Det är lätt förklarligt, att de boende gästerna vid sådana tillfällen har svårt att förstå, att vederbörande hotellägare endast följer myndigheternas anvisningar. De är snarare benägna att uppfatta dansskatteplikten som trakasserier och egennyttan från ägarens sida. Vad gäller badortsföretagen på kusterna, där publiken till betydligt större antal består av icke boende gäster, har alltid dansskatt uttagits av alla gäster, boende och icke boende. Även där har gästerna irriterats av skatten, speciellt som samtliga gäster i allmänhet är hänvisade till företagets matsal, vilken ofta även tjänstgör som sällskapsrum. Ett annat irritationsmoment tillkommer också, nämligen att vid försäljning av dansbiljetterna försöka skilja på dansande och icke dansande gäster, en bedömning som givetvis aldrig kan bli tillförlitlig. En semesterfirare, svensk eller utländsk, anser i varje fall, att dans måste vara en självskriven underhållning på en semesteranläggning, och helt allmänt kan sägas, att han ännu inte, trots att dansskatten uttagits under så många år, kunnat acceptera densamma. Härtill bidrar de ovan redovisade avvikelserna vid tillämpningen inom företag av olika karaktär. Men inte endast inom olika företag blir tillämpningen avvikande, utan de olika kommunerna visar också skiftande intresse för skattens uttagande.

Sveriges centrala restaurangaktiebolag hälsar i likhet med branschorganisationerna utredningens förslag i denna del med tillfredsställelse.

Departementschefen

Nöjesskatt utgår i allmänhet endast för tillställningar, till vilka inträdesavgift upptages, och skatten beräknas på grundval av de influtna avgifterna. I fråga om danstillställningar på restaurang föreskrives emellertid skyldighet att erlägga nöjesskatt, även om inträdesavgift ej begäres; skatten uträknas på fiktiva sådana avgifter. Reglerna härom har främst ansetts motiverade av intresset att åstadkomma rättvisa mellan besökare av olika slags danstillställningar. Även önskemål att tillföra det allmänna skatteintäkter torde emellertid ha inverkat.

Av betänkandet framgår, att svårigheter mött vid bestämmelsernas tillämpning. Det har inte kunnat undgås, att skatt uttagits i fall då detta i och för sig inte varit motiverat av bestämmelsernas syfte; dansskatt har sålunda fått erläggas även av andra restauranggäster än dem som deltagit i dansen. Praxis torde av tillgängliga uppgifter att döma ha varit växlande. Vidare kan framhållas, att intäkterna av restaurangdansbeskattningen blivit avsevärt lägre än man räknat med vid bestämmelsernas införande.

Utredningen har prövat ett flertal olika alternativ till ändrad utformning av restaurangdansbeskattningen, varigenom de nyss antydda olägenheterna skulle kunna undvikas. Emellertid har utredningen inte ansett sig kunna

förorda något av dem. De skäl som därvid anförts finner jag bärande. Vid remissbehandlingen har icke heller gjorts något uttalande till förmån för dessa alternativ.

Under sådana förhållanden synes valet böra stå mellan att bibehålla de nuvarande bestämmelserna oförändrade och att i enlighet med utredningens förslag slopa den särskilda restaurangdansbeskattningen.

Från fiskalisk synpunkt har denna beskattning ringa betydelse. Det viktigaste skälet att bibehålla densamma skulle vara att försöka åstadkomma likformighet mellan besökare av dansrestauranger och deltagare i andra danstillställningar. I detta hänseende torde restaurangdansbeskattningen utan tvivel ha haft viss betydelse. Det kan också med visst fog sägas, att danstillställningar på restaurang är typiska nöjestillställningar.

Dessa skäl förlorar emellertid åtskilligt av sin tyngd, när erfarenheten visar att beskattningen kommit att drabba andra gäster än som besökt vederbörande restaurang i syfte att dansa. Den avsedda likställigheten mellan deltagare i olika slags danstillställningar har med andra ord medfört en orättvisa i annat hänseende. Härtill kommer att dansen på en restaurang åtminstone för en del gäster — även sådana som deltar i dansen — icke utgör det huvudsakliga motivet för restaurangbesöket utan mera har karaktär av en extra attraktion. Såsom framgår av det förut sagda har olägenheter även framkommit i form av bristande enhetlighet i tillämpningen.

I några yttranden har befarats att ett avskaffande av restaurangdansbeskattningen skulle kunna föranleda andra anordnare av danstillställningar än restauratörer att kringgå bestämmelserna om nöjesskatt genom att ersätta inträdesavgiften med skyldighet att intaga förtäring till högt pris. Dessa betänkligheter kan jag inte dela. Det torde nämligen sammanhånga med företagets karaktär av restaurang eller icke, om det kan anordna servering i sådan omfattning att intäkterna därav förslår till att täcka omkostnaderna för tillställningen. I konsekvens härmed skall självfallet restaurang, som avforrar gästerna särskild inträdesavgift, kuvertavgift el. dyl. under dansaftnar, i vanlig ordning erlagga nöjesskatt.

Av de här redovisade skälen har jag funnit mig böra biträda utredningens förslag att upphäva de särskilda bestämmelserna i 5 och 8 §§ nöjesskatteförordningen om beskattning av danstillställningar på restauranger.

VII. Beskattningen av varieté- och annan underhållning

på restaurang

Utredningen

Genom rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521), vilken trätt i kraft den 1 oktober 1955, har en viss uppmjukning skett av förbudet att utan särskilt medgivande utskänka rusdrycker i samband med föreställning, till vilken allmänheten äger tillträde, det s. k. varietéförbudet. Det tidigare generella undantaget för konsert har således utsträckts till att avse sång, konsert, uppläsning och annan därmed jämförlig underhållning

på restaurang. För utskänkning av rusdrycker vid föreställning eller underhållning av annat slag fordras däremot allttjämt särskilt medgivande, som lämnas av länsstyrelsen.

Nöjesskatt utgår enligt gällande bestämmelser för varietéunderhållning och därmed jämförlig föreställning på restaurang, i den mån särskild avgift uttages för tillträde till densamma. Utredningen har haft att överväga en sådan ändring av nöjesskatteförordningen, att skatt skall kunna uttagas även i det fall att särskild avgift inte avfordras restauranggästerna. Denna fråga hade i direktiven sammankopplats med planerna på en ändring av restaurangdansbeskattningen. Det ansågs sålunda i och för sig tänkbart, att man på grund av frågornas samband skulle kunna välja samma lösning i fråga om varietébeskattningen, som kunde komma att förordas beträffande restaurangdansen. Som framgår av det föregående har utredningen emellertid ansett sig böra föreslå, att de speciella bestämmelserna rörande beskattning av restaurangdansen skall upphöra.

Utredningen anser det knappast troligt, att utvecklingen kommer att gå därhän, att restaurangerna över lag övergår från att uttaga särskild avgift för varietéunderhållningen till att i stället höja supépriserna i motsvarande mån. Möjligheterna härtill torde enligt utredningen för varje restaurang bli beroende av å ena sidan det aktuella supépriset och å andra sidan storleken av den avgift, restaurangägaren anser sig böra uttaga för varietéinslaget.

Utan kompletterande särbestämmelser är nöjesskatten således ägnad att skapa orättvisa inte blott för restaurangbesökarna utan även restaurangägarna emellan. Härtill kommer den orättvisa, som gör sig gällande gentemot revy- och varietéteatrar, därest restaurangägarna skulle ha denna möjlighet att undgå nöjesskatt för varietéunderhållning, som anordnas av dem i samband med restaurangrörelsen. Utredningen finner således rättvisesympunkterna framträda i ännu högre grad i fråga om beskattningen av varietéunderhållning på restaurang än vad som kan sägas vara fallet med restaurangdansbeskattningen.

För att få en uppfattning om förekomsten av restaurangvarietéer har utredningen från uppbördsmyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö inhämtat uppgifter om i vilken utsträckning där befintliga restauranger efter den 1 oktober 1955 begagnat sig av möjligheten att anordna varietéunderhållning i samband med utskänkning av rusdrycker. Undersökningen har givit följande resultat.

Vid utgången av mars månad 1956 hade, enligt erhållna uppgifter, inalles åtta restauranger i dessa städer börjat anordna sådan underhållning. Särskild avgift för tillträde till föreställningen har genomgående uttagits i såväl Stockholm som Göteborg. Avgiften har varierat mellan 2 och 5 kronor. Under en tidsperiod har en av restaurangerna uttagit avgift med 10 kronor. Restaurangerna i Malmö ha däremot — enligt vad som upplysts — icke uttagit någon avgift alls och följaktligen icke heller redovisat någon nöjesskatt. Restaurangerna i Stockholm och Göteborg ha under här ifrågavarande tid redovisat nöjesskatt för varietéunderhållning med sammanlagt c:a 104 300 kronor.

Besöksfrekvensen utvisar, naturligt nog, en stigande kurva. För oktober månad 1955 redovisades således drygt 20 000 restaurangbesökare. Sedermera ha allt flera restauranger börjat anordna varietéunderhållning och under mars månad 1956 uppgick det redovisade antalet besökare i Stockholm, Göteborg och Malmö till över 40 000.

Det har legat nära till hands för utredningen att även i fråga om varietéunderhållningen söka finna en form för schablonbeskattning. En differentiering efter restaurangernas klass och kapacitet skulle emellertid enligt utredningen även här vara ytterst svår genomförbar. Till skillnad från restaurangdansen företer varietéunderhållningen också avsevärda olikheter restaurangerna emellan med avseende på föreställningens längd och innehåll. En ytterligare differentiering på grund härav finner utredningen stöta på stora, för att inte säga oöverstigliga praktiska svårigheter.

Utredningen konstaterar, att en differentiering av skatten i olika skattekategorier är ägnad att i hög grad komplicera inte blott bestämmelserna på området utan även — och framför allt — deras tillämpning. Detta anses också gälla en varietébeskattning, som grundar sig på en taxesättning av föreställningarna. Utredningen har fördenskull funnit den enklaste lösningen vara att bibehålla beskattningen av restaurangvarietéer i dess nuvarande form. Eftersom denna är beroende av om och i vad mån särskild avgift uttages för tillträde till restaurangen, har emellertid en komplettering av beskattningsreglerna föreslagits liknande den, som varit erforderlig för restaurangdansbeskattningen.

De nya reglerna, som föreslagits skola placeras i 5 och 8 §§ förordningen om nöjesskatt, har ansetts böra utformas i direkt anslutning till den s. k. varietéparagrafen i rusdrycksförsäljningsförordningen. Bestämmelserna avses således skola gälla underhållning i samband med utskänkning av rusdrycker, vartill medgivande lämnats jämlikt 52 § 2 mom. nämnda förordning. Anordnas sådan underhållning, skall — även om särskild avgift för tillträde till nöjestillställningen inte uppbäres — nöjesskatt utgå för densamma.

Det har vidare ansetts erforderligt att fastställa ett lägsta belopp, varmed skatten skall utgå. Utredningen föreslår ett minimibelopp av 50 öre för varje person, vilken äger bevista tillställningen. Beloppet anses ganska väl överensstämma med vad restaurangägarna i förekommande fall hittills fått erlägga i nöjesskatt. En skatt av denna storlek finner utredningen också stå i rimlig proportion till den nöjesskatt, som revy- och varietéteatrarna har att redovisa för biljetter i lägre prislägen. Praktiska skäl talar för att minimiskatten fastställas till ett så jämnt belopp som möjligt.

Utredningen beräknar skatteintäkten av en på angivet sätt utformad beskattning av restaurangvarietéer till omkring 0,5 milj. kronor per år.

Remissyttrandena

Statskontoret tillstyrker den föreslagna kompletteringen av beskattningsreglerna för restaurangvarietéer.

Samma ståndpunkt intar *statens priskontrollnämnd*, som ur rättvisesynpunkt intet har att erinra mot en sådan utvidgning av beskattningen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför.

Att uttaga nöjesskatt vid så kallad varietéunderhållning å restaurang i de fall då särskild avgift härför icke uppbäres finner länsstyrelsen i princip befogat. Det synes naturligt att anknyta skatteplikten till bevisandet av tillställningen. En sådan grund för skatten torde bland annat medföra att skattskyldighet icke föreligger för restauranggäst, som intagit sin plats i annan lokal än den där underhållningen försiggår. Om lokalerna äro direkt anslutna till varandra kan tveksamhet om skattskyldighetens omfattning tänkas uppkomma. Gränsfall av denna typ böra uppmärksammas och närmare regleras i förordningen. Avgörande för skatteplikten bör vara det faktiska bevisandet av underhållningen och ej endast möjligheten att bevista den.

Det föreslagna minimibeloppet finner länsstyrelsen vara för lågt. Länsstyrelsen tillägger.

Till förebyggande av att restaurangerna i syfte att ernå skattelättnad mera allmänt övergå från uttagande av särskild avgift, varvid skatt till fullo måste uttagas, till en mot avgiften svarande höjning av supépriset ifrågasättes, om inte minimiskatten bör fastställas till högre belopp än nu föreslagits i de fall, då särskild avgift ej uttages för underhållningen.

Om inte samma svårigheter skall uppkomma som i fråga om restaurangdansbeskattningen, bör varietéskatten enligt *länsstyrelsen i Kalmar län* uttagas av samtliga gäster och bestämmelserna härom vara klara och entydiga. Vad utredningen föreslagit finner länsstyrelsen vara en enkel och praktisk lösning av denna fråga.

Förslaget tillstyrkes vidare av *fem länsstyrelser* ävensom av *Riksförbundet landsbyggdens folk*, *Svenska stadsförbundet* och *Folkpartiets ungdomsförbund*. Ett par av länsstyrelserna anser dock, att bestämmelsernas tillämpning är underkastad i stort sett samma tillämpningssvårigheter som restaurangdansbeskattningen.

Överståthållarämbetet avstyrker emellertid förslaget. Ämbetet anser det mindre tillfredsställande, att dans och varieté på en restaurang behandlas skattemässigt olika. Ämbetet anför vidare.

Från viss synpunkt kan frågan om en varietébeskattning sägas vara mera komplicerad än frågan om dansskatten. För varieténs del har man nämligen att beakta svårigheterna att avgöra om skatteplikt i det särskilda fallet uppkommit eller ej, eftersom det torde få förutsättas att utrymme mången gång kan tänkas föreligga för invändning mot ett skatteanspråk på den grund att vederbörligt tillstånd icke utnyttjats på avsett sätt. Det synes vidare böra framhållas, att skattefrihet för restaurangdans torde innebära att varieté, som anordnas med särskilt tillstånd, regelmässigt lär bli skattefri enligt huvudsaklighetsregeln i 19 § om tillika anordnas dans. Man synes

med andra ord kunna undgå varietéskatten genom att samtidigt anordna dans.

Om restaurangdansbeskattningen i enlighet med utredningens förslag bringas att upphöra, anser överståthållarämbetet övervägande skäl tala för att de föreslagna särskilda bestämmelserna om beskattning av varietéunderhållning på restaurang inte införes.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som är tillfredsställd med förslaget att slopa restaurangdansbeskattningen, konstaterar med beklagande att utredningen i stället föreslagit en beskattning av varieté- och annan underhållning på restaurang efter exakt samma linjer, som nu gäller för restaurangdans. Länsstyrelsen anför följande.

Frågan om vem som skall anses äga bevista en tillställning, får väl avgöras med ledning av de anvisningar, som skisserades för tillämpningen av reglerna om restaurangdansbeskattningen, men det kan ifrågasättas om icke denna tillämpning här kommer att ställa sig ännu svårare. I varje fall är det lättare att avgöra, om en person verkligen deltagit i dansen på en restaurang än om han »bevistar» en varietéföreställning där, såvida man icke vill skapa den stränga regeln, att alla gäster i etablissemangets samtliga lokaler skola anses äga bevista föreställningen. Det må framhållas, att de lokala förhållandena kunna vara sådana, att en gäst måste lämna sin bordsplats för att se ett varieténummer men att han mycket väl kan avlyssna det från samma plats. Han kan alltså sägas från sin plats »bevista» ett sångnummer men ej ett dansnummer.

Här må erinras om att restauranger, som anordna varietéföreställningar, ibland ha ett särskilt rum inrättat till bar. Då några supéer icke serveras där, kan restauranginnehavaren icke där »baka in» någon nöjesskatt i supépriset. Vissa bargäster sitta kanske kvar under ett varieténummer och sakna varje möjlighet att därifrån se eller avlyssna numret, men de äga säkerligen rätt att bevista det. Å ena sidan är det väl föga troligt, att de skulle vägras tillträde men det synes å andra sidan olämpligt, att nöjesskatt skall påföras dem. Vad här anförs om gäster i en barlokal gäller även om gäster i andra, angränsande lokaler.

Liknande synpunkter framföres av *länsstyrelserna i Kopparbergs och Västernorrlands län*, vilka också avstyrker förslaget.

Även intresseorganisationerna intar en avvisande hållning till förslaget. Därvid åberopas inte bara befarade tillämpningssvårigheter utan även den obetydliga skatteintäkten som skulle vara att påräkna.

Svenska teaterförbundets fackorganisation yttrar följande.

Det kan givetvis hävdas, att restaurangägarna, för vilka den artistiska underhållningen i första hand är ett medel att öka omsättningen inom restaurantnäringen, har större ekonomiska möjligheter att bära nöjesskatten än teatrar av olika slag.

Den beräknade intäkten av varietéskatten uppgår emellertid endast till 0,5 milj. kronor, ett belopp som knappast torde uppväga de administrativa och andra nackdelar, som är förknippade med ett bibehållande av denna skatt.

Varietéföreställningen är en nyhet för Sverige. Detta medför, att svenska artister finns att tillgå endast i begränsad utsträckning; de svenska artisterna saknar i stor utsträckning rutin och repertoar på detta område. Den extra

belastning, som nöjesskatten utgör, kan antas stärka tendensen att varietéarrangörerna för att vara på den säkra sidan engagerar välkända, enkannerligen utländska varietéartister. Därigenom försvåras och försenas ytterligare tillväxten av en svensk kader av varietéartister.

Stim anför bl. a.

Det är ingalunda givet, att alla restauranggäster också blir åskådare till varietéunderhållningen. Vidare förefaller det också vara svårt att draga en klar gräns mellan artistuppträdanden och varietéföreställningar på restaurang. Denna gränsdragning har STIM alldeles särskilt haft anledning diskutera med representanter för restaurangnäringen, då det gällt att fastställa STIMs ersättning vid varietéuppträdanden. En restaurang kan rubricera ett artistuppträdande av en vissångare eller instrumentalist som varieté. En annan restaurang kan underlåta att såsom varieté annonsera vissa varietébetonade artistuppträdanden som exempelvis interfolierar dans- eller konsertmusiken. Då utredningen beträffande nöjesskatten på teater, konserter, sportevenemang, tävlingar, vissa föreställningar i samlingslokaler etc. icke reagerat för ett skattebortfall av 9 milj. kronor och beträffande restaurangdansbeskattningen för ett skattebortfall av över 1 milj. kronor, förefaller det som om det ur alla synpunkter vore logiskt och riktigt med hänsyn till olika praktiska svårigheter att avskaffa skatten på restaurangvarieté, som endast beräknas ge en intäkt på 1/2 milj. kronor.

Sveriges hotell- och restaurangförbund pekar på svårigheten att avgöra för vilken underhållning skatt skall utgå. Förbundet anför härom följande.

Liksom tidigare gäller enligt § 1 som förutsättning för skatteplikt, *dels* att fråga skall vara om »nöjeställning» och *dels* att allmänheten har tillträde till tillställningen mot avgift. Den första förutsättningen, begreppet »nöjeställning», bestämmes närmare i § 3 genom uppräknig av olika typer av tillställningar. Begreppet har i förslaget icke på något sätt utvidgats utan i stället inskränkts genom att vissa typer av tillställningar borttagits. Den nyinförda § 5 innehåller icke någon utvidgning av själva begreppet. Denna paragraf gäller uteslutande den andra förutsättningen, och beträffande denna har den utvidgningen gjorts, att skatt, då dispens enligt RFF lämnats för utskänkning i samband med varieté o. dyl., skall utgå »ändock att särskild avgift för tillträde till nöjeställningen icke uppbäres». Paragrafen innebär sålunda endast en komplettering till förutsättningen om »tillträde mot avgift», men man kan, särskilt genom användningen av ordet »underhållning» i mera allmän betydelse, lätt få den uppfattningen, att paragrafen innefattar en utvidgning på så sätt, att skatt alltid skall utgå för underhållning å restaurang, som har dispens enligt RFF. Frågan har betydelse, när gränsdragningen mellan dispenskrävande och dispensfri föreställning enligt RFF icke är densamma som mellan skattebelagd och skattefri föreställning enligt förslaget till nöjesskatteförordning. Belysande är det fall, att en restaurang exempelvis anordnar teaterföreställning och uppvisning i konstnärlig dans. Här för kräves dispens enligt RFF, men underhållningen är icke nöjesskattebelagd. Givetvis skall, trots förefintligheten av dispens enligt RFF, någon nöjesskatt icke utgå. Vidare böra särskilt de fall uppmärksammas, då ett företag erhållit dispens utan att regelbundet anordna dispenskrävande program. Den omständigheten att dispens utverkats — ofta endast som säkerhet mot lagöverträdelse, för den händelse underhållningen vid något tillfälle skulle erfordra dispens — kan rimligen icke medföra utökning av skattskyldigheten.

De nu berörda svårigheterna att rätt förstå innebörden av den föreslagna

konstruktionen torde möjligen genom omredigering kunna elimineras, men de praktiska tillämpningssvårigheterna äro därmed icke undanröjda. Kvar står det största problemet, nämligen att avgöra vad som menas med »kaba- ret- och varietéföreställning». Häremot kanske invändes, att förslaget i detta avseende ju icke innebär någon ändring i vad som nu gäller. Invändningen är visserligen riktig, men den saknar betydelse, då frågan hittills varit föga aktuell för restauranternas del och det icke finnes någon praxis att falla till- baka på. I de flesta fall då tveksamhet kunnat råda har någon avgift icke upptagits, och frågan om skatteplikt har därför ej kommit upp. Om den i § 5 angivna utvidgningen genomföres, blir förhållandet ett annat. Då blir det nödvändigt att i alla de fall, där någon underhållning utöver — praktiskt tag- et — musikalisk sådan förekommer avgöra om den kan rubriceras som ka- baret- eller varietéföreställning. De svårigheter som härvid uppstå ligga i öp- pen dag. Uppbördsorganen ställas inför synnerligen intrikata bedömanden, ej blott i fråga om en underhållnings kvalitativa karaktär utan även då det gäller att avgöra om ett underhållningsmoment skall anses som »nöjestill- ställning». Subjektiva värderingar bli avgörande, och företagen få arbeta under ett osäkerhetstillstånd, som icke kan godtagas.

Bestämmelsernas anknytning till rusdrycksförsäljningsförordningen kom- mer enligt förbundet att föra med sig uppenbara orättvisor. Förbundet an- för.

Om ett företag anordnar varieté utan något samband med utskänkning av rusdrycker — det kan gälla både företag med och företag utan utskänk- ningsrättigheter — och icke tar någon inträdesavgift utan i stället har ett relativt högt pris på en måltid, exempelvis en s. k. kaffe- eller tecomplet, fö- religger icke någon skattskyldighet. Då avsikten varit att med skatt komma åt en maskerad inträdesavgift och icke rusdrycksförtäringen — som ju är högt beskattad ändå — är konstruktionen enligt vår uppfattning felaktig.

Systemet med en minimiavgift torde enligt förbundet komma att föra med sig, att de flesta företag utnyttjar möjligheten att inbaka avgiften i måltidspriset. Förbundet tillägger.

I varje fall kan man nog räkna med att företagen ej komma att uttaga högre avgift än den å vilken 15 % motsvarar minimiavgiften och att över- skjutande varietékostnader inbakas i priset. De företag, som av vissa skäl — exempelvis att man icke vill ha olika måltidspriser i lokal med och lokal utan varieté — önska uttaga avgiften synligt, böra icke härigenom komma i sämre ställning. Vi anse därför att skatten, därest den trots alla invänd- ningar mot densamma godtages, bör utformas som en fast avgift.

Det kommer också — framhåller restaurantförbundet — att möta stora svårigheter, när det gäller att avgöra av vilka gäster skatt skall uppbäras. Förbundet anför vidare härom.

Dessa svårigheter komma att accentueras, då restauranter med varieté ej längre kunna räkna med fullsatta lokaler utan åter i viss utsträckning få bygga sin försäljning även varietékvällar på utan föregående beställning inkommande gäster. Detta är det normalförhållande, vilket man, i synnerhet på landsortsföretagen, efter den första övergångstiden har att räkna med. Detta innebär, att restauranternas möjligheter att klassificera sina gäster som varietébesökare respektive icke-varietébesökare avsevärt reduceras. En gäst kan helt ofrivilligt komma att övervara varietéprogrammet. Han t. ex. skall just gå eller han anländer mitt under pågående program eller vid slu-

tet därav. Skall skatt upptagas? Vilka möjligheter har restaurantpersonalen, vars primära uppgifter dock är av annan art, att kontrollera och avgöra gästens egenskap av skattskyldig eller icke? Det må vidare erinras om att en restaurant dock huvudsakligen är till för att bjuda sina gäster förtäring och att ingalunda alla gäster, som i denna del tar restaurantens tjänster i anspråk, äro intresserade av varieté eller den varieté, som det i förekommande fall är fråga om. Gåsten får betala skatt för något han ej vill se.

De rättvisesynpunkter, som utredningen ansett utgöra skäl för en beskattning av här ifrågavarande slag, har enligt förbundet varken teoretiskt eller praktiskt någon bärkraft och anses ej kunna tillmätas någon betydelse i detta sammanhang.

Svenska turisthotellens riksförbund och *Sverges hotell- och restaurangpersonals förbund* instämmer i de synpunkter, som framförts av restaurantförbundet.

Sveriges centrala restaurangaktiebolag illustrerar tillämpningssvårigheterna med följande exempel.

På en restaurang med rusdrycksutskänkning i Stockholm förekom nyligen ett underhållningsprogram med följande inslag:

- a) en fransk vissångerska,
- b) ett spanskt danspar,
- c) en illusionist.

Programpunkterna a och b ägde ett högt konstnärligt värde, punkten c i varje fall ett betydande underhållningsvärde. För programpunkten a (musikunderhållning) erfordras intet medgivande enligt rusdrycksförsäljningsförordningen och föreligger enligt utredningens förslag ingen nöjesskatteplikt. För punkten b (uppvisning i konstnärlig dans) erfordras medgivande enligt förstnämnda förordning men föreligger enligt förslaget icke nöjesskatteplikt. Programinslaget c slutligen är såväl tillstånds- som skattepliktigt. Enbart detta inslag medför alltså, att nöjesskatt skall utgå för tillställningen och skatt beräknas på en avgift — friliggande eller dold i måltidspriset — avpassad efter kostnaderna för programmets genomförande i dess helhet. Utbytes programpunkten c exempelvis mot en recitation av ett parti ur ett främmande lands dramatiska diktning — ett högklassigt sådant inslag förekom för ungefär ett år sedan på en annan restaurang — bortfaller skatteplikten helt, medan kravet på särskilt medgivande kvarstår på grund av programpunkten b. Utbytes även denna, exempelvis mot ett harpsolo — ett uppskattat inslag bland restaurangvarieténumren sistlidna höst — blir programmet i dess helhet befriat både från krav på särskilt medgivande och från skatteplikt.

Även om skatteplikten utvidgades till att omfatta inte endast nöjeställningar i nöjesskatteförordningens mening utan alla föreställningar, vid vilka medgivande enligt 52 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen kräves, skulle beskattningen enligt bolaget komma att medföra minst lika oantagbara konsekvenser.

Restaurangbolaget berör vidare bl. a. de gränsdragningsvårigheter, som även på detta område följer av utredningens förslag om skattefrihet för teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning och uppvisning i konstnärlig dans. Om en varietébeskattning av föreslagen typ ändock infördes, bör minimiavgiften enligt bolaget inte sättas högre än 30 öre per person.

Departementschefen

Genom 1954 års rusdrycksförsäljningsförordning har vidgade möjligheter införts för restauranger med rusdrycksrättigheter att anordna underhållning för sina gäster. För annan underhållning än sång, konsert, uppläsning och vad därmed är jämförligt kräves dock särskilt tillstånd. Det ligger i sakens natur, att den tillståndsbundna underhållningen kan vara av varierande art. Tillstånd kräves sålunda inte bara för egentliga varietéföreställningar utan också för exempelvis enstaka dansuppträdanden. Ett tiotal restauranger synes hittills ha anordnat underhållning som kan betecknas såsom varieté.

Enligt nuvarande regler utgår nöjesskatt för underhållning på restaurang i den mån inträdesavgift uppbäres. Med inträdesavgift är i detta sammanhang att likställa kuvertavgift, bordsavgift o. dyl. Utgår inte sådan avgift, föreligger inte heller skyldighet för restauratören att betala nöjesskatt.

Utredningens förslag innebär att nöjesskatt skall uttas även i sistnämnda fall, varvid de nuvarande bestämmelserna om restaurangdansbeskattning tjänat som förebild. Det synes vara avsett att nöjesskatt skall utgå, så snart särskilt tillstånd utverkats till underhållningen och således också i fall då densamma, t. ex. ett dansuppträdande, enligt utredningens förslag inte skulle varit skattepliktig, om den anordnats i annan lokal.

Till förmån för utredningens förslag kan åberopas, att restaurangvarietéer i egentlig mening är typiska nöjestillställningar samt att de föreslagna reglerna tillgodoser intresset av att erhålla likformighet i beskattningen mellan varietérestauranger med och utan inträdesavgift. Även i förhållande till varietéteatrar skulle större rättvisa uppnås. På sådana grunder har utredningens förslag också tillstyrkts av några remissinstanser.

Mot förslaget talar emellertid i stort sett samma skäl som mot den särskilda restaurangdansbeskattningen. Såsom framgår av flera yttranden, skulle svårigheter möta att avgöra om skatt skall beräknas för gäster som inte sitter så placerade att de från sina bord omedelbart kan avnjuta uppträdandena. Det torde ej heller kunna undvikas, att skatt utkräves för gäster, som besöker restaurangen i annat syfte än att se och höra varietéuppträdandena.

Utredningens förslag har vidare mött den invändningen att nöjesskatt inte rimligen bör utkrävas för annan underhållning än som eljest skulle vara skattepliktig. Förslaget synes emellertid, som jag tidigare framhållit, gå betydligt längre. Skatteplikten har anknutits till det förhållandet att särskilt tillstånd till underhållningen utverkats enligt rusdrycksförsäljningsförordningen. Att nöjesskatt med 50 öre per gäst utkräves exempelvis för ett enstaka uppträdande torde knappast vara motiverat. Om man vill genomföra utredningens förslag att skattlägga sådana restaurangvarietéer, för vilka inträdesavgift inte uppbäres, synes därför skatteplikten böra begränsas till vad som gäller andra sceniska eller musikaliska uppträdanden än på restaurang, d. v. s. till vad som är att beteckna som revy, kabaret, va-

riété eller därmed till art och syfte jämförlig underhållning. Härvid uppkommer emellertid en särskild svårighet. På restauranger, som inte uppbär entré av gästerna, torde underhållningsprogrammen merendels vara tämligen kortvariga och endast uppta ett fåtal nummer. Gränsdragningen mot sådan underhållning som är skattefri blir under dylika förhållanden vanskeligare än eljest.

Vad de åberopade rättvisesynpunkterna angår kan anmärkas att dessa inte fått stöd i yttranden från organisationer som närmast skulle kunna förväntas ställa sig bakom desamma.

Slutligen kan nämnas, att de beräknade intäkterna från den föreslagna beskattningen är obetydliga, omkring 500 000 kronor, en summa som torde nedgå om de förut antydda begränsningarna i skatteplikten företas.

Med hänsyn till vad här anförts finner jag mig böra inta samma ståndpunkt som i fråga om restaurangdansbeskattningen, vilket innebär att jag inte kan tillstyrka utredningens förslag i förevarande del. Nöjesskatt bör alltså liksom hittills utgå endast under förutsättning att inträdesavgift, kuvertavgift, bordsavgift el. likn. uppbäres.

VIII. Omläggning av biografbeskattningen

Frågans tidigare behandling

I en av framlidne revisionskommisariern *N. R. Detlofsson* på offentligt uppdrag hösten 1954 utarbetad promemoria angående fortsatt stöd åt den svenska filmproduktionen diskuterades frågan, om inte denna produktion kunde göras mindre förlustbringande genom en höjning av biljettpriserna. I promemorian anfördes härom följande.

Vid en diskussion om en höjning av biografbiljettpriserna som medel att öka den svenska filmproduktionens intäkter måste det emellertid beaktas, att — vid oförändrade filmhyror — bara en obetydlig del av det som publiken får betala mer kommer denna produktion till godo. Av en prishöjning med 10 öre per biljett får, med hänsyn tagen till nu utgående statsbidrag, det allmänna i form av nöjesskatt över 4 öre, biografägarna bortåt 3,5 öre, de utländska producenterna 1,5 öre och de svenska producenterna mindre än 1 öre. Det kan väl tänkas, att man genom justeringar av filmhyrorna skulle kunna något reducera biografägarnas och de utländska producenternas andelar av höjningen till förmån för de svenska producenterna; genom sådana justeringar skulle å andra sidan den svenska filmens konkurrenskraft i någon mån minska. Under sådana förhållanden vill det synas, som om i dagens läge övervägande skäl skulle tala mot att enbart hänvisa den svenska filmproduktionen att via en höjning av biografbiljettpriserna skaffa sig den intäktsförbättring, som kan vara motiverad.

Det sagda innebär, att biografnöjesskattens konstruktion och storlek medför att en höjning av biljettpriserna måste bli avsevärt större än den kostnadsstegring som avses skola täckas, detta även bortsett från prishöjningens

inverkan på publikfrekvensen. Då frågan om fortsatt stöd åt den svenska filmproduktionen anmäldes i propositionen nr 85 till 1955 års riksdag, framhöll dåvarande chefen för finansdepartementet, att han ämnade föreslå en närmare undersökning om möjligheterna till en sådan omläggning av nöjesskatten, att en höjning av biografbiljettpriserna i högre grad än nu skulle kunna komma filmproducenterna till godo.

Enligt utredningens direktiv skulle riktpunkten vara att automatiken i biografnöjesskattens anpassning efter inträffande prisförändringar skulle begränsas så långt detta låter sig göra med bibehållande av en rimlig avvägning av skattebelastningen. Som en tänkbar lösning angavs i direktiven, att en viss del av den nuvarande procentuella skatten omvandlas till en fast skatt per biljett, oberoende av priset. En förutsättning skulle vara, att de förslag som kunde framkomma utformades så att det allmännas nöjesskatteinkomster i nuvarande läge lämnades i det väsentliga orubbade.

Utredningen

För att få praktisk betydelse måste den omläggning, varom här är fråga, enligt utredningen innebära en väsentlig sänkning av marginalsattesatsen. Utredningen anför vidare härom följande.

Om biljettpriset med nuvarande skattebestämmelser höjes från 2: 25 — enligt föreliggande statistik för budgetåret 1953/54 det ojämförigt vanligaste biljettpriset — till 2: 50, tar det allmänna 45 % av 25-öringen eller 11 öre i skatt, medan de enskilda intressenterna, främst biografägare och filmproducenter, få dela återstående 14 öre. En omläggning bör för att förtjäna praktiskt diskuteras ge till resultat, att de enskilda intressenternas andel av 25-öringen ökas till åtminstone c:a 20 öre.

Med utgångspunkt härifrån diskuterar utredningen olika möjligheter att nå det åsyftade resultatet, nämligen att beskattningen av biljettpriser på nuvarande nivå ej ändras, under det att höjningar beskattas efter en lämpligt avvägd lägre sattesats eller eventuellt till någon del lämnas obeskattade.

Det skulle med andra ord möjligen kunna stadgas, att vid höjning av biografbiljettpriserna utöver nivån t. ex. den 1 juli 1957 nöjesskatten för höjningen begränsas till 10 eller 20 %. En sådan lösning är emellertid föga tilltalande tekniskt sett och direktiven taga uppenbarligen sikte på en mera definitiv omläggning. Under sådana förhållanden torde avgörande skäl tala mot den antydda lösningen. Det är sålunda knappast tillfredsställande, att skatten för biljetter till ett visst pris skulle komma att uppgå till skilda belopp, allteftersom priset höjts före eller efter den tidpunkt till vilken man valt att anknyta. Vidare skulle särskilda problem uppkomma i fråga om biografier, som tillkommit efter den bestämda tidpunkten, liksom över huvud när det gäller att fastställa, om ett visst biljettpris skall betraktas som en höjning av ett tidigare lägre pris för samma plats eller ej.

En annan metod, genom vilken man i viss utsträckning skulle kunna skapa utrymme för skattefria prishöjningar, är att låta skatten stiga trappstegsvis med biljettpriset i stället för som nu kontinuerligt. Skatten skulle exempelvis — med anknytning i stort sett till nuvarande sattesatser — kunna bestämmas till 25 öre för biljettpriser t. o. m. 1: —, 40 öre för biljettpriser

1: 01—1: 50, 65 öre för biljettpriser 1: 51—2: —, 85 öre för biljettpriser 2: 01—2: 50 etc. Med denna metod skulle emellertid endast vissa biljettpriser, de som ej ligga vid eller i närheten av den övre gränsen för de bestämda biljettprisskikten, mera nämnvärt kunna höjas utan skattekonsekvenser. Biljettpriserna skulle med andra ord förmodligen efter hand tendera att stiga upp mot de övre gränserna för respektive skikt, varefter ytterligare höjning knappast skulle kunna komma i fråga, då ju vid en sådan det allmänna först skulle ha mera skatt — med 50-öresskikt som i exemplet skulle »skattetrappsteget» bli 20 à 25 öre — innan de enskilda intressenterna kunde draga någon fördel av prishöjningen. Saken kan också uttryckas så, att biljettpriserna i den nedre hälften av varje skikt över huvud taget icke skulle komma att tillämpas, eftersom ju t. ex. ett biljettpris på 2: 15 skulle ge mindre i netto åt biografägaren än ett biljettpris på 2: —. Det sagda får anses vara tillräckligt för att klarlägga, att denna metod icke erbjuder någon acceptabel lösning.

Enligt det i direktiven angivna alternativet skulle en fast skatt per biljett kombineras med en sänkt skatt av nuvarande typ. Utredningen konstaterar emellertid, att en sådan omläggning skulle föra med sig en rätt väsentlig skattehöjning i låga biljettprislägen och en motsvarande sänkning i höga. Att bestämma den rörliga delen av skatten till exempelvis 10 procent av den del av biljettpriset som ligger under 1: —, 20 procent av den del som ligger mellan 1: — och 2: 50 och 30 procent av återstoden ger väsentligen inte annat resultat än om den bestämdes till 15 procent av hela biljettpriset.

Även om sistnämnda alternativ från rent teknisk synpunkt inte är utsatt för samma invändningar som de föregående, ifrågasätter utredningen ändå dess lämplighet. Utredningen anför följande.

Det torde sålunda få anses tämligen sannolikt, att en förskjutning av skattebelastningen från dyrare till billigare biljetter måste återverka på biljettpriserna på motsvarande sätt eller med andra ord så, att de lägre biljettpriserna höjas och de högre sänkas. Eftersom det i stor utsträckning torde vara de små och medelstora biograferna med dålig lönsamhet, som tillämpa de lägre biljettpriserna, skulle en dylik skatteomläggning av allt att döma verka ogynnsamt i konkurrenshänseende. Ett särskilt stöd åt småbiograferna skulle förmodligen icke helt och hållet kunna neutralisera dessa konsekvenser. En skatteomläggning av denna typ skulle uppenbarligen också innebära, att de skäl, som föranlett den nuvarande progressiviteten i biografbeskattningen, lämnas helt utan beaktande. I och för sig äro måhända skälen att för biografernas del göra avsteg från den eljest tillämpade proportionella nöjesskatten icke särskilt bärkraftiga. Om man på en gång skall gå över från progressiv beskattning till dess raka motsats torde det ändå fordras, att vinsterna härav äro påtagliga.

Fördelarna av omläggningen skulle — som ovan sagts — vara att biografägare och filmproducenter i högre grad än nu skulle kunna skörda frukterna av en kostnadsmässigt motiverad biljettprishöjning. Det är emellertid tveklöst, om dessa fördelar kunna anses tillräckliga för att tillfredsställande motivera omläggningen. Det bör sålunda framhållas, att omläggningen i princip icke kommer att ge utslag vid en prishöjning, som har sin grund i penningvärdeförsämring; i en sådan situation måste uppenbarligen den fasta bottenkatten höjas, om det allmänna vill undvika en reell sänkning av nöjesskatteinkomsterna. Förmodligen skulle vinsterna komma att slås ut på alla intressentkategorier — biografägare, utländska filmproducenter, svens-

ka filmproducenter — oavsett för vilken kategori behov av ökade inkomster kan föreligga; vad de utländska filmproducenterna beträffar torde det knappast finnas anledning räkna med något behov av ökade inkomster, som bör tillgodoses på detta sätt. Slutligen torde denna omläggning av nöjesskatten knappast göra sådant stöd i andra former överflödigt, som för närvarande utgår till de svenska filmproducenterna, liksom knappast heller det särskilda stöd, som aktualiserats för småbiografernas del.

Några siffror må illustrera detta. Om skatten utgick med 50 öre per biljett plus 15 % av biljettpriset, skulle en höjning med 25 öre av alla biljettpriser totalt ge de enskilda intressenterna c:a 5 milj. kronor mer än vid nuvarande skattesatser, allt under förutsättning av oförändrad publikfrekvens. Av detta belopp skulle biografägarna få drygt 3, de utländska filmproducenterna inemot 1,5 och de svenska filmproducenterna endast omkring 0,5 milj. kronor. Till jämförelse må erinras om att det nuvarande stödet till den svenska filmproduktionen beräknas uppgå till 2,5 à 3 milj. kronor per år.

Vid en lösning enligt detta alternativ skulle det bli nödvändigt att särskilt reglera beskattningen av de billigaste biljetterna, närmast barnbiljetterna vid matinéföreställningar. Vidare skulle enligt utredningen speciell uppmärksamhet behöva ägnas åt beskattningen av abonnemangs- och liknande biljetter, för att icke avsedda möjligheter till skattelindring skulle förebyggas.

Utredningen finner det knappast möjligt att, med bibehållande av en rimlig avvägning av skattebelastningen, i nämnvärd grad begränsa automatiken i biografnöjesskattens anpassning efter inträffande prisförändringar. Möjligheterna att genom en teknisk omläggning av nöjesskatten åstadkomma, att en höjning av biografbiljettpriserna i högre grad än nu skulle kunna komma filmproducenterna till godo, bedömer utredningen således som mycket små.

I detta läge har utredningen övervägt, om inte syftet med omläggningen i någon mån skulle kunna uppnås genom att man ersätter nuvarande skattesatser med en enda skattesats och därigenom avskaffar skattens progressivitet. Den genomsnittliga skattebelastningen på biografbiljetterna håller sig enligt utredningen omkring 38,3 procent. Om det allmännas nöjesskatteinkomster skall lämnas i det väsentliga orubbade bör skattesatsen inte alltför mycket understiga denna genomsnittsprocent. En sänkning till 38 procent skulle medföra en minskning av biografnöjesskatten med 0,3 procent av biljettintäkterna eller — enligt vad som kan beräknas med stöd av föreliggande statistikmaterial — i runt tal 490 000 kronor. Vid en höjning av biljettpriserna skulle vidare det allmännas andel av höjningen komma att minska med 7 procent.

Utredningen har emellertid, mot bakgrund av det föreslagna s. k. producentandelssystemet, ansett sig böra överväga en kraftigare sänkning av den effektiva skattesatsen i samband med slopandet av den progressiva skatteskalen. Det har nämligen inte ansetts möjligt att i dagens läge genomföra producentandelssystemet utan att biografägarna beredes kompensation för producentandelen i form av skattelättnad. Utredningen anför.

Biografbeskattningen torde i nuvarande läge få anses vara av en sådan storleksordning, att dess prissfördyrande effekt — även om skattens pro-

gressivitet slopas — med all sannolikhet kommer att vara högst kännbar för branschen som helhet. Om den ekonomiska utvecklingen fortgår som hittills, torde ytterligare löne- och prishöjningar bli oundvikliga. Den snabba utvecklingen på det tekniska området kan vidare komma att kräva kapitalinvesteringar av betydande mått, vilka torde bli särskilt kännbara för den mindre bärkraftiga delen av branschen. Den begynnande konkurrensen från televisionen är även en faktor att räkna med.

Utredningen betonar dock, att utgångspunkten för en mera betydande skattesänkning bör vara att producentandelssystemet kommer till genomförande. Om så icke blir fallet, finner utredningen, att skäl för en effektiv skattesänkning icke längre torde föreligga.

För att en sänkning av skattesatsen skall få någon betydelse för film- och biografbranschen bör den enligt utredningen uppgå till tre eller fyra procent. Med hänsyn jämväl till önskvärdheten av att få en skattesats, som är lätt att räkna med, föreslår utredningen, att nöjesskatten för biografafföreställningar fastställas att utgå med 35 procent å bruttopriset för varje biljett, skatten däri inräknad.

Förslaget innebär, att den effektiva skattesatsen sänkes med (38,3 — 35,0 =) 3,3 procent. Räknat på den för budgetåret 1953/54 redovisade totala bruttointäkten — 163,7 milj. kronor — har skattesänkningen under i övrigt oförändrade förhållanden beräknats medföra ett skattebortfall av inemot 5,5 milj. kronor.

Ledamoten *Christenson* framhåller i sin reservation, att biografnöjesskatten i England och Frankrike varit föremål för upprepade skattesänkningar och att skattesatsen nu utgör i England 31,3 och i Frankrike 32 procent. Med utgångspunkt härifrån finner reservanten en ytterligare sänkning av skatten på biografafföreställningar böra övervägas.

Med hänsyn till de betydande inkomster det allmänna har av biografafföreställningar ifrågasätter reservanten vidare, om inte en del av biografnöjesskatten — förslagsvis 3—4 procent — borde tillföras en särskild fondbildning för branschens folk. Medlen från denna fond skulle främst användas till lån eller tillfällig hjälp åt småföretagarna inom branschen. Bidrag från fonden skulle även kunna lämnas till uppförande av nya biograflokaler, modernisering och försköning av gamla inredningar samt förbättring av den tekniska biografutrustningen.

Remissyttrandena

Statskontoret har intet att erinra mot att den progressiva skatteskalen slopas men finner däremot att tillräcklig anledning inte föreligger att i samband därmed sänka den effektiva skattesatsen. Denna bör således enligt ämbetsverket bestämmas till det procenttal — efter lämplig avrundning — som svarar mot genomsnittsprocenten för skatteuttaget vid tidpunkten för statsmakternas beslut om avskaffandet av skattens progressivitet.

Den av utredningen föreslagna omläggningen av biografbeskattningen till

en för alla prislägen enhetlig skattesats är enligt *riksräkenskapsverket* — oavsett om den baseras på den nuvarande genomsnittliga skattesatsen eller en lägre sådan — ägnad att reducera marginalskattens verkningar. Med hänsyn härtill förordar ämbetsverket en omläggning av biografbeskattningen från nu tillämpade differentierade skattesatser till en enhetlig skattesats.

Statens priskontrollnämnd tillstyrker förslaget att övergå till en proportionell skattesats samt anför härvid följande.

Den nuvarande nöjesbeskattningen av biografställningar har den ur nämndens synpunkt otillfredsställande verkan att man för en i och för sig berättigad prishöjning måste inkalkylera en marginalnöjesskatt av 45 %. Med en sådan beskattning synes det i likhet med vad utredningen framhåller helt saknas förutsättningar att prisvägen åstadkomma en tillräcklig resultatförbättring. Den av utredningen föreslagna omläggningen av biografbeskattningen till en för alla prislägen enhetlig skattesats är därför oavsett om den baseras på nuvarande genomsnittliga eller en lägre skattesats ägnad att undanröja marginalskattens ogynnsamma verkningar. En enhetlig skattesats enligt utredningens alternativa förslag får visserligen den konsekvensen att skatten per biljett ökar i prislägen upp till kronor 1:50 respektive 2:25 och därför kan föranleda en höjning av sådana biljetter. Skillnaden i skatt enligt nuvarande regler och utredningens alternativa förslag med 35 eller 38,3 %:s skattesatser utgör emellertid i behållning efter skatt högst 5 å 8 öre per biljett räknat. Dessutom kan den föreslagna särskilda skattebefrielsen för småbiograferna få viss inverkan på prissättningen i dessa lägre prislägen.

Nämnden förklarar vidare, att den i princip intet har att erinra emot en justering av skattesatsen i enlighet med förslaget, men erinrar dock om att biograferna efter utredningens ställningstagande genomfört en generell prishöjning med ca 25 öre per biljett. Nämnden anför.

Vid förändrad publik- och föreställningsfrekvens kan denna prishöjning totalt genomförd beräknas medföra en ökad nettointäkt för film- och biografbranscherna enligt 1953/1954 års försäljningssiffra (ca 75 milj. biljetter) å 10,3 milj. kronor enligt nuvarande marginalbeskattning. Efter en omläggning av skatten till 35 % skulle nettointäkten öka till 12,2 milj. kronor, medan en skattesats å 38,3 % skulle ge en nettointäktsökning å ca 11,5 milj. kronor. Även om prishöjningen icke skulle ha genomförts över lag och höjningen i vissa fall icke skulle utgöra 25 öre, torde densamma likväl kunna beräknas medföra en intäktsökning med belopp, som överstiger vad den föreslagna justeringen av den effektiva skatten beräknas inbringa. Prishöjningen och skattejusteringen synes under i övrigt oförändrade förhållanden kunna beräknas medföra en nettointäktsökning för film- och biografbranschen med minst 15 milj. kronor.

Även om man med hänsyn till det genom prishöjningen ändrade läget kan ifrågasätta, huruvida en justering av skattesatsen är motiverad, vill nämnden dock inte motsätta sig en sådan av följande skäl.

För biografier i klasserna III t. o. m. VI medför skattejusteringen ingen egentlig förbättring för biografägarna, eftersom den effektiva skatten nu endast obetydligt överstiger 35 % hos dessa biografier. Den vidtagna 25 öreshöjningen påverkar icke detta förhållande i någon större grad. Av denna anledning är dessa biografier även vid en skattejustering för en lönsam drift

helt beroende av den föreslagna särskilda skattelindringen. För storbiograferna kan som redan framhållits skäl knappast åberopas för en skattejustering, men då differentiering av skattesatsen synes mindre lämplig, bör enligt nämndens mening de ekonomiska villkoren för det stora flertalet biografer ges den avgörande betydelsen.

Nämnden påpekar slutligen, att den föreslagna justeringen av skattesatsen får ses i samband med utredningens förslag till omläggning av producentstödet.

Övriga remissinstanser, som yttrat sig över utredningens förslag i förevarande del, har intet att erinra mot en sänkning av skattesatsen. Ett flertal av dem uttalar sig för en större sänkning än den av utredningen föreslagna. I allmänhet förordas därvid en skattesats av 30 procent.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Folkpartiets ungdomsförbund föreslår en sänkning till 25 procent.

Som skäl för yrkandena om ytterligare skattesänkning åberopas huvudsakligen, att biografbranschen är jämförelsevis hårt beskattad i förhållande till andra nöjesformer.

Statens biografbyrå anser sålunda, att den hårda beskattningen av film- och biografbranschen inte är rättvis, och anför härom bl. a. följande.

Fortfarande kvarstår disproportionen i beskattningen av å ena sidan marknads- och dylika i intet avseende kulturella nöjen och å den andra filmen. Även om filmen genomsnittligt sett inte höjer sig till kulturella sfärer torde den dock i detta sammanhang böra betraktas ur synpunkten av det bästa den åstadkommit. Ej heller teatern här i landet förmedlar övervägande stor dikt utan i stor utsträckning lågkomik och enklare dramatik. Trots detta skall enligt de sakkunnigas förslag teaterföreställningar generellt, med undantag för revyföreställningar, befrias från nöjesskatt. Den med teatern närmast jämförliga filmen borde dock vara förtjänt av ett åtminstone i någon mån jämförbart handtag. Om man bortser från fiskaliska skäl ligger det mycket sakligt berättigande i filmbranschens ofta framförda önskemål, att denna återföres till sin skattebelastning före 1948 års skatteskärpning eller, alternativt, att biografnöjesskatten fixeras till enhetligt 30 procent, motsvarande den högsta före 1948 förekommande skattesatsen för biografföreställningar. Paradoxalt i de sakkunnigas förslag beträffande biografbeskattningen är dock, att man i dag då filmen i det allmänna medvetandet framstår såsom en med teatern principiellt jämställd konststart skall få se spänvidden mellan biografer och teatrar i skattehänseende öka i stället för minska.

Liknande synpunkter framföres av *Föreningen Sveriges filmproducenter, Sveriges filmuthyrareförening* samt *Svenska film- och biografföreningen*. Filmproducentföreningen framhåller vidare, att producenterna av konkurrenshänsyn är nödsakade att börja inspela filmer i färg, vilket innebär väsentligt ökade kostnader, medan biografägarna blivit tvungna att anskaffa teknisk utrustning, lämpad efter det nya bildformatet.

Folkets husföreningarnas riksorganisation, Sveriges folkbiografer aktiebolag, Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm och *Folkrorelsernas programaktiebolag* utvecklar i sitt gemensamma yttrande sin syn på televisionens roll i detta sammanhang och anför härom följande.

Televisionens framgång är enligt utländska erfarenheter vunnit i mycket hög grad på bekostnad av biograffrekvensen. Enligt senaste rapporter från England ligger frekvenssänkningen där f. n. vid 15—20 %. I Amerika har motsvarande siffror överstigit 25. Även om man på grund av olika omständigheter här icke behöver räkna med en så stor frekvenssänkning, är en sänkning på blott 10 % att betrakta som förödande för de många smärre biografier, som Folkets husrörelsen företräder, sammanlagt cirka 550. Utan vidare samband med utredningens uppdrag i och för sig vore det ytterst önskvärt att skatten redan nu inför televisionens relativt snabba utbyggnad kunde sänkas till åtminstone 30 %. Det är vår uppfattning, att en ännu kraftigare sänkning tarvas, då televisionen når full utbyggnad, men till detta torde det bli tillfälle att framdeles återkomma. Därför finns ett allmänt intresse av att filmen som konststart i allt högre grad kommer att till såväl kvaliteten som i fråga om allmän bedömning jämföras med teaterkonsten. Detta främjas icke av att filmkonsten i längden i så hög grad bedömes som ett skatteobjekt. Icke heller främjas en sådan utveckling av nuvarande starka skillnader i behandlingen av teater och film, en skillnad som under senare år ständigt förstörats till filmens nackdel. För närvarande är skillnaden i beskattning teoretiskt 23,3 %. Om nöjesskatteutredningens förslag fullföljes blir skillnaden 35 %. Då det ur samhällliga synpunkter är möjligt bör icke minst ur denna synpunkt en omvärdering betraktas som angelägen.

Även *Föreningen Sveriges filmproducenter* anlägger principiella synpunkter på biografbeskattningen.

Problemet om nöjesskatten och biograferna har också andra aspekter än den rent ekonomiska, även om denna är allvarlig nog. Biograferna fyller en social uppgift både i städerna och på landsbygden. Detta är många gånger omvittnat, icke minst av dem som svarar för ungdomsvården.

Den medvetna eller omedvetna nedvärdering av biografernas betydelse i samhället, vilken måste ligga bakom deras placering i särklass, spelar en icke oväsentlig roll för de krafter inom film- och biograffacket, som hävdar, att god film väl försvarar sin plats i det moderna kulturlivet, och som strävar att göra dess konstnärliga värden uppskattade av en allt bredare publik.

Statens biografbyrå reagerar mot att frågan om skattesänkning sammankopplats med det av utredningen föreslagna stödet åt den svenska filmproduktionen, det s. k. producentandelssystemet. Byrån anför.

Från de sakkunnigas sida är emellertid inte ens den relativt blygsamma biografskattesänkning på några procent som föreslås helt villkorlös. Sänkningen bindes hårt vid förutsättningen, att det skall lyckas filmbranschens organisationer att genomföra en överenskommelse, genom vilken branschen själv — ev. i förening med ett slags omsättningsskatt på publiken-konsumenterna — skulle klara såväl finansieringen av motsvarigheten till det tidigare produktionsbidraget som det ekonomiska befrämjandet av de allmänna filmkulturella ändamål vilka enligt tidigare uttalanden från statsmakternas sida har ansetts ligga i det allmännas kulturpolitik att främja genom insats av allmänna medel.

Att förslaget om skattesänkning förknippats med en ändrad utformning av stödet åt svensk filmproduktion finner *Tjänstemännens centralorganisation* däremot fullt motiverat. Organisationen instämmer i utredningens uttalande, att skäl för en effektiv skattesänkning endast kan anses föreligga, om

producentandelssystemet kommer till stånd. De erforderliga överenskommelserna mellan filmproducenter, filmuthyrare och biografägare bör således ha träffats, innan beslut fattas om skattesänkning.

Landsorganisationen i Sverige konstaterar, att nöjesskatteutredningen i enlighet med sina direktiv behandlat biografbeskattningen huvudsakligen ur tekniska synpunkter, och tillägger.

Med hänsyn härtill synes det lämpligt att storleken av nöjesbeskattningen i allmänhet och biografbeskattningen i synnerhet tas upp till prövning i samband med övrig indirekt beskattning, sedan nu pågående utredningsarbete på detta område har avslutats. Möjligheten till en lindring av biografbeskattningen utöver den jämkning nedåt, som utredningen nu kunnat föreslå, synes då böra prövas. LO förutsätter således att remissinstanserna i sammanhang därmed beredes tillfälle att framföra synpunkter även på nöjesbeskattningens storlek.

Branschorganisationerna anser över lag skattesänkningen för låg och hänvisar i detta sammanhang till en i betänkandet redovisad utredning om biografbranschens lönsamhet.

Sveriges biografägareförbund anför.

Förbundet finner sig dessvärre icke kunna vitsorda, att den i betänkandet redovisade siffermässiga utredningen om branschens lönsamhet är helt rättvisande. Förbundet förmenar, att vissa felkällor i materialet orsakat, att en ljusare bild av branschens läge kommit att framträda, än den kalla verkligheten uppvisar. Detta oaktat har utredningen funnit, att branschens klagomål i väsentliga delar varit befogade.

Även branschorganisationerna ingår på den senaste höjningen av biografbiljettpriserna.

Sveriges biografägareförbund uttalar, att prisförhöjningen, som inte medfört någon nedgång i publikfrekvensen, medför en sådan ökning av nöjesskatten, att en skattesats av 31 procent skulle komma att ge det allmänna ungefärligen samma skatteintäkt, som utredningen räknat med i sitt förslag. Förbundet föreslår därför en skattesats av 31 eller 30 procent.

Föreningen Sveriges filmproducenter finner det angeläget påvisa, att en sänkning av biografskatten till 30 procent inte bara är ur många synpunkter nödvändig utan dessutom möjlig att genomföra. Föreningen anför bl. a. följande.

Utredningen bygger sina kalkyler på officiella uppgifter om nöjesskatteinkomsterna budgetåret 1953—54. Med ledning av tillgängliga informationer anser sig emellertid föreningen kunna ge en någorlunda tillförlitlig föreställning om dessa skatteinkomster även under budgetåren 1954—55, 1955—56 och 1956—57. Skattebeloppen för de två förstnämnda åren torde röra sig kring resp. 64,3 och 65,1 milj. kronor. Från och med den 1 juli 1956 höjdes biljettpriserna på biograferna med genomsnittligt 10 %. Då publikfrekvensen hittills icke visat något tecken till avmattning, vågar man, om ingenting särskilt inträffar, som rubbar denna tendens, räkna med att den totala biljettinkomsten från biograferna under budgetåret 1956—57 kommer att ökas med omkring 17 milj. kronor. Så som skatten nu är konstruerad, ökar därigenom nöjesskatteinkomsterna automatiskt med icke mindre än c:a 7,6 milj. kronor.

Denna genom en biljettprishöjning och icke tack vare ökad publikfrekvens framkallade automatiska ökning av nöjesskatteinkomsterna illustrerar de säregna konsekvenserna av det nuvarande skattesystemet.

Filmproducentföreningen beräknar, att biografnöjesskatten efter en enhetlig skattesats av 30 procent skulle tillföra det allmänna ca 56,1 milj. kronor per år vid oförändrad publikfrekvens.

Liknande synpunkter anföres av *Sveriges filmuthyrareförening*.

Svenska film- och biografföreningen berör kostnadsstegringarna inom branschen och anför härom följande.

De största omkostnadsposterna vid biografdrift — bortsett från filmhyror — äro löne- och lokalkostnader, vilka tillsammans torde uppgå till 35 å 40 % av biljettinkomsten med avdrag av nöjesskatten. Föreningen kan verifiera, att ökningen av lönekontot sedan 1950 uppgått till ca 50 %. Beträffande lokalhyran torde densamma numera helt allmänt ha ökat med det generella hyrestillägget i äldre fastigheter. För nybyggda lokaler är hyreskostnaden betydligt större.

En så hög skattesats som 35 procent förutsätter enligt *Svenska landsbyggens småbiografägares förbund*, att en verklig skattelindring i form av skatteåterbäring genomföres för de små och medelstora biografföretagen.

Svenska stadsförbundet kräver, att den minskning av skatteintäkterna som följer med de sakkunnigas förslag helt skall bäras av staten. I förbundets yttrande anföres.

Styrelsen vill icke bestrida vare sig att någon lindring av denna beskattning kan vara befogad eller att ekonomiskt stöd bör beredas den svenska filmproduktionen i andra former än hittills. Men då utredningen i dessa hänseenden föreslår åtgärder, som skulle betyda minskade nöjesskatteintäkter för kommunerna, har den uppenbarligen alldeles bortsett från hur den nuvarande situationen i fråga om biografbeskattningen uppstått. De upplysningar härom, som lämnats i betänkandet, borde ha givit utredningen anledning att åtminstone försöka motivera en sådan konsekvens för kommunerna och icke — såsom skett — låta denna framstå såsom något självfallet.

Bortsett från detaljförändringar kan ju nöjesbeskattningens nuvarande nivå beträffande biografföreställningar sägas vara resultatet av en utveckling, som innebär att en ursprungligen till kommunerna utgående nöjesskatt i två omgångar — fr. o. m. 1940 resp. 2 februari 1948 — ökats genom sådan skatt till staten. Det bör också beaktas, att ökningen vid bägge dessa tillfällen motiverats ur statsfinansiella synpunkter och på ett sätt, som snarast givit vid handen, att ökningen vore behövlig på grund av statsfinansiella förhållanden, vilka bedömdes vara av övergående natur. Mot bakgrunden härav kan det enligt styrelsens mening a priori ej rimligtvis ifrågasättas annat än att tillgodose ett behov av lättnader i denna beskattning genom minskning av den statliga skatteandelen. Utan att några skäl anförts för en åtgärd av annan innebörd kan styrelsen givetvis icke tillstyrka en sådan åtgärd.

I och för sig torde det ej heller vara praktiskt uteslutet att för frågans lösning anknyta till utredningens förslag ehuru med överförande av hela det därav föranledda skattebortfallet på den statliga skatteandelen. Tillvägagångssättet vid skattehöjningen år 1948, då fördelningsnormen mellan stat och kommun ändrades för att tillföra staten hela inkomstökningen, synes ge anvisning om en framkomlig väg i sådant syfte. Om kommunerna på så vis

garderas mot inkomstminskning, har styrelsen intet att erinra mot genomförande i övrigt av utredningens förslag i nu ifrågasatt delar.

Samma krav framställs av *Svenska landskommunernas förbund*.

Även ett flertal av de kommunala myndigheter, från vilka yttranden föreligger, ifrågasätter om inte kommunerna borde kompenseras för skattebortfallet.

Stockholms stads kammarkontor föreslår sålunda i sitt tjänsteutlåtande till stadskollegiet i Stockholm, att en hälftindelning av skatteintäkterna från biografföreställningar skall återinföras.

Departementschefen

I samband med tidigare överväganden om stöd åt svensk filmproduktion har frågan om en ändring av biografnöjesskattens tekniska konstruktion aktualiserats. Skatten utgår f. n. efter en progressiv skala med två skikt. I det övre skiktet — avseende den del av biljettpriset som överstiger en krona — utgår skatten med 45 procent. Filmbranschens och i synnerhet de svenska filmproducenternas möjligheter att erhålla ökade intäkter genom biljettprishöjningar blir härigenom begränsade. En omläggning av skattens tekniska konstruktion har av denna anledning ansetts påkallad.

Utredningens förslag innebär, att den progressiva skalan ersättes med en proportionell skattesats. Mera genomgripande utvägar i syfte att motverka den nyss antydda konsekvensen av beskattningens konstruktion har prövats av utredningen men har befunnits möta så allvarliga hinder att de inte kunnat förordas.

Förslaget synes innebära en rimlig avvägning mellan intresset att minska verkningarna av den nuvarande marginalskatten och de skäl — bl. a. hänsyn till de mindre biografföretagen — som talar för att skatten på lägre biljettpriser inte nämnvärt höjes. Vad de mindre biografföretagen angår bör förslaget ses i samband med de särskilda lättnader som utredningen förordat beträffande dessa företag. Jag vill emellertid i detta sammanhang anmärka, att biljettpriserna numera i regel ligger så högt även på de mindre biograferna att övergången till en proportionell skattesats endast i undantagsfall leder till någon nämnvärd skatteskärpning. I fråga om barnmatinéer avser jag att i det följande föreslå full skattefrihet, i den mån föreställningen omfattar filmer som godkänts av den s. k. barnfilmjuryn. För barnmatinéer med goda barnfilmer på programmet kommer således övergången till en proportionell skattesats inte att få någon betydelse.

Jag kan därför i likhet med remissinstanserna ansluta mig till förslaget att göra biografnöjesskatten proportionell.

Utredningen har även föreslagit en sänkning av biografnöjesskatten. Enligt förslaget skall skattesatsen bestämmas till 35 procent, medan en omräkning till proportionell skatt med oförändrat skatteuttag skulle resultera i en skattesats av 38 procent. Avsikten med den föreslagna skattesänkningen har varit att skapa förutsättningar för genomförande av utredningens

förslag om ett mera permanent stöd åt den svenska filmindustrin genom det s. k. producentandelssystemet. Om sistnämnda förslag inte förverkligas, saknas däremot enligt utredningens mening anledning att sänka skatten.

I detta sammanhang må erinras om att biografnöjesskatten efter biljettprishöjningar, som verkstälts efter avslutandet av utredningens arbete, numera motsvarar en proportionell skattesats av drygt 39 procent.

Av skäl som anförts i det föregående har jag inte ansett mig böra tillstyrka att beslut nu fattas om ett mera permanent stöd åt svensk filmindustri. Härav bör, i enlighet med vad utredningen förutsatt, följa att den proportionella skattesatsen bestämmas på grundval av det nuvarande skatteuttaget. Jag finner mig emellertid såtillvida kunna tillmötesgå yrkandena om skattesänkning, att jag förordar att skattesatsen bestämmas utan hänsynstagande till den ökning av skatteuttaget som blivit en följd av den nyligen företagna biljettprishöjningen.

Skattesatsen bör i enlighet med det anförda bestämmas till 38 procent, vilket torde motsvara ett skattebortfall av ca 1,8 milj. kronor för år.

IX. Skattelindring för mindre biograf företag

Frågans tidigare behandling

Vid 1955 års riksdag framfördes i de likalydande motionerna I: 16 och II: 21 yrkande om lättnad i nöjesbeskattningen för mindre biograf företag, speciellt på landsbygden. En sådan kunde enligt motionärerna genomföras på det sättet, att ett visst antal av de försålda biljetterna vid varje föreställning — förslagsvis 100 — undantoges från beskattning. Motionärernas begäran om en skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t fann bevillningsutskottet emellertid i sitt betänkande nr 13 ej anledning tillstyrka, eftersom frågan om generell skattelindring för biograf föreställningar redan aktualiserats hos Kungl. Maj:t genom framställningar från intresseorganisationer i branschen. Utskottet förutsatte emellertid att vid ett ställningstagande till dessa framställningar även de synpunkter, som framkommit i de föreliggande motionerna, skulle komma att uppmärksammas.

Det uppdrogs åt utredningen att ta upp även denna fråga till behandling. I direktiven förutsattes, att de justeringar av skatteuttaget, som kunde komma under övervägande, begränsades så, att de inte mera avsevärt skulle inverka på det allmännas sammanlagda nöjesskatteinkomster. Det vore vidare angeläget, att eventuella ändringar finge en sådan form, att nöjesskatteuppbörden och vad därmed sammanhänger inte onödigtvis kompliceras.

Utredningen

I betänkandet uttalas, att det av allt att döma närmast var farhågor för att föreningsbiograferna genom en eventuell ändring av 15 § nöjesskatteförordningen skulle komma i ett bättre läge i nöjesskattehänseende än övriga

biografer, som dikterade organisationernas framställningar om nöjesskatte-
lindring för mindre biografföretag, speciellt på landsbygden. Det har emel-
lertid från början stått klart, framhåller utredningen, att en uppmjukning
av 15 § med avseende på biografföreställningar skulle få icke avsedda kon-
sekvenser i konkurrenshänseende. Utredningen har därför sett som sin upp-
gift att undersöka på vilka andra vägar ett effektivare stöd åt samlingslokal-
ägande organisationer skulle kunna åstadkommas.

Utredningen framlägger i detta sammanhang vissa uppgifter om biograf-
branschens lönsamhet.

Inom biografbranschen indelar man biograferna efter antalet föreställ-
ningar per tidsenhet i sex klasser. Indelningen framgår av följande sam-
manställning, vari även lämnas uppgifter om antalet biografer inom respek-
tive klasser den 1 januari 1955.

Klass	Antal föreställningar	An'äl biografer
I	minst 14 per vecka	420
II	8—13 » »	181
III	4—7 » »	365
IV	1—3 » »	1 446
V	1—2 » månad	79
VI	enstaka tillfällen	11
		<u>2 502</u>

Med ledning av matrikeln »Sveriges biografer» har statens priskontroll-
nämnd gjort ett urval av biograferna i klasserna I—V och i augusti 1955
tillställt deras ägare särskilda för ändamålet utarbetade formulär med be-
gäran om uppgifter rörande biografernas intäkter och kostnader m. m. un-
der åren 1953 och 1954. Utredningen gör följande sammanfattning av un-
dersökningens resultat.

Klass	Resultat före avdrag för chefslön, direkta skatter och indirekta kostnader			
	1953		1954	
	kronor	%	kronor	%
Enskilda biografer:				
I	22 549	6,7	26 807	7,7
II	2 535	2,1	1 899	1,5
III/. 925	2,0	./. 758	1,7
IV/. 590	4,7	./. 989	7,7
V	809	22,7	1 122	26,3
Föreningsbiografer:				
I	2 903	1,4	1 890	0,8
II/. 1 196	1,4	./. 720	0,8
III/. 2 031	5,1	./. 1 791	4,4
IV/. 447	3,3	./. 607	4,4
V/. 1 049	47,7	./. 619	30,4

Uppgifterna om biografernas intäkter och kostnader m. m. äro i redogörelsen presenterade i fem specifikationer, en för varje klass, utvisande genomsnittresultat för enskilda biografer och föreningsbiografer inom respektive klasser åren 1953 och 1954. Av förestående tablå, som utgör ett sammandrag av de fem specifikationerna, kan utläsas resultatsförhållandena för berörda biografer i såväl absoluta tal som procent av totalintäkterna.

I tablån angivna resultat utgöra för varje kategori skillnaden mellan totalintäkt och direkta kostnader inklusive schablonmässigt beräknade avskrivningar men exklusive chefslön, direkta skatter och indirekta kostnader.

I anslutning till den företagsstatistiska undersökningen av biografernas intäcks- och kostnadsförhållanden har en särskild undersökning verkställt av biografafföretagens lönsamhet. Med hänsyn till att föreningsbiograferna i stor utsträckning bedrivs i förening med annan verksamhet (dans, teater m. m.) och svårigheter fördenskull kunna beräknas föreligga att särredovisa biografirörelsen, framför allt på kostnadssidan, har denna undersökning begränsats till de enskilda biografafföretagen. Dessa ha därvid indelats efter storleksordning i fyra grupper. Gruppindelningen och antalet företag, som beröras av undersökningen, framgår av följande tablå.

Grupp	Företagsstorlek	Antal företag
A	1 biograf	35
B	2—3 biografer	13
C	4—10 »	11
D	flera »	9

Lönsamhetsutvecklingen inom respektive grupper belyses av nedanstående sammanställning med uppgifter om sammanlagda vinsten (i 1 000-tal kronor) för berörda företag efter beräknade avskrivningar för standardutrustning men utan avdrag för chefslön och direkta skatter.

Grupp	Resultat			
	1953		1954	
	kronor	%	kronor	%
A	81	3,5	57	2,4
B	180	6,8	171	6,5
C	334	4,3	311	3,9
D	649	2,3	909	3,0

Procenttalen ange vinstens storlek i förhållande till summa intäkter.

Specifikationer har även upprättats över biografernas intäkter och kostnader med fördelning efter intäkternas storlek. Följande gruppindelning har därvid använts.

Grupp	Biljettintäkt 1954	Antal biografer enskilda	förenings-
1	högst 15 000	25	38
2	15 001—30 000	10	21
3	30 001—50 000	21	29
4	50 001—100 000	23	24
5	100 001—200 000	38	13
6	över 200 000	30	5

Det genomsnittliga vinstresultatet för biograferna inom dessa grupper framgår av följande tablå. Resultatet har beräknats enligt samma grunder som i det föregående nämnts.

Grupp	Resultat före avdrag för chefslön, direkta skatter och indirekta kostnader			
	1953		1954	
	kronor	%	kronor	%
Enskilda biografier:				
1/. 783	14,8	./. 804	15,9
2/. 2 118	9,0	./. 2 841	12,6
3/. 2 328	5,7	./. 3 065	7,7
4/. 2 792	3,8	./. 1 732	2,3
5	5 838	4,2	5 362	3,7
6	32 516	7,4	38 378	8,5
Föreningsbiografier:				
1/. 830	11,8	./. 898	11,8
2/. 1 561	7,1	./. 1 655	7,9
3/. 2 497	6,0	./. 2 455	5,8
4/. 1 873	2,5	./. 1 184	1,6
5	2 708	2,1	1 668	1,3
6	6 332	2,6	7 875	2,8

Med all reservation för tillförlitligheten av en stickprovsundersökning som denna anser utredningen sig därav kunna dra vissa allmänna slutsatser. Undersökningen anses ge belägg för att lönsamheten inom branschen som helhet inte är så stor, som man kunnat vänta, ävensom att genomsnittresultaten företer rätt avsevärda variationer mellan biograferna alltefter föreställningsfrekvensen (klasserna I—V). Situationen för biografier, tillhörande klass I, finner utredningen förmånligare än för övriga biografier. Av enskilda företag, representerande en eller flera biografier, synes läget för de medelstora biografiföretagen gynnsammast relativt sett.

Läget för föreningsbiografier finner utredningen över lag något sämre

Klass	Antal			Besöksfrekvens %	Biljettpriser	Biljettintäkter	
	biografier	platser	föreställningar/år			företag	föreställning
Enskilda biografier:							
I	31	480	677	42,7	2: 48	343 864: —	507: 92
II	26	327	416	36,2	2: 20	108 727: 53	261: 36
III	21	244	234	37,7	2: 04	43 919: 65	187: 69
IV	18	177	88	38,6	1: 94	11 644: 98	132: 33
Föreningsbiografier:							
I	7	530	608	27,3	2: 22	196 283: 80	322: 84
II	25	360	355	27,7	2: 15	76 988: 19	216: 87
III	24	262	196	35,6	2: —	36 640: —	186: 94
IV	31	190	76	37,3	1: 94	11 073: —	145: 70

än för de enskilda biograferna. Härvid åberopas också vissa uppgifter om biografernas genomsnittliga kapacitet, besöksfrekvens, priser och intäkter år 1954 inom klasserna I—IV, som sammanställts i förestående tablå.

Sammanfattningsvis konstaterar utredningen, att undersökningarna givit en klar bild av biografnäringens och särskilt de mindre biografernas ringa lönsamhet.

När utredningen — efter att ha redovisat vissa förslag som den erhållit från organisationer inom branschen — tager ställning till den föreliggande frågan, påpekas till en början, att införandet av en enhetlig skattesats om 35 procent kommer att påverka de ekonomiska betingelserna även för de mindre biograferna. Härvidlag räknar utredningen med att biljettpriserna på dessa biografier i genomsnitt håller sig omkring kronor 2:25 eller i varje fall inte understiger 2 kronor.

Behovet av ytterligare skattelättnad för berörda biografier finner utredningen emellertid uppenbart, och lämpligaste formen härför anser utredningen vara att medge skattefrihet för spelintäkter intill ett visst belopp. En sådan lösning tillgodoser enligt utredningen också de i direktiven uttalade önskemålen om att nöjesskatteuppbörden och vad därmed sammanhänger inte onödigtvis kompliceras.

Att bestämma omfattningen av denna skattefrihet är, framhåller utredningen, närmast en avvägningsfråga. Härom anföres följande.

Stödet torde närmast böra komma i fråga för biografier, tillhörande klasserna IV—VI. Emellertid ha vi icke ansett det vara lämpligt att direkt anknyta detsamma till en för tillfället rådande klassindelning, vilken när som helst kan bli föremål för ändringar eller upphöra att gälla. Eftersom klassindelningen grundar sig på antalet biografföreställningar per vecka, ha vi i stället valt att anknyta direkt härtill. Hänförliga till klass IV äro biografier med högst tre föreställningar per vecka. Antalet föreställningar för biografier, tillhörande klasserna V och VI, är lägre.

Det belopp, för vilket fullständig skattefrihet skall åtnjutas, torde icke böra understiga 800 kronor per månad. Nöjesskatten härå, uträknad efter 35 %, uppgår till 280 kronor. Endast biografier med spelintäkter om 800 kronor eller däröver per månad skulle emellertid kunna tillgodogöra sig hela denna skattelindring. Ett flertal av berörda biografier torde icke komma upp till en bruttointäkt av 800 kronor per månad.

Utredningen har övervägt, om möjligheten till skattelindring inte borde begränsas till att endast gälla månad, varunder biograferna inspelar ett högsta belopp av exempelvis 2 000 kronor. En sådan begränsning skulle emellertid enligt utredningen föra med sig vissa tröskelproblem. Vad man skulle vinna genom en gränsdragning av detta slag är, framhåller utredningen, egentligen endast, att innehavare av biografier i klass III med fyra föreställningar i veckan inte skall finna det fördelaktigt att minska antalet föreställningar. Risker härför bedömer utredningen såsom ganska liten.

Ett speciellt problem erbjuder de s. k. matinéföreställningarna. Utredningen anför härom.

Begränsningen med avseende på antalet föreställningar torde få icke önskvärda konsekvenser, om matinéföreställningar skola medräknas. För att icke gå miste om rätten till nöjesskattelindring skulle biograferna i många fall

nödgas upphöra med barnmatinéerna. Det torde utan olägenhet kunna stadgas, att föreställningar av detta slag icke skola diskvalificera för erhållande av skattelindring.

Vid avfattningen av sitt förslag till bestämmelser om skattelättnad för härav berörda biografier har utredningen av praktiska skäl anknutit till veckoredovisningen. Utredningen föreslår således, att anordnare av biograf-föreställningar för vecka, varunder högst tre föreställningar ägt rum, må åtnjuta skattefrihet för ett intäktsbelopp av högst 200 kronor. I antalet föreställningar skall därvid inte barnmatinéer medräknas.

Det skattebortfall, som kan bli följden av en sådan skattelindring, har endast överslagsvis kunnat beräknas. Omkring 1 500 biografier beröres av förslaget. Räknar man med att dessa har en speltid av nio månader per år och att spelintäkterna genomgående uppgår till minst 800 kronor per månad, medför förslaget ett skattebortfall av inemot 3,5 milj. kronor per år. Enligt utredningen torde det emellertid inte komma att överstiga 2 milj. kronor per år.

Remissyttrandena

Av det 20-tal remissinstanser, som yttrat sig över förslaget angående skattelindring för mindre biografiföretag, har endast *statskontoret* uttalat sig emot en sådan skattelindring. Som skäl härför åberopar ämbetsverket, att ifrågasvarande biografier sannolikt inte komme att beröras av det förordade producentandelssystemet, varigenom de skulle befrias från tvånget att höja biljettpriserna.

Enligt *statens priskontrollnämnd* kommer den generella skattesänkningen, som beräknas tillföra biografbranschen 5,5 milj. kronor, att medföra en inte oväsentlig förbättring av läget. Huvudparten av beloppet kommer dock att tillfalla de större biograferna, som redan har en relativt god lönsamhet, medan småbiografernas andel blir förhållandevis ringa. Skattejämkningen får därför föga betydelse för denna kategori.

Om lönsamhetsundersökningen yttrar nämnden följande.

Den av nämnden bl. a. för utredningens behov gjorda undersökningen av biografbranschens intäcks- och kostnadsförhållanden m. m. åren 1953 och 1954 utvisar otvetydigt, att branschens lönsamhet totalt sett är otillfredsställande. För biografier med upp till 4 å 7 ordinarie föreställningar per vecka — d. v. s. biografier inom klasserna III t. o. m. V — utvisar utredningen rena förlustsiffror, trots att vid framräkningen av resultaten hänsyn icke tagits till vare sig chefslön eller indirekta kostnader. (För enskilda biografier i klass V redovisas överskott, men det ringa antalet bearbetningsbara uppgifter inom denna grupp torde vara för ringa för att vara representativt). Biografier med högre föreställningsfrekvens än 7 ordinarie föreställningar per vecka har enligt den tillämpade beräkningsmetoden gått med vinst, men om hänsyn jämväl togs till indirekta kostnader och skälig chefslön synes endast biografier hänförliga till klass I d. v. s. biografier med minst 14 ordinarie föreställningar per vecka ha en någorlunda tillfredsställande lönsamhet. Detta förklaras icke enbart av den högre föreställningsfrekvensen utan tillika av att biograferna i denna klass är belägna i städer och större

samhällen och därför tillhör de större biograferna, som med hänsyn till sin högre standard m. m. även tillämpar högre biljettpriser. Dessa biografier har vidare kunnat följa med i utvecklingen och därigenom icke bara kunnat hålla publikintresset uppe utan även dragit publik från den omliggande landsbygden, ett förhållande som tillsammans med landsbygdens avfolkning bidragit till landsbygdsbiografernas försämrade ekonomiska situation. Biograferna i klasserna III t. o. m. VI, vari så gott som samtliga landsortsbiografier torde ingå, utgör icke mindre än ca 75 % av landets totala antal visningsställen.

Länsstyrelserna i Södermanlands och Jämtlands län anser, att skattelättnaden inte bör hänföra sig till viss del av biljettintäkten utan bestämmas till sitt belopp. Den förra länsstyrelsen anför härom följande.

Med anledning av den föreslagna skattefriheten för ett intäktsbelopp av högst 200 kronor för vecka torde från biografägarnas sida framställning komma att göras, att befrielsen i stället skall omfatta ett skattebelopp å högst 70 kronor per vecka. Det har sagts, att biografägare och filmuthyrare då icke skulle kunna göra anspråk på någon del av det skattebelopp befrielsen omfattar. Fortsatt utredning bör klarlägga detta förhållande.

Sveriges biografägareförbund hemställer till undvikande av komplikationer beträffande filmhyra, lokalhyra, Stim-avgifter m. m., att skattebefrielsen i stället får formen av en befrielse för biografägaren att erlægga nöjesskatt, därest skattebeloppet inte överstiger visst antal kronor, och att det i författningen tydligt anges, att denna förmån helt skall komma biograf-företagaren till del. Förbundet ifrågasätter vidare, om inte gränsen för skattebefrielsen kunde läggas vid en intäkt av 300 kronor eller, enligt förbundets förslag, ett skattebelopp av 90 kronor.

Folkets husföreningarnas riksorganisation, Sveriges folkbiografier aktiebolag, Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm och Folkrörelsernas programaktiebolag föreslår i sitt gemensamma yttrande en höjning av det skattefria beloppet till 300 kronor som kompensation för filmhyran. Organisationerna anför.

I fråga om det skattefria beloppets storlek uppstår en situation, som torde kräva uppmärksamhet vid författningstextens avfattande. De internationellt vedertagna regler efter vilka filmhyra uttages föreskriver nämligen, att sådan skall utgå procentuellt på bruttointkomsten minus nöjesskatten. Det innebär sannolikt, att filmägarna kontraktenslignat kommer att räkna filmhyra på dessa 76: 60 resp. 70 kronor. Detta innebär i sin tur att av det tänkta stödet biograferna får avstå från 25—40 %, d. v. s. oftast 20—30 kronor per vecka vid maximiinspelning. Därmed uppnås självfallet icke den verkan i detta avseende, som 1954 års nöjesskatteutredning har förutsatt. Skall motsvarande verkan uppnås, måste det skattefria beloppet per vecka höjas till 300 kr.

Med hänsyn till de mindre landsortsbiografernas ekonomiska svårigheter är det enligt *Svenska landskommunernas förbund* motiverat att det skattefria intäktsbeloppet sättes något högre än vad utredningen föreslagit. Liknande uttalanden föreligger från *Våra gårdar, Svenska film- och biograf-föreningen* samt *Sveriges filmuthyrareförening*. Den senare anför.

Med den kändedom föreningen äger om de ekonomiska förhållandena inom här berörda grupp av biografier, måste den varmt tillstyrka förslaget. Det har varit nödvändigt för filmuthyrningsföretagen att under en följd av år, av hänsyn till dessa biografers dåliga bärkraft, uttaga så låga filmhyresbelopp, att filmhyran ibland icke ens täcker direkta kostnader för försändelsen eller kan utgöra ersättning för filmkopians förslitning; något rimligt kommersiellt utbyte av verksamheten har i regel icke kunnat påräknas. Med hänsyn till dessa erfarenheter anser föreningen, att det av utredningen föreslagna skattefria beloppet, 200 kronor, är för lågt tilltaget. Ty även om filmuthyrarna i fortsättningen skulle tillämpa samma humana priser som nu, är det att befara, att ett stort antal småbiografer blir nödsakade att förr eller senare upphöra med sin rörelse. För att uppnå utredningens syfte med skattelindringen — att säkra dessa biografers bestånd — anser föreningen nödvändigt, att det skattefria beloppet för den grupp av biografier det här gäller, bör fastställas till åtminstone 300 kronor.

Med hänsyn till de många landsortsbiograferna med endast en föreställning per vecka och ofta mycket ojämna inspelningsresultat föreslår *Våra gårdar*, att skattebefrielsen anknytes till längre tidsintervaller än veckoperioder. En anknytning till antalet föreställningar och inspelningsresultat per månad bör enligt föreningen ge ett mera rättvist utslag. Då nöjesskatte-redovisning på landsbygden oftast sker månadsvis, anses en dylik anordning ej vålla komplikationer ur uppbördssynpunkt.

Bygdegårdarnas riksförbund anför i samma fråga.

Nackdelarna med veckoredovisning är att biografägare under veckor med små inkomster inte kan utnyttja hela skattelättnaden, medan under veckor med högre inkomst en stor del av inkomstsumman blir beskattad. Vi vill därför föreslå att redovisningstiden utsträcker till en månad och att det skattefria inkomstbeloppet fastställs till 1000: — kronor för kalendermånad.

Svenska landsbygdens småbiografägares förbund föreslår, att skattelindringen utformas så att biografier, vilkas nöjesskatt per månad uppgår till högst 1 500 kronor, får behålla nöjesskatten intill ett belopp av högst 600 kronor per månad.

Enligt *Folkets husföreningarnas riksorganisation*, *Sveriges folkbiografer aktiebolag*, *Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm* och *Folkrorelsernas programaktiebolag* bör begränsningen med avseende på antalet föreställningar lättas något. Även biografier med fyra föreställningar per vecka anses ha för dålig lönsamhet.

Den föreslagna begränsningen kan enligt *Sveriges filmuthyrareförening* föranleda åtskilliga biografägare att minska antalet föreställningar, vilket knappast kan ha varit utredningens avsikt. Föreningen föreslår därför, att även biografier, som ger fyra föreställningar i veckan, skall komma i åtnjutande av skattelindringen.

Enahanda förslag framföres av *Sveriges biografägareförbund*, som anför.

På mindre orter — där biografen ofta utgör den enda fritidsunderhålningen — förekommer ofta en föreställning på onsdag och lördag samt två på söndag. Med den av utredningen förordade regeln skulle tydligen onsdagsföreställningen, som i regel upptar annat program än övriga föreställningar, komma i farozonen.

Svenska musikerförbundet påpekar, att en minskning av antalet föreställningar per vecka i sin tur kommer att inverka menligt för den personal som är anställd genom att arbetslönen minskas i motsvarande grad.

Frågan om de föreslagna bestämmelsernas tillämpning på s. k. biografkedjor beröres av *Våra gårdar*, som härom anför.

Bland *Våra Gårdars* föreningsbiografer förekommer i några fall s. k. biografkedjor. Dessa har bildats genom samverkan mellan flera lokalägande föreningar för att underlätta och förbilliga biografdrift på resp. föreningars samlingslokaler. Samgåendet kan därvid ha organiserats antingen genom bildandet av en ekonomisk förening, genom enkelt bolag eller genom att en av föreningarna åtagit sig att svara för biografrollsen på angränsande lokaler. Då dessa kedjor oftast anordna 5 eller 6 föreställningar per vecka, ehuru på skilda lokaler, torde de som författningstexten är utformad (§ 13) vara utestängda från skattelindring. Då en sådan tolkning icke kan anses rimlig bör ett förtydligande på denna punkt göras.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har också uppmärksammat detta problem. Länsstyrelsen anför.

För dem, som äga flera biografier, kan skattelättnaden bli större än utredningsmännen möjligen förutsett, då deras förslag torde innebära, att skattelättnaden skall beräknas för varje biograf för sig. Som exempel på konsekvenserna härav må nämnas, att det här i länet finns en biografägare, som äger femton biografier, av vilka tolv äro inrangerade under klasserna IV—VI. Liknande fall torde förekomma inom andra län.

Dessa och liknande förhållanden påpekas även av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som anför.

Länsstyrelsen vill i princip icke göra erinran emot vad utredningen föreslagit angående biografbeskattning och vad därmed sammanhänger. Skattefriheten enligt paragraf 13 synes dock böra erhålla annan omfattning. Den har i förslaget anknytits till anordnaren, oberoende av var han ger föreställningarna. Länsstyrelsen vill här erinra om att det förekommer — frekvensen kan länsstyrelsen icke uttala sig om — att anordnare resa från kommun till kommun och i förhyrda lokaler giva biograf föreställningar med medförda projektionsapparater. Det kan också hända att en och samme anordnare har egna lokaler i olika kommuner, där han parallellt eller i följd ger föreställningar under samma vecka. Det ställer sig här svårt för såväl uppbördsmyndigheten som den kontrollerande — länsstyrelsen — att avgöra, om anordnaren givit mera än tre föreställningar per vecka, särskilt om föreställningarna givas inom olika län. Vidare måste, med paragrafens föreslagna utformning, uppbördsmyndigheten för beräkning av den skattefrihet, som kan komma ifråga, ha kännedom om i vilken utsträckning anordnaren under veckan medgivit skattefrihet av annan uppbördsmyndighet. Om i angivna fall samme anordnare givit mera än tre föreställningar i veckan, kan han icke komma i åtnjutande av skattefrihet enligt paragraf 13. Då man med den föreslagna skattefriheten väl velat motarbeta »tråkigheten på landsbygden» genom att tillgodose även glest befolkade traktors krav på biograf föreställningar, synes en sådan konsekvens mindre lyckad.

Länsstyrelsen föreslår för sin del, att skattelindring skall medges, om en anordnare inom samma kommun inte givit mera än tre föreställningar under en och samma vecka.

Departementschefen

Av den i betänkandet redovisade undersökningen framgår, att lönsamheten för de mindre biografföretagen är ringa. I åtskilliga fall har förlustsiffror konstaterats. De biografföretag varom här är fråga är i allmänhet belägna på landsbygden och fyller där en inte oviktig uppgift som trivselskapande faktor. Med hänsyn härtill finner jag motiverat att en särskild skattelindring genomföres för de mindre biografföretagen.

Utredningens förslag innebär, att skattefrihet skall få åtnjutas för ett intäktsbelopp av högst 200 kronor per vecka. Begränsningen till de mindre biografföretagen har i förslaget åstadkommits genom en föreskrift att skattefrihet endast erhålles i den mån högst tre föreställningar givits under veckan, barnmatinéer oräknade.

Förslaget har i allmänhet tillstyrkts vid remissbehandlingen. Vissa invändningar har emellertid framförts mot den tekniska utformningen. Det har sålunda bl. a. påpekats, att skattelindringen på grund av bestämmelser i de vanligen använda filmuthyrningskontrakten delvis inte skulle komma biografföretagen utan filmuthyrarna till godo.

Enligt min uppfattning bör den föreliggande frågan i huvudsak lösas efter de av utredningen angivna riktlinjerna. Bestämmelsen i ämnet bör emellertid med hänsyn till det nyss återgivna påpekandet utformas så, att skattelindringen såvitt möjligt helt kommer biografföretagen till godo. Skattelindringen bör därför ges i den formen att biografägaren vid inbetalning av nöjesskatten — vilken beräknas i vanlig ordning — äger avdraga ett bestämt belopp. Detta synes skäligen kunna fastställas till högst 60 kronor per vecka. Jag förutsätter härvid att parterna respekterar den nyss uttalade avsikten med skattelindringen. Skulle så icke bli fallet, kan det vara anledning att pröva frågan på nytt.

Från något håll har föreslagits, att det belopp, med vilket skattefrihet åtnjutes, skall beräknas per månad i stället för per vecka. En sådan ordning synes emellertid inte praktiskt lämplig. Nämda belopp bör i stället, såsom utredningen förordat, beräknas i samband med veckoredovisningen.

I anslutning till vad som påpekats i några yttranden bör frågan om skattelindring prövas beträffande varje visningsställe för sig. Skattelindring bör alltså även kunna åtnjutas för en biograf, som tillhör en biografkedja.

I enlighet med det nu anförda förordar jag, att i nöjesskatteförordningen införes en bestämmelse av innebörd att anordnare av biografföreställningar vid redovisning av nöjesskatt må göra avdrag för ett skattebelopp av högst 60 kronor för vecka, varunder högst tre sådana föreställningar, barnmatinéer oräknade, ägt rum å ett och samma visningsställe. Bestämmelsen synes lämpligen kunna införas i 13 § nämnda förordning.

X. Av barnfilmklubbar och filmstudios anordnade filmförevisningar

Yrkanden om nöjesskattebefrielse

En verksamhet som på senare år fått allt större omfattning är anordnandet av s. k. barnfilmklubbar. Ideella organisationer, såsom folketshusföreningar och studieförbund, har ägnat denna verksamhet stort intresse, och under deras medverkan har barnfilmklubbar bildats över hela landet med uppgift att anordna visningar av sådan film, som godkänts av den s. k. barnfilmjuryn.

Frågan om skyldigheten för barnfilmklubbar — liksom även för s. k. filmstudios — att erlägga nöjesskatt för av dem anordnade filmförevisningar synes inte ha ställts på sin spets, förrän länsstyrelsen i Gävleborgs län våren 1955 vände sig till riksräkenskapsverket med en förfrågan i ämnet. Riksräkenskapsverket fann för sin del, att nöjesskatt författningsenligt borde utgå, och ämbetsverkets uttalande blev sedan bestämmande för länsstyrelsens ställningstagande i denna fråga.

De båda myndigheternas uppfattning, att barnfilmklubbar och filmstudios skall nöjesbeskattas, föranledde inlagor till länsstyrelsen i syfte att få en ändring till stånd. Med åberopande av Gävle-fallet hemställde sålunda Arbetarnas bildningsförbund och Barnfilmkommittén var för sig om förslag från nöjesskatteutredningen angående nöjesskattebefrielse för filmförevisningar av här ifrågakarande slag. Genom en framställning från Folkets husföreningarnas riksorganisation drogs frågan härom också inför Kungl. Maj:t. Sistnämnda framställning har överlämnats till nöjesskatteutredningen.

Vad angår **b a r n f i l m k l u b b a r n a** lämnade *Arbetarnas bildningsförbund* bl. a. följande uppgifter.

För ABF:s del har verksamheten omfattat bl. a. ordnandet av kurser med en längd av 2—12 dagar för utbildning av ledare för barnfilmverksamheten, utgivning av olika slags vägledande material, överläggningar med filmbranschen, utsändandet av artiklar till pressen samt framför allt bildandet av barnfilmklubbar. Dessa barnfilmklubbar avser att bjuda framför allt de mindre barnen (7—11 år) ett alternativ till de program som står till förfogande på bioograferna. Klubbarna har visningar 2—4 gånger i månaden och visar då vanligen ett program sammansatt av några kortfilmer av varierande slag. Som regel visas endast av barnfilmjuryn granskade och godkända filmer. Ofta kompletteras filmvisningen med sagoläsning, kåserier, lekar o. s. v.

Antalet klubbar uppskattades av förbundet till omkring 200. Detta visar enligt förbundet, att det funnits ett faktiskt behov av ett komplement till bioografernas filmföreställningar för barn och att föräldrar satt värde på denna för de mindre barnen bättre anpassade och ideellt drivna filmverksamhet.

Värdet av klubbarnas arbete ligger enligt *Barnfilmkommittén* framför allt däri, att utgångspunkten för verksamheten inte är kommersiell utan främst avser att skapa en mentalthygieniskt riktigare underhållningsform än den som de ordinarie biografmatinéerna vanligen kan sägas utgöra, i varje fall

för mindre barn. En verksamhet av denna art kräver givetvis avsevärt större personal än en biografvisning, men eftersom verksamheten så gott som uteslutande skötes av frivilliga och oavlönade krafter, har den på de flesta håll kunnat bli ekonomiskt självbärande.

Arbetarnas bildningsförbund upptog också frågan om filmstudieverksamheten och uttalade härom bl. a. följande.

Studiet av filmen som konst, teknik, samhällsfaktor o. s. v. har aldrig varit något stort studieämne inom ABF och övriga studieförbund. En av huvudorsakerna till detta förhållande är, att studiecirkelarna har haft ytterst små möjligheter att förhyra film lämplig för studieändamål. På senare tid har emellertid gällande restriktioner något mildrats och det är nu möjligt att på vissa villkor förhyra ett begränsat antal kvalitativt högtstående äldre och nyare filmer ur svensk och utländsk produktion för visning i studiesammanhang. För att filmerna skall få lånas, kräves att de visas endast för en sluten krets. För detta ändamål har på ett antal platser i landet bildats särskilda filmstudios med ett begränsat antal medlemmar. Medlemsavgiften är så stor att den täcker utgifterna för hyra av filmer och visningslokal etc. Uppgiften att organisera och leda denna verksamhet skötes som regel av frivilliga oavlönade krafter.

Verksamheten i en filmstudio drives på en strängt studiemässig basis. I anslutning till själva filmvisningarna ordnas föredrag, frågestunder och diskussion. Många studios har dessutom bildat studiecirkel för fördjupat studium av filmfrågor. Studieresor till filmmuseer o. s. v. ingår i många fall i programmet. Kortare föreläsningkurser ordnas också. Vissa filmstudios har sänt sina ledare och andra medlemmar på längre och kortare kurser i Sverige och utlandet. Värdefull upplysande filmlitteratur försäljes till medlemmarna genom dessa studios.

Det centrala syftet med dessa filmstudios' arbete är enligt förbundet att fördjupa insikten och skärpa omdömet hos medlemmarna, att skapa känsla för kvalitetsfilm och möjlighet för deltagarna att välja sina biograffilmer med kritik. I likhet med studiecirkel i andra ämnen, såsom litteratur, konst och musik, bör enligt förbundets uppfattning studiegrupper, som valt att ägna filmen sitt intresse, ges möjlighet att utan nöjesbeskattning få se ett urval verk inom den konst, det gäller.

Folkets husföreningarnas riksorganisation ifrågasatte slutligen, om inte den verksamhet, som bedrivs av barnfilmklubbar och filmstudios, enligt gällande författningsbestämmelser är att betrakta som bildningsverksamhet, för vilken befrielse från skyldighet att erlægga nöjesskatt kan medges. Alternativt hemställdes, att nöjesskatteutredningen måtte erhålla i uppdrag att skyndsamt utreda frågan om nöjesskattebefrielse för nöjestillställningar, som anordnas av dylika.

Utredningen

Frågan om barn och film har, framhåller utredningen, under flera år stått i brännpunkten för offentlig debatt. Besöksfrekvensen av barn på de kommersiella biograferna är jämförelsevis hög. Eftersom filmen har en speciell förmåga att påverka åskådaren, är det av betydelse, att de filmprogram, som

erbjudes barnen, är av god kvalitet. De filmer, som visas på biografmatinéer, motsvarar ej alltid kravet på god barnfilm.

Om barnfilmklubbarnas betydelse i detta sammanhang gör utredningen följande uttalande.

Barnfilmklubbarna sovra den film, som visas av dem. Det är huvudsakligen fråga om kortare filmer, oftast valda ur barnfilmjuryns filmlistor. Det har också, enligt vad som upplysts oss, visat sig psykologiskt riktigt, att barnen få en egen sammanslutning för sina förströelser. Medlemskapet i klubben, där barnen varje gång möter samma kamrater och vuxna, ger således trygghet och större ansvar och underlättar ordningen. Endast medlemmar äga tillträde till klubbens föreställningar och då mot uppvisande av obligatoriskt medlemskort.

Om barnfilmklubbarna ålägges betala nöjesskatt för sina filmförevisningar, föreligger risk, att de måste upphöra med sin verksamhet.

Enahanda synpunkter anser utredningen kunna anläggas på filmstudieverksamheten. Enligt vad som uppgivits är endast studiesynpunkter bestämmande för filmvalet. Vidare torde undantagslöst endast medlemmar äga tillträde till de filmförevisningar, som anordnas.

Utredningen har kommit till den uppfattningen, att såväl barnfilmklubbar som filmstudios bör tillerkännas nöjesskattebefrielse för filmförevisningar, som anordnas av dem och till vilka endast medlemmar i respektive organisationer äger tillträde. Uttryckliga bestämmelser härom föreslås införda i 14 § nöjesskatteförordningen.

Med barnfilmklubb avses enligt förslaget organisation, som har till uteslutande syfte att tillgodose behovet av för barn lämpade filmförevisningar. En förutsättning för skattefrihet skall vara att filmen godkänts av barnfilmjuryn eller annat organ, varom Kungl. Maj:t i framtiden må bestämma. Vad gäller filmstudios skall filmförevisningen ha anordnats uteslutande för medlemmar och i undervisningssyfte.

Eftersom nöjesskatt hittills inte torde ha avkrävts vare sig barnfilmklubbar eller filmstudios, skulle ett genomförande av utredningens förslag i denna del kunna ske utan ett omedelbart skattebortfall.

Remissyttrandena

Förslaget att barnfilmklubbarna skall erhålla befrielse från nöjesskatt för filmförevisningar anser sig *statskontoret* kunna godtaga. Däremot kan ämbetsverket inte finna, att den av s. k. filmstudios bedrivna verksamheten är av den art, att nöjesskattebefrielse bör ifrågakomma för dessa sammanslutningar.

Länsstyrelsen i Hallands län ställer sig något tveksam till förslaget att utan restriktioner medge s. k. filmstudios skattefrihet vid filmförevisningar för medlemmar och i undervisningssyfte. För att hindra att denna möjlighet till skattefrihet utnyttjas till försök att kringgå den vanliga biografbeskattningen anser länsstyrelsen att man åtminstone bör uppställa det kra-

vet att endast vissa filmer, som av kompetent bedömare ansetts ha ett särskilt högt konstnärligt värde, därvid får förevisas.

I övrigt är det endast ett antal organisationer, som yttrat sig i denna fråga.

Folkets husföreningarnas riksorganisation, Sveriges folkbiografer aktiebolag, Aktiebolaget Folkets hus i Stockholm och Folkörörelsernas programaktiebolag betraktar det som synnerligen önskvärt, att det blir klarlagt att barnfilmklubbar och filmstudios skall vara fria från nöjesskatt. Det påpekas, att dessa institutioner i praktiken åtnjutit skattebefrielse, även om detta synes ha saknat stöd i nöjesskatteförordningen.

Enligt *Arbetarnas bildningsförbund* är det helt otänkbart, att det varit lagstiftarens mening att verksamheten inom barnfilmklubbar och filmstudios skulle vara nöjesbeskattad. Att undantag från nöjesskatteplikt för ifrågavarande klubbverksamhet inte tidigare införts har enligt förbundet sin grund däri, att barnfilmklubbarna tillkommit och filmstudios fått spridning först på senare tid. Förbundet tillstyrker den begränsning med avseende på filmvalet, som föreslås för barnfilmklubbarnas del. Efter att ha erinrat om den filmcensur, som bedrivs av statens biografbyrå, anför förbundet emellertid följande.

Om barnfilmklubbarna skall kunna fylla sin uppgift behövs en mer ingående central bedömning än den biografbyrån kan åstadkomma. Vi har för vår del ingenting att erinra emot att denna granskning anförtros åt barnfilmjuryn. Men om juryn skall kunna fullgöra denna starkt vidgade arbetsuppgift synes det oss ofrånkomligt att juryn beredes ökade ekonomiska och personella resurser. Såvitt vi kan se kan inte en sådan ökning av juryns kapacitet ske på annat sätt än genom statsbidrag.

Är statsmakterna ej beredda att ge juryn ökade resurser, förordar förbundet, att barnfilmklubbarna får fritt filmval och ändå skattebefrielse i likhet med vad som föreslagits för filmstudios.

Barnfilmkommittén frågar sig, om man inte borde ta steget fullt ut och främja den goda barnfilmen som sådan, vare sig den visas på barnfilmklubbar eller på de kommersiella biografernas barnfilmmatinéer. Kommittén föreslår därför, att film, som godkännes av det organ som utredningen föreslår, då den visas på de kommersiella biografernas matinéer blir nöjesskattebefriad eller att medlen återbäres enligt vissa i kommitténs yttrande angivna riktlinjer.

Svenska landsbygdens kvinnoförbund finner det självklart, att de av barnfilmjuryn godkända barnfilmerna skall vara skattefria även när de visas på för barnen avsedda matinéer. Härigenom vinner man enligt förbundet också, att biografägarna får upp ögonen för den goda barnfilmen.

Uppfattningen att skattebefrielse för godkända barnfilmer bör utsträckas att gälla även biografernas matinéföreställningar delas av *Sveriges biografägareförbund, Föreningen Sveriges filmproducenter* och *Sveriges filmuthyrareförening*. Filmproducentföreningen går i sitt yttrande in på beskattningen av de filmförevisningar, som anordnas av stiftelsen Filmhistoriska samlingarna, och anför härom bl. a. följande.

Enligt den lydelse nöjesskatteförordningens 14 § hade innan 1952 års ändring därav, skulle nöjesskatt icke utgå för biografföreställning, som anordnades i undervisnings- eller uppfostringsyfte och som med hänsyn till sitt ändamål jämväl var ägnad att tjäna sådant syfte. Stiftelsen Filmhistoriska Samlingarnas biografföreställningar var att hänföra till denna kategori. Sedan ändringen av 14 § genomförts, debiterade Stockholms stads Uppbördsverk år 1955 nöjesskatt å stiftelsen för dess filmföreläsningar i Stockholm under tiden september—december 1954. Överståthållarämbetet lämnade stiftelsens besvär över debiteringen utan bifall. I besvär till Regeringsrätten har stiftelsen anfört bl. a., att stiftelsens föreställningar icke är att betrakta såsom nöjestillställningar enligt 1 § nöjesskatteförordningen, och att stiftelsens föreställningar är att hänföra till eller i vart fall att jämställa med vad som avses med »visning av museum eller annan liknande inrättning», vilket enligt 3 § nöjesskatteförordningen icke är att hänföra till nöjestillställning.

Det vore emellertid önskvärt, att stiftelsens filmföreläsningar genom ett tillägg till 3 §, andra stycket nöjesskatteförordningen förklarades icke skola hänföras till nöjestillställningar.

Departementschefen

Filmföreläsningar, som anordnas av barnfilmklubbar och s. k. filmstudios, torde i allmänhet vara underkastade nöjesbeskattning enligt nu gällande bestämmelser. Emellertid synes frågan om skatteplikt för den verksamhet som bedrivs av dylika organisationer ha uppmärksamrats först på senare tid.

Utredningen har ansett sig böra föreslå skattefrihet för såväl barnfilmklubbar som filmstudios.

Bland remissinstanserna synes enighet råda om att barnfilmklubbarna bör tillerkännas skattefrihet för sina filmföreläsningar. En viss tvekan har däremot kommit till uttryck inför förslaget att från beskattning jämväl undantaga filmstudieverksamheten.

För egen del anser jag motiverat att medge barnfilmklubbarna befrielse från nöjesskatt. Visningsverksamheten har ideell karaktär, och tillfredsställande garantier synes kunna erhållas mot att skattefrihet åtnjutes i ej avsedda fall.

I anslutning till kommitténs förslag om skattefrihet för barnfilmklubbar har ett flertal remissinstanser, däribland barnfilmkommittén, väckt tanken att utsträcka den ifrågasatta skattefriheten även till goda barnfilmer, som visas på vanliga barnmatinéer. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Nordiska rådet i sin rekommendation 2/1955 rekommenderat de nordiska ländernas regeringar att vidtaga erforderliga åtgärder för att möjliggöra befrielse från nöjesskatt i fråga om barnfilm. Enligt min mening talar goda skäl för ståndpunkten att visning av god barnfilm över huvud taget inte bör drabbas av nöjesskatt. Syftet med den av utredningen föreslagna skattefriheten för barnfilmklubbar torde i främsta rummet vara att främja produktion och visning av god barnfilm. Men detta syfte tillgodoses även genom att

medge skattefrihet för sådana filmer, när de visas på vanliga biografers matinéföreställningar. Framhållas kan, att filmförevisningar genom barnfilmklubbar, åtminstone t. v., inte kan förväntas komma till stånd annat än på ett begränsat antal orter. En särskild fördel med att utsträcka skattefriheten på antytt sätt är, att man redan nu på ett viktigt fält kan åstadkomma det stöd åt produktion av kvalitetsfilm, vartill utredningen syftat med sitt förslag till omläggning av det nuvarande producentstödet.

Det bör ankomma på den av barnfilmkommittén tillsatta barnfilmjuryn eller annat av Kungl. Maj:t utsett organ att sovra filmerna. Skattefrihet bör åtnjutas endast i den mån den film som visas har godkänts av juryn.

Jag biträder sålunda utredningens förslag om skattefrihet för barnfilmklubbar men föreslår tillika, att skattefrihet under motsvarande villkor skall åtnjutas för filmer som visas på barnmatinéer.

Vid remissbehandlingen har påpekats, att barnfilmjuryn nu i stor utsträckning måste lita till frivilliga insatser och knappast förfogar över tillräckliga resurser för att tillfredsställande kunna fullgöra det uppdrag, varom här är fråga. Därvid har uttalats, att anslaget till barnfilmkommittén borde höjas. Den sålunda väckta frågan synes ej böra prövas i detta sammanhang. Jag får emellertid erinra om att anslaget till barnfilmkommittén höjts upprepade gånger under de senaste åren och att en höjning föreslagits även med avseende på budgetåret 1957/58 (VIII ht s. 726).

Det bör påpekas, att den här förordade bestämmelsen inte fritar barnfilmklubbar och andra anordnare från skyldighet att i vanlig ordning avge nöjesskattedeklaration och även i övrigt tillhandagå myndigheterna med erforderliga upplysningar. Det ankommer nämligen på myndigheterna att pröva, huruvida förutsättningar för skattebefrielse i det enskilda fallet föreligger.

För utredningens förslag att tillerkänna även filmstudieverksamheten skattebefrielse talar utan tvivel vissa skäl. Jag delar emellertid de betänkligheter mot utredningens förslag på denna punkt som uttalats bl. a. av statskontoret. Det torde sålunda inte vara möjligt att, utan synnerligen komplicerade regler och därmed följande svårigheter vid administrationen, tillse att en skattefrihet på detta område inte utnyttjas till att kringgå den vanliga biografbeskattningen. Jag kan därför inte tillstyrka utredningens förslag i denna del.

Jag kan inte heller biträda ett vid remissbehandlingen framkommet förslag att genom särskild bestämmelse införa skattefrihet för filmförevisningar, som anordnas av stiftelsen Filmhistoriska samlingarna.

XI. Besvär m. m.

Gällande bestämmelser

Om besvär i mål angående nöjesskatt stadgas i 30 § nöjesskatteförordningen. Däri sägs, att den som inte åtnöjes med uppbördsmyndighetens beslut rörande nöjesskatt och som ej till följd av stadgandet i 29 § för-

lorat sin rätt till talan, äger i beslutet söka rättelse hos länsstyrelsen genom besvär, som skall inges till länsstyrelsen. I länsstyrelsens utslag i anledning av besvär som nyss sagts eller i annat ärende rörande nöjesskatt må ändring sökas hos Kungl. Maj:t genom besvär, som skall inges till finansdepartementet.

De mål, som sålunda överklagas hos Kungl. Maj:t, handlägges jämlikt 2 § 5:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt av regeringsrätten såsom avseende »debitering eller indrivning av utskylder eller andra avgifter». Regeringsrätten utgör i dessa mål antingen tredje instans eller andra instans.

Som uppbördsmyndighet — alltid ett kommunalt organ — fungerar i Stockholm uppbördsverket, i annan stad drätselkammaren och på landet kommunalnämnden, där ej vederbörande kommun annorlunda bestämt. Om nu besvär beträffande tillämpning av någon bestämmelse i nöjesskatteförordningen eller kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till denna anföres över uppbördsmyndighetens beslut, går dessa besvär till länsstyrelsen, som alltså blir andra instans, varefter, om besvär i sin tur anföres över länsstyrelsens beslut i målet, dessa senare besvär går till Kungl. Maj:t för handläggning i regeringsrätten, som blir tredje instans.

Ärenden angående befrielse från nöjesskatt jämlikt 16 § nöjesskatteförordningen, d. v. s. när behållningen av nöjestillställning är avsedd för välgörande eller allmännyttigt ändamål, handlägges emellertid ej av uppbördsmyndigheten. Sådan befrielse lämnas endast efter särskild ansökan, och denna skall inges direkt till länsstyrelsen, som beslutar i anledning av densamma som första instans. Besvär över länsstyrelsens beslut i sådant ärende går också till Kungl. Maj:t för handläggning i regeringsrätten, som i dylika mål alltså dömer i andra instans.

Regeringsrätten kan emellertid också komma att avgöra andra nöjesskattemål i andra instans. Om länsstyrelsen vid granskning av uppbördsmyndighetens redovisning jämlikt 13 § tillämpningsföreskrifterna till nöjesskatteförordningen finner att myndigheten underlåtit att utkräva nöjesskatt eller att skatt uttagits med för lågt belopp, skall länsstyrelsen direkt upptaga frågan om åtgärder i anledning härav till behandling och ålägga anordnaren av vederbörande nöjestillställning att inbetala felande belopp till länsstyrelsen. Även besvär över länsstyrelsens beslut i ett sådant ärende överklagas hos Kungl. Maj:t för handläggning i regeringsrätten.

Nøjesskattemål kan även komma upp till regeringsrätten en annan väg. Om revisionen hos riksräkenskapsverket framställer anmärkning mot beslut angående påföring av eller befrielse från statsverket tillkommande nöjesskatt, har riksräkenskapsverket att besluta i anledning av revisionens talan. Besvär över riksräkenskapsverkets beslut i sådant mål skall jämlikt 1 § instruktionen för kammarrätten den 18 december 1942 (nr 978) upptagas hos kammarrätten, varefter besvär mot kammarrättens utslag i målet jämlikt 56 § samma instruktion anföres hos Kungl. Maj:t för handläggning i regeringsrätten. I dessa mål blir alltså regeringsrätten tredje instans.

I 30 § nöjesskatteförordningen talas därjämte om ett speciellt slag av mål, som får överklagas hos Kungl. Maj:t men som ej handlägges av regeringsrätten. Enligt 14 § andra stycket nöjesskatteförordningen i dess från och med den 1 juli 1952 gällande lydelse skall nöjesskatt inte utgå för biograf-föreställning med film, vars visning enligt särskilt, före föreställningens hållande lagakraftvunnet förhandsbesked förklarats vara ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostrings-syfte. Sådant förhandsbesked lämnas av statens biografbyrå och dess beslut överklagas enligt § 18 instruktionen den 4 oktober 1929 (nr 306) för byrån genom besvär, som skall inges till ecklesiastikdepartementet. Eftersom dylika beslut inte anses avse »debitering eller indrivning av utskylder eller andra avgifter», handlägges de inte av regeringsrätten utan av Kungl. Maj:t i statsrådet.

Utredningen

I nöjesskatteutredningens uppdrag har ingått att undersöka möjligheterna att befria regeringsrätten från den del av dess arbetsbörda, som nöjesskattemålen utgör.

I betänkandet hänvisas till en början till en inom finansdepartementets regeringsrättsbyrå verkställd beräkning av det antal föredragningsdagar, som kan antagas ha varit erforderliga för avverkning under ettvarvt av de senaste sex åren av under året inkomna nöjesskattemål. Beräkningen visar — som framgår av följande sammanställning — att avverkningen av inkomna nöjesskattemål för regeringsrätten tar ca 3 å 4 dagar om året.

	Nöjesskattemål år					
	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Inkomna	142	94	96	101	86	76
Avgjorda	147	126	72	49	165	33
Till föredrag. använd tid (timmar)	23,5	22,5	16	6	25	5,5
Antal föredragna mål per timme	6,3	5,6	4,5	8,2	6,6	6,0
Åtgång av dagar för föredrag- ning av inkomna mål (efter 5 % avdrag för återkallade etc.), om föredragningen per mål tagit lika lång tid som föredrag. av de av- gjorda	5,4	3,9	5,0	2,9	3,1	3,0
Medeltal för 1950—1955	3,9					

Eftersom regeringsrätten med sin dåvarande sammansättning arbetat ca 300 dagar om året, motsvarar alltså handläggningen av nöjesskattemålen 1 å 1,5 procent av regeringsrättens arbete.

En undersökning av ändringsfrekvensen hos regeringsrätten i nöjesskattemål har också verkställt. Därvid har konstaterats, att de under åren 1950—1955 avgjorda nöjesskattemål, däri regeringsrätten gjort ändring i underinstansens beslut, motsvarar följande procentuella andel av samtliga avgjorda nöjesskattemål respektive år.

	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Ändringsprocent	20	42	24	4	15	23

Utredningen finner, att en avlastning av nöjesskattemålen från regeringsrätten inte kan ske på det sätt att den nu medgivna fullföljdsrätten avskäres. Under regeringsrätten förekommer nämligen ofta inte mer än en instans. Om fullföljdsrätten borttages, måste regeringsrätten därför ersättas av något annat organ. Utredningen anför härom följande.

I direktiven för vårt arbete nämnes såsom sådan ersättare kammarrätten, och att kammarrätten härvidlag får träda i regeringsrättens ställe förefaller naturligt med hänsyn till att i anmärkningsväg uppkomna nöjesskattemål, som ju oftast röra frågor av samma art som de övriga, redan handläggas av kammarrätten. För övrigt är det över huvud taget svårt att tänka sig någon annan domstol eller myndighet, som utan större organisatoriska förändringar lämpligen skulle kunna övertaga regeringsrättens roll som sista instans i nöjesskattemålen.

Det kan, framhåller utredningen, knappast göras gällande, att nöjesskattemålen inte skulle bli föremål för en tillfredsställande handläggning och bedömning av kammarrätten, som ju redan utgör sista instans i betydande grupper av mål, exempelvis avlönings-, fattigvårds- och mantalsskrivningsmål. Utredningen anför.

Erfarenheten har visat, att nöjesskattemålen till stor del utgöras av mål av enkel beskaffenhet och röra jämförelsevis små belopp. Att ändringsfrekvensen hos regeringsrätten i dessa mål hittills varit ganska hög torde bero på att behandlingen hos de 25 särskilda länsstyrelserna, därav några givetvis endast haft ett fåtal mål om året att handlägga, brustit i enhetlighet. Den utjämnande faktor, som målens samlande hos en för hela riket gemensam överinstans utgjort, kommer ju emellertid att kvarstå, även om målen överflyttas till kammarrätten. Vi förutsätta, att nöjesskattemålen där koncentreras till viss division och att föredragningen anförtros endast åt viss eller vissa föredragande.

Utredningen uttalar emellertid vissa betänkligheter mot en sådan lösning.

Emot en överflyttning av målen från regeringsrätten talar, att de ha så relativt ringa betydelse för dess arbete, och att det därför kan anses opåkallat att bryta den i allmänhet för beskattningsmål, som kunna röra annat än värderings- eller uppskattningsfrågor, hittills gällande principen, att den skattskyldige skall kunna draga målet under Kungl. Maj:ts prövning. Som av det förut sagda framgår innebär nöjesskattemålens avlyftning från regeringsrätten endast att dess arbetsbörda minskas med någon procent. Härtill kommer att — om våra förslag i övriga delar, innefattande befrielse från nöjesskatt för teaterföreställningar, musikunderhållning, amatördrott, restaurangdans m. m., genomföras — besvärsfrekvensen kan beräknas ytterligare nedgå.

En annan omständighet, som gjort oss tveksamma om ändamålsenligheten i en överflyttning av nöjesskattmålen till kammarrätten, är att kammarrätten också för tillfället har en icke obetydlig arbetsbelastning. Om man bortser från smärre »till kammarrättssekreterarens föredragning hörande ärenden», har antalet inkomna respektive avgjorda och balanserade mål under de senaste 6 åren i kammarrättens arbetsredogörelser upptagits enligt följande.

	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Inkomna		9 757	9 996	14 815	15 179	12 827
Avgjorda		10 840	11 389	11 422	12 266	13 286
Balans	11 839	10 756	9 363	12 756	15 669	15 208

Kammarrättens balans av mål motsvarar sålunda för tillfället icke oväsentligt mera än ett års avverkning. Den invändningen kan onekligen göras, att man under sådana förhållanden icke bör utan en samtidig organisatorisk förstärkning överföra ytterligare mål till kammarrätten.

Då emellertid regeringsrättens arbetsbalans i fråga om skattemål för tillfället är så stor, att det synes mycket angeläget att regeringsrätten befrias från alla mål, som lämpligen kan överföras till annan myndighet, har utredningen, trots de anförda betänkligheterna, ansett sig böra föreslå en sådan ändring av 30 § andra stycket nöjesskatteförordningen och 56 § kammarrättens instruktion, att nöjesskattmålen i fortsättningen skall handläggas av kammarrätten som sista instans.

I anslutning till förslaget gör utredningen följande uttalande.

Det må dock framhållas, att frågan huruvida en avlastning av nöjesskattmålen från regeringsrätten på det nu föreslagna sättet bör ske, kan komma i ett annat läge om man i princip beslutar sig för att begränsa fullföljdsrätten till regeringsrätten genom allmänt verkande bestämmelser. Enligt vad vi erfarit överväger den i maj 1955 tillsatta utredningen om fullföljdsrätt i skattemål att föreslå fullföljdsbegränsning genom införande av tillståndsprövning, summa revisibilis e. d. Huruvida det i samband med genomförande av dylika regler kan visa sig lämpligare att åstadkomma en önskvärd begränsning av tillströmningen av nöjesskattemål till regeringsrätten genom liknande åtgärder kunna vi givetvis icke nu taga hänsyn till. Vi förutskicka att frågan kan behöva omprövas, sedan utredningen om fullföljdsbegränsning slutförts.

Ledamoten *Christenson* föreslår i sin reservation, att nuvarande besvärregler skall bibehållas oförändrade.

Remissyttrandena

Emot utredningens förslag har *kammarrätten* intet att erinra.

Förslaget avstyrkes däremot av *statskontoret* under hänvisning till bl. a. utredningen om fullföljdsrätten i taxeringsmål.

Även *riksräkenskapsverket* anser, att frågan om besvärärendenas överflyttande från regeringsrätten till kammarrätten bör anstå i avvaktan på resultatet av nämnda utredning.

Av samma skäl avstyrkes förslaget av *överståthållarämbetet* och *det övervägande flertalet* av de *länsstyrelser*, som yttrat sig över detsamma.

Endast *länsstyrelsen i Hallands län* synes acceptera utredningens förslag. Den förda diskussionen om en begränsning av fullföljdsrätten föranleder länsstyrelsen till följande uttalande.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang endast understryka det för en enhetlig rättstillämpning inom hela riket stora behovet av vägledande prejudikat i frågor om befrielse från nöjesskatt. Det kan befaras, att detta behov icke kommer att tillgodoses i tillräcklig omfattning vid en begränsning av fullföljdsrätten till regeringsrätten. Från denna synpunkt vore det fördelaktigast, att nöjesskattmålen utan sådan inskränkning i stället finge fullföljas i kammarrätten.

Riksförbundet landsbygdens folk anför.

Ehuru skälen för att överflytta besvärssärendena i nöjesskattemål från regeringsrätten till kammarrätten synes relativt svaga och frågan dessutom kan antas komma att behandlas av den tillsatta utredningen om fullföljdsrätt i skattemål, har förbundet intet att invända mot utredningens förslag på denna punkt.

Bland organisationerna är det i övrigt endast *Folkpartiets ungdomsförbund*, *Teatrarnas riksförbund* och *Sveriges hotell- och restaurangförbund*, som uttalat sig i besvärfrågan. Samtliga avvisar tanken på en överflyttning av nöjesskattmålen till kammarrätten.

Utredningen om fullföljdsrätt i taxeringsmål anser sig visserligen sakna anledning att avstyrka nöjesskatteutredningens förslag, om situationen verkligen är sådan, att denna nödfallsutväg måste tillgripas för att komma tillrätta med arbetsanhopningen i regeringsrätten. Situationen för dagen synes emellertid enligt fullföljdsutredningen vara en annan än vid den tidpunkt då direktiven för nöjesskatteutredningens behandling av denna fråga meddelades. Läget belyses av fullföljdsutredningen på följande sätt.

Efter beslut av 1956 års riksdag har antalet ledamöter i regeringsrätten i början av oktober ökat med tre. Regeringsrätten arbetar numera på tre avdelningar, och det kan förväntas att den därigenom ökade arbetseffekten i regeringsrätten skall göra det möjligt att avarbeta arbetsbalansen till utgången av 1960. Även på annat sätt synes bot kunna rådås mot den under senare tid inträffade ökningen av arbetsbördan för regeringsrätten. Utredningen syftar på det utredningsuppdrag som lämnats utredningen. Vårt utredningsarbete är numera i det närmaste slutfört, och vi räkna med att i god tid före nästa årsskifte kunna avlämna ett betänkande med förslag till bestämmelser om fullföljdsbegränsning i mål om taxering till skatt på inkomst och förmögenhet. Detta förslag går ut på att besvär över kammarrättens utslag i mål om sådan taxering må komma under regeringsrättens prövning endast efter prövningstillstånd i nära anslutning till motsvarande regler för fullföljd av talan hos högsta domstolen. Därest detta förslag leder till lagstiftning och antalet i regeringsrätten arbetande regeringsråd för framtiden hålles så stort, att regeringsrätten kan arbeta på minst två avdelningar, torde behovet av lindring i arbetsbördan genom nöjesskattmålen överflyttning till kammarrätten bortfalla.

Med hänsyn till det anförda och då det redan nu förhållandevis ringa antalet nöjesskattemål i regeringsrätten vid ett genomförande av vissa andra nöjesskatteutredningens förslag kan beräknas ytterligare minska, är det enligt fullföljdsutredningen inte längre aktuellt att göra kammarrätten till sista instans i nöjesskattemål.

Fullföljdsutredningen har såsom ett tänkbart alternativ till förslaget att överföra nöjesskattemålen till kammarrätten övervägt möjligheten att göra kammarrätten till mellaninstans över länsstyrelserna men under regeringsrätten. Härigenom skulle förefintliga ojämnheter i länsstyrelsernas rättstillämpning bli avhjälpta på kammarrättsstadiet och regeringsrättens prövning skulle påfordras endast i mera betydelsefulla mål eller om eljest särskilda skäl för fullföljd till regeringsrätten kunde påvisas. Eventuellt skulle prövningstillstånd erfordras såsom villkor för regeringsrättens prövning. Fullföljdsutredningen har emellertid avstått från att utarbeta ett förslag till instansordning enligt detta alternativ. Utredningen anför.

En sådan omläggning av instansordningen synes emellertid icke böra komma till stånd utan starka skäl. Sådana synas icke föreligga. Såsom redan anförts äro nöjesskattemålen för närvarande tämligen få och antalet sådana mål kan i framtiden väntas bliva än färre. Någon nämnvärd belastning för regeringsrätten kunna nöjesskattemålen icke gärna medföra, om målen gå direkt dit från länsstyrelserna. Mot alternativet talar också angelägenheten att icke öka kammarrättens redan nu stora arbetsbörda. Dessutom skulle tillståndsprövning i nöjesskattemål, som icke gärna kan ordnas enligt summa-revisibilismetoden, antagligen draga hart när lika lång tid som målets prövning i sak.

Besvärssakkunniga förordar, att inga åtgärder vidtages för att begränsa fullföljden av nöjesskattemål till regeringsrätten, förrän klarhet vunnits i huvudfrågan om hur fullföljden i taxeringsmål skall ordnas. Om kammarrätten göres till en central instans i skattemål, där flertalet mål slutar på grund av fullföljdsbegränsningar av något slag, är det emellertid enligt de sakkunniga naturligt att även nöjesskatten inordnas i detta system. De sakkunniga anför.

I så fall skulle kammarrätten inskjutas som instans mellan länsstyrelsen och regeringsrätten samt möjligheten till fortsatt talan från kammarrätten till regeringsrätten inskränkas efter samma eller liknande grunder som komma att gälla för andra skattemål. En sådan ordning skulle besvärssakkunniga, såvitt de nu kunna bedöma, finna godtagbar. Invändningar skulle visserligen kunna resas, då ordningen för de mål, som börja redan hos den kommunala uppbördsmyndigheten, skulle medföra att antalet instanser komme att uppgå till fyra. Med hänsyn till att fullföljden till den fjärde och sista instansen bleve begränsad inger en sådan ordning dock icke allvarligare betänkligheter. Fördelarna torde ock flerfaldigt uppväga angivna nackdel. Genom att kammarrätten införes som mellaninstans mellan länsstyrelse och regeringsrätten realiseres önskemålet om en mera genomförd samordning mellan nöjesskattemålen och anmärkningsmålen rörande debitering av nöjesskatt i de båda högsta instanserna. Vidare vinnes att likformighet kan nås beträffande länsstyrelsernas praxis i nöjesskattefrågor utan att målen i sådant syfte behöva föras ända upp till regeringsrätten.

Utredningens förslag om kammarrätten som besvärinstans i förhållande till länsstyrelserna och om förbud mot talan hos regeringsrätten i nöjesskattemål anser besvärssakkunniga böra övervägas som ett andra alternativ, om det skulle visa sig att nöjesskattemålen inte låter sig inordna i ett system, som kan komma att gälla för övriga skattemål. Besvärssakkunniga anför vidare.

Härom är att säga att nöjesskattemålen visserligen för närvarande torde vara av tämligen enkel beskaffenhet men att också i dessa någon gång sådana spörsmål kunna uppstå, som lämpligen böra avgöras av den högsta instansen i skattemål. I skilda sammanhang ha besvärssakkunniga framhållit, att det i princip bör vara möjligt att fullfölja ett mål ända upp till Konungen och att sålunda begränsningar i besluts överklagbarhet till den högsta instansen icke böra stadgas utan starka skäl. Inte minst i fråga om skattemål, i vilka ofta vittgående ekonomiska skyldigheter för den enskilde gentemot det allmänna skola fastställas, inger det betänkligheter att generellt avskära möjligheten att fullfölja talan till den mest kvalificerade instansen. Även i den situation varom nu är fråga synes därför en lösning för nöjesskattemålen del böra övervägas, innebärande att regeringsrätten bibehålles som högsta instans och kammarrätten inskjutes som mellaninstans. Härigenom skulle säkerligen den önskade lättningen i regeringsrättens arbetsbörda kunna vinnas. Införes kammarrätten som mellaninstans, kan nämligen antalet ända till regeringsrätten fullföljda mål väntas bli så obetydligt, att de komma att sakna egentlig betydelse för regeringsrättens arbetsbelastning.

Besvärssakkunniga berör även den särordning, som gäller i fråga om förhandsbesked angående skattefrihet för biografföreställning i vissa fall. Slutinstans i sådana ärenden är Kungl. Maj:t i statsrådet, medan frågor rörande skattefrihet för andra nöjestillställningar handlägges av regeringsrätten som sista instans. Även då det gäller förhandsbesked rörande biografföreställning bör enligt de sakkunniga regeringsrätten vara slutinstans.

Besvärssakkunniga pekar slutligen på vissa av utredningen ej berörda brister i förfarandet vid avgörande av fråga om nöjesskatt. De sakkunniga anför.

Enligt gällande ordning kunna nya krav på nöjesskatt framställas mot skattskyldig anmärkningsvägen avsevärd tid efter det den ursprungliga debiteringen verkstälts — närmare bestämt inom fyra år efter utgången av det år, då debiteringen skedde (16 § Kungl. kungörelsen den 21 december 1945 med tillämpningsföreskrifter till nöjesskatteförordningen, jämförd med 70 § uppbördsförordningen). För arrangör av nöjesskattepliktig tillställning innebär det en avsevärd otrygghet att kunna bli föremål för nya skattekrav så långt efter det tillställningen anordnades. Vad angår nöjesskattemålen har å andra sidan vid flera tillfällen den omständigheten påtalats, att länsstyrelsens beslut i besvärsmål icke kan överklagas från det allmänna sida; sådant beslut torde för övrigt icke heller kunna göras till föremål för anmärkning (RÅ 1954 ref. 53). En lösning i den riktningen att anmärkningsförfarandet ersättes med en talerätt för det allmänna kunde förtjäna övervägas. Besvärssakkunniga ha haft att taga ställning till liknande frågor på tullens och konsumtionsskatternas område och avse att för dessa skatter inom kort framlägga förslag om att en talerätt införes för det allmänna och att anmärkningsförfarandet i sin nuvarande utformning avskaffas på dessa områden. I realiteten innebär det sagda att besvär förfarandet och anmärk-

ningsförfarandet sammanslås till en gemensam process med tvåsidigt partsförhållande. I samband med en reform av detta slag synes en allmän översyn av förfarandet i nöjesskattemål lämpligen böra företagas. Det kan erinras om att anmärkningsprocessen för närvarande är föremål för särskild utredning.

Departementschefen

Från statsmakternas sida har under de senaste åren vidtagits flera åtgärder i syfte att nedbringa arbetsbalansen i regeringsrätten. Sålunda har antalet regeringsråd utökats. Vidare har i dagarna avlämnats ett betänkande med förslag till inskränkningar i rätten att fullfölja talan till regeringsrätten i mål om taxering för inkomst och förmögenhet. Såsom ett led i dessa strävanden har det uppdragits åt nöjesskatteutredningen att överväga om den slutliga prövningen av mål om nöjesskatt lämpligen kan överflyttas till kammarrätten. Utredningen har också framlagt ett förslag med sådan innebörd. Därvid framhålles emellertid tillika, att vissa betänkligheter kan anföras mot förslaget. Sålunda har det visat sig att nöjesskattemålen upptar en förhållandevis ringa del av regeringsrättens arbetstid. Å andra sidan finnes även hos kammarrätten en avsevärd arbetsbalans.

Dessa betänkligheter har från flera håll understrukits vid remissbehandlingen. Vidare har framhållits, att spörsmålet om fullföljdsrätten i nöjesskattemål inte borde prövas, förrän ställning tagits i den större frågan om inskränkningar i rätten att fullfölja talan i mål om taxering för inkomst och förmögenhet. I samband härmed har bl. a. från besvärssakkunnigas sida framförts tanken att göra kammarrätten till mellaninstans i nöjesskattemål över länsstyrelserna men under regeringsrätten; för fullföljden till regeringsrätten kunde därvid stadgas inskränkningar motsvarande dem som kunde föreskrivas beträffande mål om inkomsttaxering.

De skäl som sålunda anförts mot att nu ändra instansordningen i nöjesskattemål finner jag bärande. Jag är därför inte beredd att framlägga något förslag i ämnet.

I detta sammanhang vill jag med ett par ord beröra en närliggande fråga som upptagits i några yttranden, nämligen om anmärkningsrätten för riksräkenskapsverkets revisorer i vissa frågor rörande nöjesskatt och det redogöraransvar som på grund därav skulle kunna föreligga för länsstyrelsernas befattningshavare. Frågan om redogöraransvaret är för närvarande föremål för utredning. Med tanke härpå synes man inte nu utan tvingande skäl böra företaga någon ändring i rättsläget på förevarande område. Sådana skäl synes knappast föreligga. Vad särskilt angår den av länsstyrelsen i Kopparbergs län upplagna frågan om redogöraransvar för beslut om skattebefrielse enligt 16 § nöjesskatteförordningen för tillställning med välgörande eller allmännyttigt syfte får jag framhålla, att någon anmärkningsprocess mot statlig befattningshavare på grund av sådant beslut enligt vad jag inhämtat hittills inte väckts. Detta kan tyda på att man i praxis inte ansett redogöraransvar föreligga i dylika fall. Mot en sådan uppfattning har jag självfallet intet att erinra.

XII. Speciella frågor

Påföljder vid deklarationsförsummelse

Gällande bestämmelser

Där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, är anordnare av nöjestillställning enligt 23 § nöjesskatteförordningen skyldig att till uppbördsmyndigheten överlämna på heder och samvete avgiven deklARATION rörande vid tillställningen influtna avgifter. Vid abonnemangsföreställning åligger motsvarande skyldighet abonnenten. Angående tiden för deklarations avgivande stadgas i tillämpningskungörelsen till nämnda förordning.

Den som underlåter att inom behörig tid avge föreskriven deklARATION eller, då deklARATION befunnits ofullständig, att på anmodan av uppbördsmyndigheten inom förelagd tid fullständiga densamma, går enligt 29 § samma förordning förlustig rätten att överklaga uppbördsmyndighetens beslut rörande det skattebelopp, för vars fastställande deklARATIONEN skolat ligga till grund. I enlighet härmed äger endast den, som ej på grund av deklarationsförsummelse förlorat sin rätt till talan, enligt 30 § besvära sig i nöjesskattemål.

Utredningen

Nøjesskatteförordningens bestämmelse om påföljd vid deklarationsförsummelse är, framhåller utredningen, uppenbarligen hämtad från motsvarande stadgande i 39 § nu gällande taxeringsförordning angående förlust av talan i inkomsttaxeringsmål hos kammarrätten och Kungl. Maj:t vid försummelse i fråga om avgivande av självdeklARATION. I propositionen 1956: 150 hade emellertid föreslagits, att ifrågavarande påföljd skulle avskaffas och att i stället anmaning att inkomma med självdeklARATION skulle kunna kombineras med vitesföreläggande av den som utfärdar anmaningen. Vidare skulle deklarationsförsummelse beläggas med bötesstraff. Utredningen föreslår, att liknande ändringar genomföres beträffande nöjesskatten.

I överensstämmelse med 52 och 53 §§ i den nya taxeringsförordningen föreslås bestämmelsen i 29 § nöjesskatteförordningen skola ersättas med bestämmelser om anmaning att avlämna deklARATION eller — i förekommande fall — kompletterande uppgifter till en redan avgiven deklARATION. I anmaning som utfärdas av länsstyrelse eller uppbördsmyndighet skall enligt förslaget vite kunna föreläggas.

Utredningen föreslår vidare, att en bestämmelse om bötespåföljd för förseelse av här ifrågavarande slag skall införas motsvarande den, som inlagts i 120 § i den nya taxeringsförordningen.

Remissyttrandena

Över förslaget i denna del har endast ett fåtal remissinstanser yttrat sig. Kammarrätten anför bl. a.

Självklart måste syftet att åvägabringa överensstämmelse mellan nöjesskatteförordningens och den föreslagna nya taxeringsförordningens bestämmelser anses vara riktigt. I utredningens utkast till författningsändring ha emellertid, enligt kammarrättens mening, de av utredningen föreslagna bestämmelserna angående anmaning, vite och böter erhållit en alltför knapphändig och ofullständig utformning. Såsom exempel härpå kan anföras, att i ändringsförslaget saknas motsvarighet till den föreslagna nya taxeringsförordningens bestämmelser om delgivning av anmaning (54 och 55 §§), om förbud mot föreläggande av vite i vissa fall (123 §) och mot klagan över beslut, varigenom vite förelagts (125 §), om förbud mot utdömande av vite, då ändamålet med vitet förfallit (124 §), om talans förande i fråga om utdömande av vite (125 §) samt om friande från straff, då försummelse varit ursäktlig eller eljest ringa (120 §).

Någon annan erinran har inte framställts mot föreliggande förslag, vilket tillstyrkes av *utredningen om fullföljdsrätt i taxeringsmål, besvärssakku- niga samt länsstyrelserna i Östergötlands och Värmlands län.*

Departementschefen

Enligt 1928 års taxeringsförordning förloras rätten att fullfölja talan hos kammarrätten och regeringsrätten, om den skattskyldige underlåter att avge deklaration inom föreskriven tid. På motsvarande sätt gäller enligt 29 § förordningen om nöjesskatt att den som inte behörigen avger nöjesskattedeklaration går förlustig rätten att överklaga uppborndsmyndighetens beslut rörande det skattebelopp, för vars fastställande deklarationen skolat ligga till grund.

Den av riksdagen år 1956 antagna nya taxeringsförordningen innebär bl. a., att försummelse beträffande avgivande av inkomstskattedeklaration inte längre skall leda till förlust av besvärsrätt. I stället tillgodoses intresset av att deklarationerna avges i tid genom effektiviserade bötes- och vitesbestämmelser. Utredningens förslag innebär, att samma ordning skall tillämpas inom nöjesskatteförordningens område.

Förslaget har inte mött några invändningar och kan av mig tillstyrkas, varvid dock, delvis i anslutning till vad kammarrätten anført, vissa jämkningar synes böra företagas.

Filmförevisningar i undervisningssyfte m. m.

Utredningen

Enligt 14 § nöjesskatteförordningen i dess ursprungliga lydelse skulle nöjesskatt inte utgå för nöjestillställning, som tjänar vetenskapligt ändamål, liksom inte heller för tillställning som anordnas i undervisnings- eller uppfostringssyfte och som med hänsyn till sitt innehåll jämväl är ägnad att tjäna sådant syfte.

För att bespara myndigheter och enskilda arbete och kostnader genomfördes efter förslag av 1949 års filmkommitté genom förordningen den 15 maj 1952, nr 278, den ändringen att det skall ankomma på statens biografbyrå att efter framställning meddela förhandsbesked, huruvida en film är av beskaffenhet att kunna erhålla skattebefrielse enligt 14 §. Samtidigt utvidgades paragrafens tillämpningsområde, så att även »upplysningssyfte» numera kvalificerar för skattebefrielse. Vidare är det enligt paragrafens nuvarande lydelse utan betydelse i detta sammanhang, om visningen av filmen sker i vinningssyfte eller ej. En konsekvens av omredigeringen av 14 § har även blivit, att skattebefrielsen knutits till den film, som visas, i stället för som tidigare till biografföreställningen som sådan.

Vissa myndigheter har för utredningen påtalat den alltmer ökade förekomsten av filmer, som biografbyrån ansett böra befrias från nöjesskatt enligt 14 §.

Utvecklingen på detta område har vidare föranlett chefen för statens biografbyrå att taga kontakt med utredningen för överläggningar om möjligheterna att genom en ändring av 14 § ge stöd för en mera restriktiv tillämpning av paragrafen. I en till utredningen överlämnad promemoria har denne framhållit, att biografbyrån vid prövning av fråga om visningen av en film kan anses ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte har att iakttaga en restriktiv tillämpning av bestämmelsen. Enligt vad som vidare framhålles i promemorian, avses endast sådan upplysning, undervisning eller uppfostran som är av »allmänt värde för samhället» skola berättiga till skattebefrielse. Det råder emellertid tveksamhet om innebörden av detta uttryck. I promemorian betonas nödvändigheten av en klarare och mera preciserad formulering av 14 §, om man skall kunna förebygga risken för en »inflation» på föreliggande område.

Utredningen gör för egen del följande uttalande i frågan.

Att med bibehållande av den målsättning, som legat till grund för paragrafens utformning, genomföra en ändring av stadgandet i angivet syfte synes oss knappast möjligt. Vi ha övervägt olika möjligheter att genom omredigering av paragrafens andra stycke lämna rum för en skärpning av biografbyråns praxis. Ett stadgande av innehåll, att filmens visning skall vara ägnad att *uteslutande* tjäna berörda ändamål, torde komma att i alltför hög grad begränsa paragrafens tillämpningsområde. Effekten torde bli densamma, om man förutsätter, att endast *pedagogiskt* värdefulla filmer skola berättiga till skattebefrielse.

Den möjligheten föreligger givetvis att i anslutning till 14 § andra stycket meddela förtydligande anvisningar angående dess tillämpning. Att i särskild ordning lämna detaljerade föreskrifter för biografbyråns bedömning i dessa frågor torde emellertid icke vara att tillråda. Icke heller ha vi ansett oss böra genom några uttalanden binda biografbyrån i dess fortsatta verksamhet på detta område. Vi finna det emellertid angeläget att framhålla önskvärdheten av en fortsatt restriktiv tillämpning av nämnda författningsrum.

Tillämpningen av 14 § i dess nu gällande lydelse har också i ett annat avseende berett vissa svårigheter. Skattefrihet föreligger enligt paragrafen för biografföreställning med film, vars visning enligt särskilt, före föreställ-

ningens hållande *lagkraftvunnet* förhandsbesked förklarats vara ägnad att tjäna ändamål eller syfte som i 14 § avses. Detta innebär att föreställningar som anordnas, innan biografbyråns beslut i befrielseärende vunnit laga kraft, inte omfattas av skattebefrielsen. Enligt vad utredningen erfarit har denna passus ibland förbisetts av de befrielsesökande, som därigenom kommit att åsamkas större eller mindre ekonomiskt avbräck. Därtill kommer, att bestämmelsen på denna punkt inte tolkas enhetligt av beskattningsmyndigheterna.

Utredningen yttrar.

Möjligen skulle en uppmjukning av bestämmelsen kunna ske på så sätt, att om den skattskyldige förevisar filmen, innan biografbyråns beslut vunnit laga kraft, skall han icke blott avge deklaration i vanlig ordning utan även erlägga enligt deklarationen upplupen nöjesskatt men med rätt för honom att — sedan beslutet vunnit laga kraft eller fastställts i högre instans — få skatten restituerad. Några väsentliga olägenheter av en sådan ordning torde knappast komma att uppstå. Vi ha emellertid icke velat gå längre än att antyda denna möjlighet att komma till rätta med föreliggande problem.

Remissyttrandena

Frågan om tillämpningen av 14 § andra stycket nöjesskatteförordningen beröres endast av *statens biografbyrå*, som med beklagande konstaterar att utredningen inte ansett sig kunna framlägga något förslag i ämnet. Biografbyrån anser emellertid frågan vara av sådan vikt, att den bör göras till föremål för förnyade överbåganden. Byrån anför vidare.

Därvid torde bl. a. böra överbågas, huruvida icke tillämpningsområdet för här avsedda förhandsbesked skulle kunna begränsas till sådana filmer som på grund av sitt *egenvärde*, dvs genom sin verkan i syntesen av bild och ljud (talkommentar till filmbilderna samt ev. musik- och ljudeffekter) må anses ägnade att tjäna sådant ändamål eller syfte som med författningsrummet avses. För närmare belysande av detta önskemål vill biografbyrån rikta uppmärksamheten på de problem som uppstår i samband med granskning av *stumfilm* som varken försetts med inkopierade texter på filmremsan eller med särskilda s. k. stumfilmtexter mellan de olika filmscenerna. Som allmänt omdöme lär väl kunna sägas, att en film för att kunna tjäna ett pedagogiskt ändamål av »allmänt värde för samhället» måste ha stödet av filmbilderna beledsagande förklaringar eller kommentarer. Biografbyrån har i ett stort antal fall meddelat förhandsbesked även till förmån för renodlade stumfilmer (regelmässigt i smalfilmformatet). Därvid har dock från biografbyråns sida uppställts krav, att anmälningshandlingarna i filmärendet skall innefatta kopia av det föredrag, med vilket filmen avses visad, eller med åtminstone en någorlunda utförlig beskrivning av innehållet och det pedagogiska temat i filmen.

Biografbyrån föreslår, att *stumfilm* undantas från byråns befattning i hithörande ärenden och att detta slags film i annan ordning ges möjlighet till nöjesskattebefrielse.

Departementschefen

Möjligheten enligt 14 § nöjesskatteförordningen att erhålla skattebefrielse vid visning av film, som med hänsyn till sitt innehåll är ägnad att tjäna

vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostrings- syfte, fyller en viktig funktion, inte minst på det sättet att produktionen av sådana filmer främjas. Tydligt är, att bedömningen av frågan om skattefrihet i här avsedda fall stundom kan vara förenad med svårigheter. Det nu föreskrivna förfarandet, som innebär att förhandsbesked i sådana frågor skall sökas hos statens biografbyrå, är att se mot bakgrunden härav.

Från biografbyråns sida har framhållits behovet av en ändring i bestämmelserna — närmast i skärpande riktning — i syfte att underlätta byråns handläggning av ärenden angående förhandsbesked. Utredningen har övervägt olika möjligheter att tillgodose biografbyråns önskemål men har inte ansett sig böra framlägga något förslag i ämnet.

För egen del kan jag inte finna, att de av biografbyrån påtalade förhållandena är sådana, att de bör föranleda en ändring av nu gällande bestämmelser. Jag kan inte heller biträda det förslag att från förfarandet med förhandsbesked undanta stumfilmer som framförts av byrån i dess remissyttrande.

Utredningen har även övervägt en ändring i syfte att skattebefrielse, i motsats till vad nu är fallet, skulle kunna åtnjutas för visningar, som äger rum efter det byrån meddelat förhandsbesked men innan detta vunnit laga kraft. Mot en sådan ändring talar emellertid, att den skulle vara ägnad att komplicera uppbördsförfarandet. Jag finner därför inte anledning att framlägga något förslag på denna punkt.

Tidsfrist för ansökan om nöjesskattebefrielse

Utredningen

Enligt 18 § andra stycket nöjesskatteförordningen kan befrielse från nöjesskatt enligt 16 eller 17 § inte meddelas i anledning av ansökan, som inkommit till länsstyrelsen senare än tre månader efter det tillställningen ägt rum.

Konsekvenserna av detta stadgande belyses av utredningen med följande fall.

I en till länsstyrelsen i Kristianstads län ställd, den 8 juli 1954 dagtecknad skrift anhöllo Tomelilla lottakår, Tomelilla hemvärnsförening och Tomelilla befälsutbildningsförening om befrielse från nöjesskatt för nöjestillställningar, som föreningarna gemensamt anordnat i Tomelilla den 12 och den 13 juni 1954.

Ansökan ingavs till kommunalfullmäktige i Tomelilla köping och behandlades av kommunalfullmäktige vid sammanträde den 30 augusti 1954. Justeringen av protokollet från sammanträdet blev emellertid på grund av mellankommande hinder fördröjd med påföljd att ansökan inkom till länsstyrelsen först den 14 september 1954. Enär ansökan således icke inkommit till länsstyrelsen inom den i 18 § andra stycket nöjesskatteförordningen föreskrivna tiden, fann länsstyrelsen i resolution samma dag sig förhindrad upptaga densamma till prövning.

I en till finansdepartementet ställd, den 8 oktober 1954 dagtecknad skrift

anhöllo berörda organisationer, att det av dem inbetalade nöjesskattebeloppet måtte restitueras, oaktat ansökan om skattebefrielse inkommit till länsstyrelsen en dag för sent. Sedan länsstyrelsen i utlåtande den 20 december 1954, under återopande av rättsfallet i RÅ 1948 not. Fi 511, avstyrkt bifall till framställningen, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 21 januari 1955 ansökningsen icke kunna av Kungl. Maj:t bifallas.

Kungl. Maj:t förordnade samtidigt, att handlingarna i ärendet skulle överlämnas till utredningen för att tagas i övervägande vid fullgörandet av utredningsuppdraget.

Utredningen konstaterar, att det bland länsstyrelserna är en ganska utbredd uppfattning att den i 18 § andra stycket angivna tidsfristen visat sig vara alltför kort. För egen del anför utredningen följande.

I många fall torde det ställa sig mycket svårt att inom en så relativt kort tidrymd som tre månader efter det nöjestillställningen ägt rum få fram resultatet av nöjestillställningen. Särskilt otillfredsställande verkar det, när en nöjesanordnare — måhända i avsikt att påskynda ärendets handläggning — insänder ansökan i god tid till den kommunala myndigheten, som sedan av någon anledning dröjer med sitt yttrande över densamma och därigenom orsakar att anordnaren går förlustig möjligheten till skattebefrielse.

Under hänvisning till det anförda föreslår utredningen, att den i 18 § andra stycket angivna tidsfristen skall utsträckas till sex månader. För att möjliggöra en rationell handläggning av ansökningsärendena föreslår utredningen vidare, att ansökan skall kunna inges antingen till länsstyrelsen eller till vederbörande kommunala myndighet.

Remissyttrandena

Utredningens förslag har inte föranlett någon erinran från remissinstansernas sida.

Enligt vissa länsstyrelser bör, om tidsfristen utsträcker på föreslaget sätt, sökanden vid ansökningsen kunna foga för ärendets handläggning erforderlig redovisning över tillställningen.

Länsstyrelsen i Hallands län anför härom.

Då vid ärendets bedömning och även vid dess behandling av vederbörande kommunala myndighet en redovisning över tillställningen bör finnas tillgänglig och det med hänsyn till den utsträckta ansökningstiden i allmänhet icke bör möta någon svårighet för sökanden att åstadkomma denna, torde lämpligen böra föreskrivas, att ansökningsen — såvida den icke avser preliminärt beslut enligt 18 § nöjesskatteförordningen — skall vara åtföljd av sådan redovisning. I de flesta fall måste nu redovisning infordras av länsstyrelsen i efterhand, vilket vållar onödigt dröjsmål med ärendets avgörande.

Länsstyrelsen i Jämtlands län föreslår en sådan ändring av 18 § andra stycket, att sökanden i första hand hänvisas att vända sig till vederbörande kommunala myndighet. Den kommunala myndigheten bör därjämte enligt länsstyrelsen åläggas att med eget yttrande och — då nöjesskattebeskrivning avgivits — med avskrift av denna snarast möjligt till länsstyrelsen överlämna inkommen ansökan om befrielse enligt 16 § nöjesskatteförordningen.

Departementschefen

I 18 § andra stycket nöjesskatteförordningen föreskrives, att ansökan om nöjesskattebefrielse enligt 16 eller 17 § skall ha inkommit till länsstyrelsen inom tre månader efter det tillställningen ägt rum. På sätt utredningen föreslagit bör tremånadersfristen utsträckas till sex månader. Vidare bör gälla att ansökningen rätteligen gjorts, därest den inom sålunda föreskri-ven tid inkommit till länsstyrelsen eller vederbörande kommunala myndig- het. Jag finner ej påkallat att meddela särskild föreskrift om skyldighet att bifoga redovisning över tillställningen. Icke heller synes tillräckliga skäl föreligga att ge bestämmelsen sådan utformning att sökanden i första hand hänvisas att vända sig till den kommunala myndigheten. Jag kan sålunda i förevarande del helt ansluta mig till utredningens förslag.

Abonnemangsföreställningar

Utredningen

Enligt 21 § nöjesskatteförordningen skall nöjesskatten erläggas av den, som anordnar nöjestillställningen. Har någon abonnerat en tillställning helt eller delvis samt för tillträde till densamma uttagit avgifter av deltagarna med högre belopp än han erlagt till anordnaren av tillställningen, är abonnenten skyldig erlægga nöjesskatt med skillnaden mellan å ena sidan den skatt, som anordnaren skulle ha erlagt därest skatten beräknats på de av deltagarna till abonnenten erlagda avgifterna, och å andra sidan skatten på de till anordnaren inbetalda avgifterna.

Vid beräkning av den nöjesskatt som anordnaren har att erlægga med- tages hela det gage som han erhåller från abonnenten, således även ev. ersättning för nöjesskatten. Frågan om skäligheten härav har upptagits av utredningen närmast med anledning av en framställning från Andels- föreningen Skådebanan u. p. a.

Att när det gäller abonnemangsföreställningar vid skatteberäkningen in- räkna nöjesskatten i gaget är enligt utredningen i princip riktigt och inverkar ej på skattens storlek, om abonnentens intäkter minst uppgår till eller över- stiger vad han erlagt till anordnaren. Annorlunda ställer det sig, om abon- nenten gör en förlust på osålda biljetter och ändå har att erlægga skatt på hela gaget. Detta innebär — konstaterar utredningen — ett avsteg från prin- cipen, att nöjesskatten i sista hand skall erläggas av besökaren. Utredningen föreslår med hänsyn härtill ett tillägg till 21 § andra stycket av innehåll att abonnent, som gör förlust på en nöjestillställning, skall äga rätt att efter ansökan återfå vad han kan ha erlagt för mycket i skatt.

Remissyttrandena

Endast ett fåtal remissinstanser har berört föreliggande förslag, vilket där- vid lämnats utan erinran. *Teatrarnas riksförbund* förklarar sig tillstyrka

ändringsförslaget för den händelse förbundets huvudyrkande om befrielse från nöjesskatt även i fråga om revy-, kabaret- och varietéföreställning utan samband med servering inte skulle vinna beaktande.

Departementschefen

Jag biträder utredningens förslag, vilket dock, med hänsyn till den av mig i annat sammanhang förordade skattefriheten för teaterföreställningar, konserter m. m., endast torde få begränsad betydelse.

XIII. Beräkningar rörande skattebortfallet

Utredningen

Som framgår av den ovan lämnade redogörelsen för utredningens olika förslag kan deras genomförande i flertalet fall beräknas medföra ett större eller mindre skattebortfall. I ett par fall räknar utredningen dock med en ökning av skatteintäkterna. Genom den föreslagna omläggningen av producentstödet skulle statens andel av nöjesskatten sålunda öka med inemot 3 milj. kronor per år. Vidare beräknas beskattningen av varietéunderhållning och därmed jämförlig underhållning på restaurang öka skatteintäkterna med minst 0,5 milj. kronor per år.

Med ledning av det statistiska material, som stått till förfogande, har utredningen beräknat det totala skattebortfallet till 14,2 milj. kronor, varav statens andel uppgår till 7,45 milj. kronor och kommunernas andel till 6,75 milj. kronor. Följande sammanställning visar skattebortfallets fördelning på utredningens olika förslag.

	Milj. kr	Stat	Kommun
Skattebefrielse:			
teater m. m.	2,9	1,45	1,45
idrott	3,8	1,9	1,9
15 §	2,3	1,15	1,15
Biografbeskattning:			
teknisk omläggning	5,5	4,1	1,4
skattelindring	2,0	1,5	0,5
Restaurangdans	1,2	0,6	0,6
	17,7	10,7	7,0
Avgår:			
producentstöd	3,0	3,0	—
varietébeskattning	0,5	0,25	0,25
	14,2	7,45	6,75

Remissyttrandena

Riksräkenskapsverket ifrågasätter, om inte den minskning i det allmännas nöjesskatteinkomster, som kan bli resultatet av ett genomförande av utredningens ändringsförslag, i nuvarande läge bör kompenseras genom eventuell justering uppåt av skattesatserna.

Som tidigare nämnts anser *Svenska stadsförbundet* och *Svenska landskommunernas förbund*, att kommunerna bör kompenseras för det skattebortfall, som åsamkas dem om utredningens förslag genomföres. Även vissa av de kommunala organ, som avgivit yttrande, uttalar sig i samma riktning. Eventuella lättnader i biografbeskattningen bör sålunda enligt *stadskollegiet i Stockholm* ske genom att den statliga skatteandelen minskas.

Enligt *drätselkammaren i Göteborg* bör kommunerna i varje fall inte få vidkännas mer än en fjärdedel av skattebortfallet efter avdrag för den skatteåterbäring, som nu tillfaller de svenska filmproducenterna.

I detta sammanhang beröres även det stöd, kommunerna ger åt bl. a. idrottsrörelsen. *Drätselkammaren i Solna* anser, att kommunernas beskattningsrätt med hänsyn härtill bör bibehållas oförändrad. Som skäl härför åberopas även de kostnader, kommunerna har för ordningens upprätthållande vid vissa större tävlingsarrangemang o. d.

Departementschefen

Utredningen har med ledning av tillgänglig statistik beräknat, att ett genomförande av dess förslag skulle medföra ett skattebortfall om tillhoppa 14,2 milj. kronor för år. I brist på närmare specifikation inom statistiken har utredningen på vissa områden — som enligt förslaget i huvudsak skall bli skattefria — upptagit hela den nuvarande skatten utan avdrag för redan utgående skattelindring och utan särskilt hänsynstagande till att skatteplikt på området även enligt utredningens förslag i vissa hänseenden kommer att kvarstå. Det verkliga skattebortfallet synes därför på vissa områden kunna antagas bli något lägre än utredningen beräknat. I den post om 2,9 milj. kronor, som upptagits för teater m. m., ingår sålunda även intäkter av revy, kabaret och varieté, vilka föreställningar enligt utredningens av mig tillstyrkta förslag alljämt skall vara skattepliktiga. Icke heller har avdrag gjorts för den skattelindring, som kan erhållas för teaterföreställningar, anordnade av ideella organisationer. Det verkliga skattebortfallet torde med tanke härpå inte böra upptagas högre än 2 milj. kronor. Vidare synes det belopp om 3,8 milj. kronor som utredningen upptagit för idrott böra reduceras. Sålunda inbegriper nämnda belopp skatteintäkter från vissa professionella tävlingar, som enligt utredningens förslag alljämt skall beskattas. Avdrag har inte heller skett för den skattelindring som idrottsföreningarna kan erhålla inom ramen för det nuvarande s. k. taket i 15 §, d. v. s. högst 150 kronor per tävling. Med hänsyn härtill skulle utredning-

ens förslag att helt fritaga icke professionella idrottstävlingar från nöjes-skatt i och för sig inte behöva medföra större skattebortfall än ca 2,9 milj. kronor. — Å andra sidan synes det belopp av 5,5 milj. kronor, som utredningen upptagit för den med föreslagen omläggning av filmproducentstödet sammanhängande sänkningen och omläggningen av biografbeskattningen, böra höjas. Utredningen har nämligen inte kunnat ta hänsyn till den höjning av priserna på biografbiljetter som skett under senare delen av 1956. Man synes inte heller kunna bortse från möjligheten att de föreslagna skattefria producentandelarna delvis skulle komma att uttagas ur nu tillämpade biljettpriser och att skatteunderlaget härigenom skulle nedgå.

Såsom framgår av vad jag tidigare anfört har jag icke i alla delar ansett mig kunna följa utredningens förslag. Jag har sålunda förordat, att ställning inte nu tas till den föreslagna permanentningen och höjningen av stödet åt svensk filmproduktion och den därav betingade sänkningen av biografnöjesskatten. Jag har inte heller ansett mig kunna biträda utredningens förslag att helt fritaga icke professionella idrottstävlingar från nöjes-skatt utan har förordat att en lättnad ges åt idrottsorganisationer och andra ideella organisationer i den formen att det skattefria beloppet enligt 15 § fördubblas. Jag har vidare förordat ett av utredningen framlagt förslag att uppmjuka nämnda paragraf genom att medge skattelindring för dans och livolinöjen som anordnas av ideella organisationer. Det härmed förenade skattebortfallet kan beräknas till ca 4,3 milj. kronor för år, varav ca 2 milj. kronor hänför sig till höjningen av taket i 15 §. Sistnämnda belopp, 2 milj. kronor, är att jämföra med det nyss nämnda belopp om 2,9 milj. kronor, varmed skatteintäkterna skulle minska vid ett genomförande av utredningens förslag att helt fritaga icke-professionella idrottstävlingar. — För barnfilm torde få beräknas ett skattebortfall av ca 500 000 kronor. Å andra sidan kommer det av utredningen beräknade tillskottet av skatteintäkter från restaurangvarietéer att bortfalla.

Med beaktande av det anförda synes skattebortfallet kunna beräknas till 11,8 milj. kronor per år — 6,97 milj. kronor för staten och 4,83 milj. kronor för kommunerna — enligt följande uppställning.

	Milj. kr	Stat	Kommun
Skattebefrielse			
teater m. m.	2,0	1,0	1,0
15 § (idrottsorganisationer och andra ideella organisationer)	4,3	2,15	2,15
Restaurangdans	1,2	0,6	0,6
Biografbeskattning			
teknisk omläggning	1,8	1,35	0,45
skattelindring för mindre företag	2,0	1,5	0,5
barnfilmer	0,5	0,37	0,13
	11,8	6,97	4,83

Skattebortfallet är inte av den storleksordning att det, såsom antytts i något yttrande, bör föranleda en höjning av den 15-procentiga nöjesskatt som utgår för andra nöjen än biografer. Inte heller synes det påkallat att i detta sammanhang överväga någon omfördelning av skatteintäkterna mellan staten och kommunerna.

XIV. Departementschefens hemställan

I enlighet med det förut anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt*. Enligt detta förslag skall de nya bestämmelserna träda i kraft den 1 juli 1957. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda författningsförslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Brodén

Innehållsförteckning

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Författningsförslag	3
I. Inledning	10
II. Gällande bestämmelser	12
III. Allmänna synpunkter på en reform av nöjesbeskattningen	13
Översikt av utredningens förslag	13
Remissyttrandena	15
Departementschefen	16
IV. Nöjesskattebefrielse	19
Frågans tidigare behandling	19
Utredningen	22
Allmänna synpunkter	22
Olika alternativ och deras inverkan på skatteutfallet	24
Utredningens förslag	27
Remissyttrandena	28
Allmänna synpunkter	28
Teater m. m.	33
Underhållning i kyrka eller annan gudstjänstlokal	39
Sport, idrott och gymnastik	40
Uppmjukning av 15 §	44
Skoldans	47
Departementschefen	48
V. Medverkan av företagare i nöjesbranschen	53
Frågans tidigare behandling	53
Utredningen	54
Remissyttrandena	56
Departementschefen	62
VI. Restaurangdansbeskattningen	64
Gällande bestämmelser m. m.	64
Utredningen	65
Remissyttrandena	69
Departementschefen	71
VII. Beskattningen av varieté- och annan underhållning på restaurang... ..	72
Utredningen	72
Remissyttrandena	75
Departementschefen	80
VIII. Omläggning av biografbeskattningen	81
Frågans tidigare behandling	81
Utredningen	82
Remissyttrandena	85
Departementschefen	91
IX. Skattelindring för mindre biograföretag	92
Frågans tidigare behandling	92
Utredningen	92
Remissyttrandena	97
Departementschefen	101

X.	Av barnfilmklubbar och filmstudios anordnade filmföreläsningar	102
	Yrkanden om nöjesskattebefrielse	102
	Utredningen	103
	Remissyttrandena	104
	Departementschefen	106
XI.	Besvär m. m.	107
	Gällande bestämmelser	107
	Utredningen	109
	Remissyttrandena	111
	Departementschefen	115
XII.	Speciella frågor	116
	Påföljder vid deklarationsförsummelse	116
	Gällande bestämmelser	116
	Utredningen	116
	Remissyttrandena	117
	Departementschefen	117
	Filmföreläsningar i undervisningssyfte m. m.	117
	Utredningen	117
	Remissyttrandena	119
	Departementschefen	119
	Tidsfrist för ansökan om nöjesskattebefrielse	120
	Utredningen	120
	Remissyttrandena	121
	Departementschefen	122
	Abonnemangsföreläsningar	122
	Utredningen	122
	Remissyttrandena	122
	Departementschefen	123
XIII.	Beräkningar rörande skattebortfallet	123
	Utredningen	123
	Remissyttrandena	124
	Departementschefen	124
XIV.	Departementschefens hemställan	126